Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2014
Περίοδος β' - Χρόνος 37ος - Τεύχος 181

ποντιακή εστία

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΔΡΥΤΗΣ
† ΦΙΛΩΝ ΚΤΕΝΙΔΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ»
Μητροπόλεως 15 - Τηλ. 2310.271.812
546 24 Θεσσαλονίκη

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Σοφοκλέους 7, Τ.Κ. 591 00, Βέροια

Σελιδοποίηση - CtP - Εκτύπωση
«ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΑ» - Ι. Αντωνιάδης - Θ. Ψαρράς Ο.Ε.
Ν. Ραιδεστός - Τ.Κ. 570 01 Θεσσαλονίκη
Τηλ. 2310.466.776 - Fax: 2310.466.699

...η Ρωμανία κι άν πέρασεν
ανθεί και φέρει κι άλλο...

Συντακτική Επιτροπή:
Δημ. Νικοπολιτίδης
Παναγ. Παπαδόπουλος
Πάνος Καϊσίδης
Ευστάθιος Ιωάν. Ταξίδης

Επιμέλεια:
Ευστάθιος Ιωάν. Ταξίδης

Οι συνεργασίες σας ει δυνατόν να αποστέλλονται ηλεκτρονικά (τα μεν κείμενα σε μορφή Word, οι δε φωτογραφίες σε μορφή tif) στις διευθύνσεις:
info@panagiasoumela
stattax@sch.gr

Γίνονται δεκτές συνεργασίες
που έχουν σχέση με τη Λαογραφία
Ιστορία, Γλωσσολογία, Λογοτεχνία

Συνδρομές ιδιωτών εσωτερικού	€	5
Οργανισμών - ΟΤΑ - ΝΠΔΔ	€	9
Συνδρομές ιδιωτών εξωτερικού	δολλ.	25
Συνδρομές ιδιωτών ειδικά για Ευρώπη	€	18

Τιμή τεύχους € 1,25

Επιταγές - Εμβάσματα
Σωματείο Παναγία Σουμελά
Μητροπόλεως 15
546 24 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ISSN: 1105-52-19

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ,
του Παναγιώτη Παπαδόπουλου.....83 - 84
2. Η ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ
ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ.....84 - 85
3. ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΜΕΛΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟ, του Στάθη Ταξίδη.....85 - 87
4. ΜΕ ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΣΟΥΜΕΛΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ, του Στάθη Ταξίδη.....88 - 89
5. Η 1602 ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ, του Παναγιώτη Παπαδόπουλου.....90 - 103
6. Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΧΤΥΠΑ ΚΑΘΕ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ
ΣΤΑ ΥΨΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ, ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΟΥΜΕΛΑ,
του Στάθη Ταξίδη.....104 - 116
7. ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟ 16Ο ΣΥΝΑΠΑΝΤΗΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.....117
α) ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
του Αλέξη Μητρόπουλου..... 117 - 120
β) ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ 19ΗΣ ΜΑΪΟΥ ΩΣ ΗΜΕΡΑΣ
ΜΝΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
του Γιώργου Τανιμανίδη, προέδρου του σωματείου «Παναγία Σουμελά».....120 - 129
γ) ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ,
του Μιχάλη Χαραλαμπίδη, κοινωνιολόγου – συγγραφέα .....129 - 131
δ) ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ,
του Γιάννη Βιόπουλου, γενικού γραμματέα του σωματείου «Παναγία Σουμελά».....131 - 134
ε) Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΛΕΞΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΣΤΙΧΟΥΣ
ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ, του Χρήστου Ακριτίδη, μουσικού.....134 - 136
στ) ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΛΥΡΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΓΕΝΙΕΣ,
του Σαμψών Παρχαρίδη.....136 - 138
ζ) ΤΟ ΝΤΑΟΥΛΙ ΤΗΣ 3ΗΣ ΚΑΙ 4ΗΣ ΓΕΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ,
του Τάσου Ιμιρτζίδη .....139 - 140
η) ΤΟ ΑΓΓΕΙΟ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ,
του Σεραφείμ Μαρμαρίδη.....140 - 143
8. ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΛΔΙΑΣ, του Κώστα Νικολαΐδη.....144 - 145
9. ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΗ – «ΑΛΛΗΛΟΥΪΑ» ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΤΣΙΡΚΙΝΙΔΗ,
νοηματική προσέγγιση του ποιήματος από τον Παναγιώτη Παπαδόπουλο.....146 - 148
10. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΤΗ ΧΩΡΙ, του Δημήτρη Νικοπολιτίδη.....148 - 151
11. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ, του Δημήτρη Νικοπολιτίδη.....151
12. ΟΜΟΙΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ – ΠΟΝΤΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ
ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ, του Σάββα Πορφ. Παπαδόπουλου.....151 - 153
13. ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ - ΠΑΣΧΕΙΜΝΤΟ ΕΣΠΑΞΑ ΣΕΡΑΝΤΑΠΟΔΑΡΟΝ,
του Αναστάσιου Ι. Αγαθαγγέλου .....153 - 155
14. ΗΛΙΑΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ, Ο ΞΑΚΟΥΣΤΟΣ ΛΥΡΑΡΗΣ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ,
του Παναγιώτη Μωυσιάδη, ...155 - 157
15. Η ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗΣ ΓΙΟΡΤΑΣΕ ΤΑ 22α ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΗΣ,
του Χαράλαμπου Προδρομίδη.....158
17. Η ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΕΓΑΛΩΝΕΙ, της Συντακτικής Επιτροπής.....159
16. ΑΝΑΣΤΟΡΩ, του Στάθη Ταξίδη.....160

Το τουρκικό ενδιαφέρον για την εικόνα της Παναγίας Σουμελά

Του **Παναγιώτη Παπαδόπουλου**

Οι γείτονές μας οι Τούρκοι ενώ προβαίνουν συνεχώς σε πράξεις ασέβειας προς την Ορθοδοξία και τον χριστιανισμό άλλοτε καταστρέφοντας τους ναούς και άλλοτε πάλι μετατρέποντάς τους σε τζαμιά, ξαφνικά εκδήλωσαν τις θρησκευτικές τους ευαισθησίες και το ενδιαφέρον τους για τη μεταφορά της εικόνας της Παναγίας Σουμελά στον Πόντο.

Τώρα θυμήθηκε ο δήμαρχος της περιοχής της Ματσούκας κ. Γκένς να θέσει θέμα επιστροφής της θαυματουργού εικόνας της Παναγίας Σουμελά στο όρος Μελά του Πόντου. Να επιστρέψει, μας λέει, κατά τη Θεία Λειτουργία του Δεκαπενταύγουστου στην ιστορική Μονή του όρους Μελά του Πόντου. Την είδηση δημοσίευσε η τουρκική εφημερίδα SABAH και συμπληρώνοντας τα λόγια του δημάρχου, γράφει: «Η Σουμελά έχει ένα αίτημα από τον γείτονα. Να έρθει η εικόνα της Παναγίας Σουμελά για τη λειτουργία».

Ο κ. δήμαρχος είπε ακόμα ότι με την έναρξη των λειτουργιών αναπτύχθηκαν φιλικές σχέσεις των δυο χωρών. «Στην πραγματικότητα θελήσαμε να γίνει εδώ, είπε, η λειτουργία και για το Πάσχα, αλλά δεν έγινε. Στη συνέχεια ξεκινήσαμε ενέργειες για τη μεταφορά της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας της Σουμελά εδώ. Ήρθαμε σε επαφή με το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού της Τουρκίας. Θα αναφέρω το θέμα και στον Πατριάρχη Βαρθολομαίο. Να μεταφερθεί η εικόνα της Παναγίας εδώ κατά τη λειτουργία που θα γίνει φέτος τον Αύγουστο και να παρουσιαστεί στους ανθρώπους. Η πατρίδα της είναι εδώ».

Φαίνεται ότι ο θρησκευτικός τουρισμός με τους Έλληνες, κυρίως Ποντίους, να επισκέπτονται την αλησμόνητη πατρίδα των γονιών τους, τον Πόντο, και το μοναστήρι της Παναγίας στο όρος Μελά απέφερε αρκετά κέρδη στα ταμεία ώστε να καλλιεργήσει την προσδοκία για περισσότερα. Θα πρέπει κάποιος να θυμίσει στον κ. δήμαρχο ότι η εικόνα της Παναγίας Σουμελά δεν είναι τουριστικό αντικείμενο, όπως πολύ εύστοχα δήλωσε ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γιώργος Τανιμανίδης και πως η εικόνα εκδιώχθηκε από τον Πόντο, όταν ο λαός των πιστών αναγκάστηκε κακήν κακώς να εγκαταλείψει τις πατρογονικές του εστίες και χιλιάδες από αυτούς σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους. Η εικόνα ακολούθησε τα παιδιά της στην Ελλάδα. Αν οι Τούρκοι ζητούν να επιστρέψει, ας καλέσουν πίσω και τα εκατομμύρια Ποντίους που εκδίωξαν μαζί και τον κλήρο και τους αρχιερείς που διακονούν την εικόνα - γιατί εικόνα χωρίς λαό, χωρίς το πλήθος των πιστών της δεν υφίσταται θεολογικά, δογματικά - ας ανακηρύξουν μια ανεξάρτητη περιοχή στον Πόντο, όπου η δημοκρατία και ο σεβασμός στην ετερότητα και στην ανεξιθρησκεία θα θριαμβεύουν, ας αναγνωρίσουν τη γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού και των άλλων λαών της περιοχής τις οποίες διέπραξαν, ας ανοίξουν τη Θεολογική Σχολή στη Χάλκη, ας λειτουργήσουν όλα τα χριστιανικά προσκυνήματα στη Μικρά Ασία και στον Πόντο, ας σταματήσει να λειτουργεί ως τζαμί η Αγία Σοφία της

Τραπεζούντας και η μισή Κύπρος ας πάψει πια να είναι σκλαβωμένη. Τότε μόνον θα φανεί πως η Τουρκία απλώνει ειλικρινή «χείρα φιλίας», και τότε μόνον η εικόνα της Παναγίας Σουμελά μπορεί να επιστρέψει και να επισκεφτεί τον Πόντο. Και κάτι ακόμη. Θα πρέπει να γνωρίζει ο κ. δήμαρχος ότι η εικόνα της Παναγίας αγιογραφήθηκε στην Ελλάδα και ότι η πρώτη της κατοικία και προσκύνηση από τους πιστούς ήταν στη Θήβα και στην Αθήνα, γι αυτό και φέρει και το όνομα Αθηνιώτισσα. Να έχει υπ' όψη του, επίσης, ο κ. δήμαρχος ότι «για να κερδίσεις πρέπει να δώσεις».

Εμείς ωστόσο τον ευχαριστούμε που διευκολύνει τη λειτουργία της Παναγίας στην ιστορική της μονή τον Αύγουστο. Ελπίζουμε η ίδια η Παναγία να φροντίσει για την επιλογή της κατοικίας που θα μείνει. Προς το παρόν έχει το θρόνο της στο Βέρμιο και τους πιστούς που την τιμούν στα αγιασμένα χώματα της μαρτυρικής Μακεδονίας.

Η Διοικούσα Επιτροπή του Ιερού Προσκυνήματος «Παναγία Σουμελά»

Την Τρίτη, 9 Σεπτεμβρίου 2014, στα γραφεία του Σωματείου «Παναγία Σουμελά», Μητροπόλεως 15 στη Θεσσαλονίκη, ορκίστηκαν τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής του Ιερού Προσκυνήματος «Παναγία Σουμελά» ενώπιον του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Βεροίας-Ναούσης κ. Παντελεήμονα, σύμφωνα με την υπ αριθμ. 2874/1363/16-06-2014 απόφαση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου

Η Διοικούσα Επιτροπή του Ιερού Προσκυνήματος «Παναγία Σουμελά» με τα τακτικά και τα αναπληρωματικά της μέλη

της Εκκλησίας της Ελλάδος η οποία δημοσιεύτηκε στο υπ αριθμ. 467/01-08-2014 ΦΕΚ και γνωστοποιήθηκε στις 26-08-2014 στην Ιερά Μητρόπολη Βεροίας. Στη συνέχεια η νέα Διοικούσα Επιτροπή συγκροτήθηκε σε σώμα και κατένειμε τις αρμοδιότητες στους Επιτρόπους μετά την προβλεπόμενη ψηφοφορία ως εξής:

τριμελής εκτελεστική γραμματεία: μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων, Γεώργιος Τανιμανίδης, πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά», Χαράλαμπος Αποστολίδης, ειδικός γραμματέας. Λοιπές αρμοδιότητες και μέλη: αρχιμανδρίτης Αθηναγόρας Μπίρδας, ηγούμενος της μονής, υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων, Κωνσταντίνος Σωτηριάδης, ταμίας, Γεώργιος Κυριακίδης, υπεύθυνος νεολαίας και μέλη, Μωυσιάδης Ιωάννης, Χαριτωνίδης Σάββας, Τσαπικίδης Σταύρος, Κουγιουμτζίδης Σταύρος.

Κατά την πρώτη αυτή συνεδρίαση ανταλλάχτηκαν ευχές και τέθηκαν οι στόχοι της νέας τριετίας κατά την οποία η Διοικούσα Επιτροπή, η οποία σε απόλυτη σύμπνοια με το διοικητικό συμβούλιο του σωματείου «Παναγία Σουμελά», θα συμβάλλει στο συντελούμενο έργο της μονής στο Βέρμιο.

Επίσης, τα μέλη συνεχάρησαν τον αντιπεριφερειάρχη Σερρών κ. Ιωάννη Μωυσιάδη, ο οποίος απάντησε σε σκοπιανούς αρχαιολόγους που επιθυμούσαν να «βοηθήσουν» στις ανασκαφές της Αμφίπολης πως «αν βρεθεί επιγραφή στα… σλαβικά, θα τη στείλει στα Σκόπια!»

Κατανυκτική Πατριαρχική Θεία Λειτουργία στο όρος Μελά τον Δεκαπενταύγουστο

Γράφει ο **Στάθης Ταξίδης**

Η Αυτού Θειοτάτη Παναγιότης ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, συνοδευόμενος από τους θεοφιλέστατους επισκόπους Δέρβης κ. Ιεζεκιήλ και Σιεμιατίτσε κ. Γεώργιο, και από κληρικούς της Πατριαρχικής Αυλής, έφτασε το απόγευμα της Πέμπτης, 14ης Αυγούστου 2014, αεροπορικώς στην πόλη της Τραπεζούντας προκειμένου να λειτουργήσει για πέμπτη φορά στη Θεία Λειτουργία για την εορτή της Κοιμήσεως της Υπεραγίας Θεοτόκου στην Ιστορική Ιερή Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Παναγίας στο όρος Μελά της Ματσούκας του Πόντου.

Οι εκκλησιαστικές ψαλμωδίες αντήχησαν για μια ακόμη χρονιά, την πέμπτη στη σειρά, στις πλαγιές του κατάφυτου όρους Μελά στην πατρογονική γη του Πόντου, πάνω στον βράχο που είναι χτισμένη η ιστορική, αλλά «βουβή» από την ανθρώπινη παρουσία των πιστών της μονή της Παναγίας Σουμελά. Εκατοντάδες προσκυνητές από την Ελλάδα, αλλά και από όλα τα μέρη της γης ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα και μέσα σε κλίμα κατάνυξης και ιερής συγκίνησης παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία ανήμερα το Δεκαπενταύγουστο για την Κοίμηση της Θεοτόκου στην οποία προεξήρχε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος με συλλειτουργούς τους επισκόπους Δέρβης Ιεζεκιήλ (βοηθός του Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας) και Σιεμιατίτσε Γεώργιο (Ιεράρχης της Πολωνικής Εκκλησίας).

Ο προκαθήμενος της Ορθοδοξίας με εμφανή συγκίνηση υπογράμμισε στην ομιλία του προς το εκκλησίασμα τις αντίξοες συνθήκες που αντιμετώπισαν κλήρος

και λαός προκειμένου να γίνει σε αυτόν τον ιστορικό χώρο η Θεία Λειτουργία. «Δεν έπαυσε να είναι ποτέ για τους χριστιανούς, οίκος και Θεού και πύλη του ουρανού. Γι αυτό και ελκύει δια μέσου των αιώνων, πιστούς εκ θαλάσσης, και βορρά, και λίβα και από ανατολάς. Γι αυτό είμαστε και εμείς σήμερα στις Αγιασμένες αυλές της. Και ας μην έχει ηγούμενο και καλογήρους να μας υποδεχτούν, ας μην έχει καμπάνα να χτυπά και να αντιλαλεί στα γύρω βουνά», σημείωσε ο κ. Βαρθολομαίος. Όπως υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, στην ομιλία του στην ελληνική και στην τουρκική γλώσσα, πως «η θέση της Παναγίας Σουμελά στην καρδιά μας και στην ψυχή μας είναι τόσο βαθειά που τα συναισθήματά μας προς αυτή είναι τόσο ισχυρά ώστε ποτέ κανείς δε δύναται να τα σβήσει ούτε να μας κάνει να την ξεχάσουμε. Αυτός ο ωραίος χώρος για εκατονταετίες υπήρξε ο τόπος εκατομμυρίων πιστών. Με λύπη διαπιστώνουμε ότι κάποια άτομα ή και ομάδες έχουν την εντύπωση ότι μπορούν να μειώσουν την ιερότητα, την σπουδαιότητα της Σουμελάς ακόμη και να πληγώσουν την πίστη μας και ενεργούν προς την κατεύθυνση αυτή». Ο Οικουμενικός Πατριάρχης δεν παρέλειψε να αναφερθεί και σε ορισμένους κύκλους «οι οποίοι έχουν άγνοια της ιστορίας και οι

Η Αυτού Θειοτάτη Παναγιότης ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος ιερουργεί για πέμπτη συνεχόμενη φορά τον Δεκαπενταύγουστο στην Παναγία Σουμελά στον Πόντο

οποίοι στερούνται αξιών της πολιτισμικής κληρονομιάς και έλλειμμα σεβασμού προς τον άνθρωπο», που όμως «δεν θα μπορέσουν να βλάψουν τη Σουμελά».

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης σημείωσε πως «οι εκκλησιαστικοί πρόγονοί μας κατάφεραν να προστατεύσουν την πίστη τους κάτω από δύσκολες συνθήκες» υπενθυμίζοντας ότι «και σήμερα εκατοντάδες χιλιάδες χριστιανοί βιώνουν παρεμφερείς συνθήκες. Στη Μέση Ανατολή, στην Αφρική αυξάνονται οι απειλές για την ανθρωπότητα με αφορμή τη διαμάχη των θρησκευτικών και δογματικών διαφορών». Απηύθυνε δε έκκληση «από αυτόν το ιερό τόπο» προς όλες τις πολιτικές πλευρές και ιδιαίτερα σε εκείνους που έχουν λόγω εκπροσώπησης και εξ ονόματος της θρησκείας σε ηγέτες και διοικητές: «Ελάτε στο να μην καταστρέψουμε τον κόσμο μας και αυτή τη γεωγραφία. Να γνωρίσουμε και να αγαπήσουμε ο ένας τον άλλον περισσότερο, να προβαίνουμε σε θυσίες με σκοπό οι νέοι άνθρωποι, οι οικογένειες, οι μανάδες, οι πατεράδες να μην πονούν. Να γνωρίσουμε τις διαφορετικότητες και να τις στηρίζουμε».

Ο Παναγιότατος στην ομιλία του χαρακτήρισε τη Μονή της Παναγίας Σουμελά ως ένα ζωντανό ιστορικό θησαυροφυλάκιο. «Ξυπνά μνήμες και γεγονότα αιώνων του Γένους των Ορθοδόξων και του ιδικού μας ευσεβούς Γένους των Ρωμαίων. Ο Ορθόδοξος λαός του Πόντου ζυμώθηκε και ταυτίσθηκε με την Μονή της Παναγίας και αυτήν έβλεπε μπροστά του σε κάθε σημαντική στιγμή της ζωής και της πορείας του, όπως το μαρτυρεί η ποντιακή ψυχή με το χαρακτηριστικό δίστιχο:

Εμέν Κρωμέτε λέγνε με, κανέναν 'κι φογούμαι.

'ς σην Σουμελάν την Παναγιάν θα πάγω στεφανούμαι!

Αναφέρθηκε, επίσης, και στην πολυτάραχη ιστορία του μοναστηριού. «Ημέρες δόξης και συμφορών, χαράς και καταστροφών, δοξολογίας και δακρύων και αίματος. Δεν έπαυσε όμως ποτέ να είναι για τους χριστιανούς "οίκος Θεού και πύλη του ουρανού". Γι' αυτό και ελκύει δια μέσου των αιώνων πιστούς "εκ θαλάσσης, και Λίβα, και Βορρά, και από Ανατολών". Γι αυτό είμαστε κι εμείς σήμερα μέσα στις αγιασμένες αυλές της – κι ας μην έχει ηγούμενο και καλογήρους να μας υποδεχθούν, ας μην έχει καμπάνα να χτυπά και να αντιλαλεί στα γύρω βουνά».

Όπως επισήμανε, μάλιστα, ο κ. Βαρθολομαίος «η ερήμωσις της Ιεράς αυτής Μονής πριν από εννέα δεκαετίες, όταν ο ορθόδοξος λαός πήρε τον δρόμο της προσφυγιάς και μέσα εις την καρδιά του ατίμητο φυλακτό μίαν εικόνα, ήταν μια απλή "κοίμησις", και όχι θάνατος. Την ζωή, την ιστορία, την προσφορά της μονής αυτής ούτε οι χρόνοι, ούτε οι καιροί, ούτε τα ανθρώπινα πάθη, ούτε και διάφορες κουστωδίες κατόρθωσαν να εξαλείψουν. Οι πέτρες της μονής, οι βράχοι της, το αγίασμά της, τα γύρω βουνά μιλούν για ένα θαύμα, φως και αθανασία. Ο τόπος αυτός είναι σύμβολον ενός άλλου κόσμου, μυστικού, αοράτου, ανάρχου, ατελευτήτου, μέσα στον οποίο πληρούται η λειτουργική ομολογία μας "Άγιος ει και πανάγιος, συ και ο μονογενής σου Υιός και το Πνεύμα σου το Άγιον"».

Ο προκαθήμενος της Ορθοδοξίας έκανε ειδική αναφορά για τους Έλληνες του Πόντου, οι οποίοι παρόλο που υποχρεώθηκαν βίαια να εγκαταλείψουν τη γενέθλια γη δεν ξέχασαν τις ρίζες, τις παραδόσεις και τον πολιτισμό τους και τα μετέφεραν στις εσχατιές της υφηλίου. «Είπε κάποιος ότι "η εξορία δεν είναι μόνο που σε διώχνουν από την πατρίδα σου. Σε εξορίζουν και από τον ίδιο τον εαυτό σου". Ε, λοιπόν, αυτό δεν συνέβη με τους Ποντίους, οι οποίοι αναγκάστηκαν πριν από 90 χρόνια να ξεριζωθούν από τις εδώ προαιώνιες εστίες τους με πόνο, αίμα και δάκρυ. Αυτοί έμειναν αυθεντικοί και γνήσιοι. Μετέφεραν με την ψυχή τους τον πολιτισμό τους - όπου κι αν πήγαν. Κράτησαν ζηλότυπα μέσα τους ό,τι πιο πολύτιμο, πιο άγιο, πιο ιερό, πιο όμορφο, πιο υψηλό, πιο τίμιο κληρονόμησαν από τους ηρωικούς προγόνους των. Και όχι μόνον τα κράτησαν αλλά και τα μετέδωσαν στα παιδιά και στα εγγόνια τους. Από γενεά σε γενεά. Μέσα στην Ελλάδα, όπου κυρίως εγκαταστάθηκαν φεύγοντας από εδώ, αλλά και στη διασπορά – παντού. Και παντού πρόκοψαν, διέπρεψαν, διακρίθηκαν διότι πίστεψαν και πιστεύουν στη θρησκεία των πατέρων τους και στα ιδανικά του Γένους μας».

Με το ποδήλατο από την Παναγία Σουμελά του Βερμίου στην Σουμελά του Πόντου

Του ***Στάθη Ταξίδη***

Στις 15 Αυγούστου 2014, ολοκληρώθηκε με επιτυχία η προσπάθεια των τριών ποδηλατών από τη Θεσσαλονίκη, που ξεκίνησαν στις 30 Ιουλίου από το μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά στην Καστανιά του Βερμίου, για να πραγματοποιήσουν ένα μεγάλο τάμα τους: να φτάσουν στην Τραπεζούντα του για να ανάψουν ένα κερί και να προσευχηθούν στην Παναγία Σουμελά στη Ματσούκα του Πόντου.

Οι τρεις ποδηλάτες που έλαβαν μέρος στη δύσκολη αποστολή ήταν ο Παντελής Τζερτζεβέλης, δημοσιογράφος της Ελληνικής Τηλεόρασης και του ειδησεογραφικού πρακτορείου Reuters, ο Βασίλης Γιοσμάς, τεχνικός και προπονητής ποδηλασίας και ο Παναγιώτης Σωτηριάδης, ένας 69χρονος

Οι τρεις ποδηλάτες φωτογραφίζονται μπροστά στη μονή της Παναγίας Σουμελά στο Βέρμιο έχοντας ανάμεσα των τον διευθυντή των γραφείων της μονής κ. Αντώνη Δάλλα

συνταξιούχος, η δύναμη, η φυσική κατάσταση και η αντοχή του οποίου εντυπωσίασαν τους συνοδοιπόρους του. Την αποστολή των τριών θαρραλέων Θεσσαλονικέων, ακολούθησε ο φωτογράφος Χρήστος Μπουκώρος.

Πριν από το ξεκίνημα της πορείας τους, οι προσκυνητές έλαβαν την ευλογία της εικόνας της Σουμελιώτισσας στη μονή της Παναγίας Σουμελά στην Καστανιά. Μετά από 17 ημέρες συνεχούς πορείας, διανύοντας 120 έως 180 χιλιόμετρα την ημέρα, και πάνω από 2.000 συνολικά, έφτασαν στις 14 Αυγούστου στην Τραπεζούντα, συνοδευόμενοι από το αυτοκίνητο υποστήριξης που τους παρείχε νερό, τρόφιμα και φωτισμό, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής, με τον Γιάννη

Κυδωνίδη στο τιμόνι, ενεργό μέλος και πρώην οδηγό της Ένωσης Ποδηλατικών Σωματείων Μακεδονίας Θράκης.

Αφορμή για το μεγάλο και δύσκολο ταξίδι στάθηκε το τάμα που θέλησε να εκπληρώσει ο Παντελής Τζερτζεβέλης, μετά από σοβαρή περιπέτεια της υγείας του, αλλά και η επιθυμία των συνοδοιπόρων του να ανάψουν ένα κερί στην

Οι τρεις ποδηλάτες φωτογραφίζονται με φόντο το μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά στη Ματσούκα του Πόντου

Παναγιά μας, που όπως αποδείχτηκε στην πορεία ήταν ταυτόχρονα και η επιθυμία ενός μεγάλου αριθμού πιστών, οι οποίοι τους περίμεναν σε διάφορα σημεία της διαδρομής για να τους συγχαρούν, να τους εμψυχώσουν, να τους ζητήσουν να ανάψουν ένα κερί και να μεταφέρουν και τις δικές τους προσευχές στη Μεγαλόχαρη.

Το πρωί της 15ης Αυγούστου, οι τέσσερις ποδηλάτες και οι συνοδοί τους πραγματοποίησαν το τάμα τους. Έφτασαν στη μονή της Παναγίας Σουμελά, όπου παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία και άκουσαν τα λόγια του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, ο οποίος διάβασε και τα ονόματά τους, μέσα σε κλίμα συγκίνησης, ενώνοντας τις προσευχές τους με τις δεήσεις πολλών άλλων συμπατριωτών μας, αλλά και πιστών από διάφορα μέρη του κόσμου.

Οι προσκυνητές – ποδηλάτες πήραν την ευλογία του Οικουμενικού Πατριάρχη, προσευχήθηκαν για όλα τα τάματα που μετέφεραν και άναψαν τα κεριά τους στον εξωτερικό χώρο της μονής. Το άναμμα του κεριού στο εσωτερικό της επιτρέπεται μόνο στον Πατριάρχη, λόγω του ότι πρόκειται για αρχαιολογικό προστατευόμενο χώρο.

Η επίσκεψη στην Παναγία Σουμελά, παρά την κούραση της αδιάκοπης πορείας και την πολλή δουλειά, ήταν μια καταπληκτική και αξέχαστη εμπειρία για όλους τους Έλληνες που συμμετείχαν σ' αυτή, που τους χάρισε απίστευτες εικόνες και τους γέμισε με ανείπωτα συναισθήματα. Κατά την επιστροφή τους και ενώ βρίσκονταν έξω από την Αλεξανδρούπολη, τους συγκίνησε ιδιαίτερα το τηλεφώνημα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, του κ. Κάρολου Παπούλια, ο οποίος θέλησε να τους συγχαρεί προσωπικά.

Η 1602η Πανηγυρική Εκδήλωση του Δεκαπενταύγουστου στην Παναγία Σουμελά

Γράφει ο ***Παναγιώτης Παπαδόπουλος***

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα γιορτάστηκε η μνήμη της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και η Θεία Μετάστασή της στους ουρανούς στο ιερό προσκύνημα της Παναγίας Σουμελά στην Καστανιά Βεροίας. Μέγα πλήθος πιστών συνέρρευσε και φέτος για να προσκυνήσει την εικόνα της Παναγίας και να ζητήσει τη χάρη της.

Τιμητική φρουρά από ζουπουνοφόρες και ζιπκοφόρους στην πάνσεπτο εικόνα της Σουμελιώτισσας

Διαχρονική είναι η πεποίθηση του ιερού υμνογράφου και όλων των χριστιανών ότι η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Σουμελά είναι πάντα συμπαραστάτης στη ζωή των ανθρώπων και στα προβλήματά τους. Στην Παναγία καταφεύγουν όλες τις ημέρες του χρόνου οι χριστιανοί για να ζητήσουν την ευλογία και τη συμπαράστασή της, ιδιαίτερα την ημέρα της Κοίμησης και της Μετάστασής της, στις 15 Αυγούστου. Είναι το «Καλοκαιρινό Πάσχα» των χριστιανών. Την ημέρα εκείνη σπεύδουν να προσκυνήσουν την Αγία μορφή της που αγιογραφήθηκε από τη γραφίδα του αποστόλου Λουκά. Στην Παναγία Σουμελά, στην Καστανιά της Βέροιας, οι προσκυνητές έχουν την ευκαιρία να προσκυνήσουν και τον Τίμιο Σταυρό, δώρο των Μεγάλων Κομνηνών, των αυτοκρατόρων της ευάνδρου Τραπεζούντος, και όλα τα άλλα ιερά κειμήλια που φιλοξενούνται στο μουσείο του ιερού προσκυνήματος. Η επίσκεψη στην Παναγία Σουμελά είναι για τους προσκυνητές, ιδιαίτερα για τους Πόντιους, ψυχική ανάταση και πνευματική αναβάπτιση στα νάματα της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού.

Οι προετοιμασίες της πανήγυρης

Τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων του ιερού προσκυνήματος και του σωματείου «Παναγία Σουμελά» και οι ιερείς πριν από πολλές μέρες έχουν φροντίσει για την άρτια προετοιμασία της πανήγυρης. Επιτροπές εθελοντών έχουν οριστεί και συνδράμουν πάντα το έργο των συμβούλων. Όλα είναι έτοιμα για την υποδοχή και την καλύτερη εξυπηρέτηση των προσκυνητών πολλοί, από τους οποίους έρχονται από διάφορα μέρη της Ελλάδος και του εξωτερικού.

Ο ήχος της λύρας διαχέεται στις πευκόφυτες πλαγιές του Βερμίου, νέοι και νέες με παραδοσιακές ποντιακές ενδυμασίες περιδιαβαίνουν ανάμεσα από τους προσκυνητές, ο περιβάλλον χώρος και οι εγκαταστάσεις είναι κατάφωτες, η ατμόσφαιρα παραδοσιακά πανηγυρική, κλίμα αναβίωσης της δισχιλιόχρονης, σχεδόν, πανήγυρης του Δεκαπενταύγουστου στο όρος Μελά του Πόντου. Σημαιοστολισμένος πανηγυρικά και ο χώρος μέσα και έξω από την εκκλησία, έχει διαμορφωθεί κατάλληλα για τις ανάγκες της πανήγυρης.

Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας συμπαρίσταται, λαμβάνοντας τα απαραίτητα μέτρα και φροντίζει κάθε χρόνο για την τάξη, την εύκολη προσέλευση των πιστών και την ασφάλειά των. Παρούσα είναι και η Πυροσβεστική Υπηρεσία για κάθε ενδεχόμενο, όπως επίσης και το όχημα των εθελοντών γιατρών και νοσοκόμων των Επίλεκτων Ομάδων Ειδικών Αποστολών του Δήμου Θεσσαλονίκης για ώρα ανάγκης.

Πολύ σημαντική είναι και η συνδρομή των εκπροσώπων του Συναπαντήματος της Νεολαίας, ενός δυναμικού θεσμού ο οποίος λειτουργεί στα πλαίσιο του σωματείου «Παναγία Σουμελά» εδώ και δεκαέξι χρόνια, αγκαλιάζοντας τους νεολαίους ποντιακής καταγωγής από όλον τον κόσμο. Είναι οι νέες και οι νέοι που καταφτάνουν στο ιερό προσκύνημα της Παναγίας Σουμελά, φιλοξενούνται και συμμετέχουν σε ένα τριήμερο πρόγραμμα κάθε Ιούλιο, ενημερώνονται για θέματα ιστορίας και πολιτισμού των Ελλήνων του Πόντου, ψυχαγωγούνται με παραδοσιακή μουσική και τραγούδια και ποντιακές θεατρικές παραστάσεις. Είναι αυτοί οι νέοι που η παρουσία και η προσφορά τους στις εκδηλώσεις είναι ενδεικτική του ενδιαφέροντος και της αγάπης τους στο συντελούμενο έργο των μεγαλυτέρων μέσα από τα ποντιακά σωματεία και οργανώσεις και το οποίο σύντομα θα κληθούν να συνεχίσουν.

Ο Αρχιερατικός Εσπερινός

Ώρα 6 μ.μ. και οι καμπάνες ηχούν χαρμόσυνα για να αναγγείλουν την έναρξη των ιερών ακολουθιών. Κτυπούν δυνατά για να ακουστεί ο ήχος και για τις εκκλησίες του Πόντου που σίγησαν και παραμένουν κλειστές χωρίς τις ευχές και τις ψαλμωδίες, αλλά και την παρουσία των πιστών τους. Να τους θυμίσει την υπόσχεση που έδωσαν εκείνοι που έφυγαν παρά τη θέλησή τους ότι ποτέ δεν τους λησμόνησαν. Μια υπόσχεση που μεταφέρεται και στις επερχόμενες γενιές.

Στην είσοδο του ναού ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Βεροίας Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων με τον σεβασμιότατο μητροπολίτη Νικαίας κ. Αλέξιο, τον σεβασμιότατο μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνό, τον θεοφιλέστατο επίσκοπο Μολδαβίας κ. Νικόδημο, ο κλήρος και ο πρόεδρος του σωματείου κ. Γιώργος Τανιμανίδης με τα μέλη των διοικητικών

συμβουλίων, του Ιερού Προσκυνήματος και του σωματείου «Παναγία Σουμελά», υποδέχονται τον νέο μητροπολίτη Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος σεβασμιότατο κ. Γεώργιο. Μαζί με όλους τους χριστιανούς εισέρχονται στον ναό για να αρχίσει η ακολουθία του Μεγάλου Εσπερινού. Μετά την ανάγνωση του

Οι αρχιερείς, ο πρόεδρος του σωματείου Παναγία Σουμελά και ο ηγούμενος της μονής πλαισιώνουν την «πάντιμον εικόνα» της Παναγίας Σουμελά

προοιμιακού 103ου ψαλμού από τον σεβασμιότατο μητροπολίτη Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος κ. Γεώργιο η χορωδία των ιεροψαλτών, με πρωτοψάλτη τον κ. Αντώνη Πατρώνα, ψάλλει τους τελευταίους στίχους του: «Ανοίξαντός σου την χείρα..». Η ιερότητα του χώρου, οι ψαλμωδίες και το άρωμα του θυμιάματος δημιουργούν μια θρησκευτική και κατανυχτική ατμόσφαιρα, η οποία είναι έκδηλη στα πρόσωπα των πιστών.

Κατά τη διάρκεια του εσπερινού προεξήρχε ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος κ. Γεώργιος, ο οποίος και κήρυξε τον λόγο του Θεού. Αναφέρθηκε στη χαρά που μερίζει αφειδώς η Παναγία στους ανθρώπους, γιατί και η ίδια είναι όλη χαρά. Αυτήν την χαρά της πρόσφερε ο άγγελος όταν της μετέφερε το θεϊκό μήνυμα της γέννησης του Χριστού, του Μεσσία και Σωτήρα του κόσμου. Η γιορτή της Κοίμησης αλλά και της Αγίας Μετάστασής της στους ουρανούς προσέφερε στον άνθρωπο την ελπίδα και τη χαρά. Ακολούθησε η αρτοκλασία που αποτελεί ένα κομμάτι από τη λειτουργική ζωή της εκκλησίας. Μέσα από τους θρησκευτικούς ύμνους αναπέμπεται ευχαριστήρια προσευχή προς το Θεό για τα αγαθά που παρέχει στους ανθρώπους η θεία χάρη και η ευλογία του. Μνημονεύονται τα ονόματα όλων εκείνων των

κληρικών και των λαϊκών που βοήθησαν με προσφορές και πολλές θυσίες για την ανέγερση του ιερού τεμένους της Θεοτόκου στα υψώματα του Βερμίου.

Η Λιτάνευση της Εικόνας κατά την παραμονή

Έξω, στην είσοδο του Ναού έχει πλέον σχηματιστεί η πομπή με το

Οι αρχιερείς προπορεύονται της πομπής, ακολουθεί η πάνσεπτος εικόνα της Σουμελιώτισσας την οποία υποβαστάζουν μεταξύ άλλων ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γιώργος Τανιμανίδης και ο έφορος της μονής κ. Παντελής Ανθρακόπουλος

στρατιωτικό άγημα και τη μουσική της Αστυνομίας. Όλοι είναι συγκινημένοι, πολλοί σταυροκοπιούνται και προσεύχονται. Την πομπή ολοκληρώνουν οι αρχιερείς με τους ψαλτάδες και την εικόνα να μεταφέρεται από νέους ντυμένους με παραδοσιακές ποντιακές στολές. Και οι καμπάνες συνεχίζουν να ηχούν δυνατά. Κατά τη διαδρομή της λιτανείας πλήθος προσκυνητών περιμένει την σειρά του για

Ζιπκοφόροι πλαισιωμένοι από άγημα των ΛΟΚ μεταφέρουν την εικόνα της Σουμελιώτισσας

να περάσει κάτω από την εικόνα της Παναγίας. Πιστεύουν ότι έτσι η Παναγία θα αισθανθεί την πίστη τους και θα ανταποκριθεί στις προσευχές τους.

Οι Καλλιτεχνικές Εκδηλώσεις

Παράλληλα με το θρησκευτικό μέρος της γιορτής υπάρχει και το καλλιτεχνικό. Πρόκειται για τους ποντιακούς παραδοσιακούς χορούς που παρουσιάζονται σε ειδική εξέδρα της πλατείας από τα χορευτικά συγκροτήματα ποντιακών συλλόγων της Ελλάδος και του Εξωτερικού. Οι χοροί στο πανηγύρι της Παναγίας Σουμελά αποτελούν πατροπαράδοτο έθιμο και παράδοση που οι ρίζες τους έρχονται από πολύ μακριά. Με τρόπο παρεμφερή πανηγύριζαν και οι πρόγονοί μας στο πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου στο όρος Μελά στον Πόντο. Ακολούθησε το δείπνο προς τους φιλοξενούμενους.

Αρχιερατική και Πανηγυρική Θεία Λειτουργία

Ώρα 8 το πρωί, 15 Αυγούστου 2014. Όλα είναι έτοιμα για τη μεγάλη γιορτή. Και πάλι οι καμπάνες κτυπούν δυνατά. Η πανήγυρη της Κοιμήσεως της Παναγίας αρχίζει. Η χορωδία των ιεροψαλτών ερμηνεύει με τον καλύτερο τρόπο τους ύμνους και τα τροπάρια της Παναγίας, μέσα από τα οποία εξυμνείται και δοξάζεται η αγάπη της προς τον άνθρωπο.

Της Αρχιερατικής Θείας λειτουργίας προεξήρχε ο μητροπολίτης Νικαίας κ. Αλέξιος με τους αρχιερείς Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμονα, Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνό (από τα Χανιά της Κρήτης), Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος κ. Γεώργιο και Μολδαβίας κ. Νικοδήμο. Ο ναός είναι πλήρης από εκπροσώπους της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, τους προέδρους των ποντιακών σωματείων και πλήθος προσκυνητών.

Κατά την ώρα της Θείας λειτουργίας ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Βεροίας Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων κήρυξε το θείο λόγο. Επίκεντρο της ομιλίας του ήταν η αγάπη και η αφοσίωση των χριστιανών στο πρόσωπο της Παναγίας και η ανταπόκριση που αισθάνονται από αυτήν. Στην αρχή του λόγου του, αφού χαιρέτησε τους εκκλησιαζομένους, κλήρο και λαό, στηριζόμενος σε απόφθεγμα του υμνογράφου Ιωάννη Δαμασκηνού, είπε μεταξύ άλλων και τα εξής. «Σήμερα προστρέξαμε όλοι ευσεβείς προσκυνητές της Παναγίας υπακούοντας στην προτροπή του Ιωάννη Δαμασκηνού για να υμνήσουμε την Παναγία και να δοξάσουμε τον γιο της, τον Χριστό. Γιατί εκείνος αξίωσε και εμάς τους ταπεινούς ανθρώπους να γίνει η Παναγία μητέρα όλων που οδηγεί στον ουρανό "ως Κλίμαξ επουράνιος". Καλεί ακόμη τους πιστούς ο ιερός υμνογράφος της Εκκλησίας να υμνήσουμε όλοι την Παναγία γιατί δεν ανήκει μόνο σε μία μερίδα ανθρώπων, αλλά είναι εκπρόσωπος όλων των ανθρώπων αδιακρίτως».

Στη συνέχεια ο ποιμενάρχης μας προέτρεψε τους πιστούς να προσευχηθούν και για τις ψυχές εκείνων που βρήκαν τραγικό θάνατο κατά τη διάρκεια της καταστροφής του 1922, αλλά και για όλους εκείνους που εργάστηκαν να στηθεί το θρονί της Παναγίας στο Βέρμιο και τηρούν τις παραδόσεις των προγόνων τουςπροτρέποντάς τους να προσευχηθούν στην Παναγία να φέρει την ειρήνη στον κόσμο.

Η Τιμητική Διάκριση στον Μητροπολίτη Βεροίας

Αμέσως μετά την ομιλία του σεβασμιότατου μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης

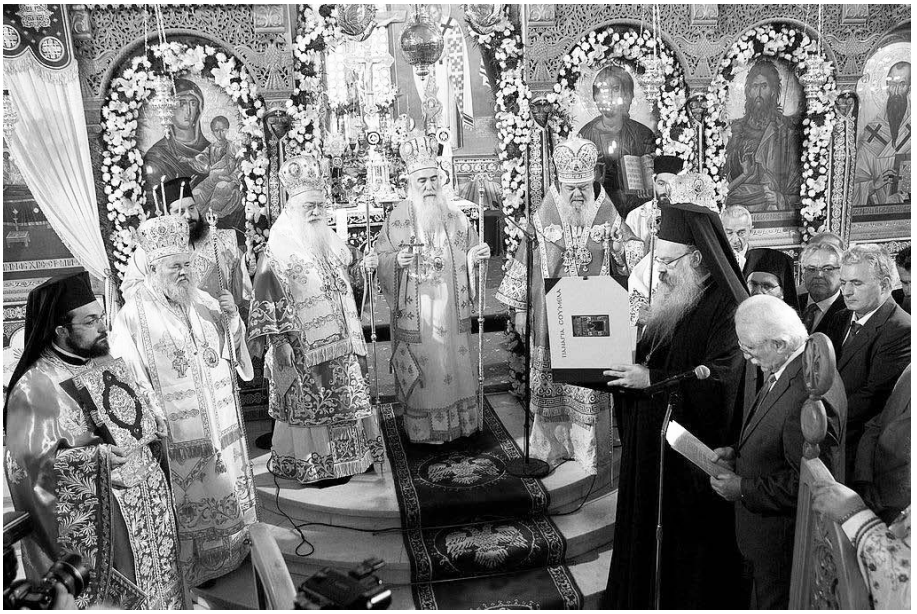

Με ομόφωνη απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου «Παναγία Σουμελά» τιμήθηκε για την εικοσαετή του διακονία στη μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας, αλλά και για την προσφορά του στο Ιερό Προσκύνημα της Παναγίας Σουμελά ο σεβασμιότατος κ. Πανελεήμων με τον Μεγαλόσταυρο των Κομνηνών.

και Καμπανίας κ. Παντελεήμονος πήρε τον λόγο ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γιώργος Τανιμανίδης. Αναφέρθηκε στην καρποφόρα και γόνιμη εικοσαετία διακονίας του σεβασμιότατου μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμονα στον επισκοπικό θρόνο της μητρόπολης και συνακόλουθα και στο Ιερό Προσκύνημα της Παναγίας Σουμελά.

Μετά τις προσφωνήσεις ο κ. Γιώργος Τανιμανίδης, μεταξύ άλλων είπε: «Οι Πόντιοι έγιναν μάρτυρες στον Πόντο, ενώ στην Ελλάδα με την αφοσίωση και την αγάπη τους στην Παναγία εργάστηκαν σκληρά για να στηθεί στα υψώματα του Βερμίου το ιερό παλάτι της. Και εσείς επί μία εικοσαετία συνδέσατε το όνομά σας με την προσφορά και τις θυσίες. Σφραγίσατε το έργο σας με την εμμονή σας στα έθιμα, στις παραδόσεις και την ταυτότητα των Ποντίων».

Ακολούθησε η απονομή τιμητικής διάκρισης στον σεβασμιότατο. Με ομόφωνη απόφαση των διοικητικών συμβουλίων του σωματείου και του Ιδρύματος «Παναγία Σουμελά», απονεμήθηκε στον σεβασμιότατο μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμονα για την εικοσαετή προσφορά του στο έργο του σωματείου και του ιερού προσκυνήματος «Παναγία Σουμελά» ο Μεγαλόσταυρος των Κομνηνών. Προηγήθηκε η ανάγνωση της σχετικής απόφασης του διοικητικού συμβουλίου του σωματείου. Την απονομή έκαναν από κοινού ο

αρχιμανδρίτης πατήρ Αθηναγόρας Μπίρδας και ο πρόεδρος του σωματείου κ. Γιώργος Τανιμανίδης, ενώ το πλήθος των πιστών αναφωνούσε το «Άξιος!»

Ο σεβασμιότατος βαθύτατα συγκινημένος ευχαρίστησε για τη μεγάλη τιμητική διάκριση που του επιφυλάχθηκε και καταλήγοντας είπε πως «ο Μεγαλόσταυρος ανήκει σε όλους όσοι εργάστηκαν και προσέφεραν διαχρονικά στο Ιερό Προσκύνημα, στους συνεργάτες μου κληρικούς και λαϊκούς που εργάστηκαν για την Παναγία».

Η απονομή της τιμητικής διάκρισης στην αριστούχο μαθήτρια του Λυκείου Μακροχωρίου

Πραγματοποιήθηκε, επίσης, ακόμα μία απονομή τιμητικής διάκρισης, αυτή την οποία εδώ και αρκετά χρόνια θέσπισε το διοικητικό συμβούλιο του σωματείου «Παναγία Σουμελά» για τον αριστούχο μαθητή της Β' τάξης του Λυκείου Μακροχωρίου, μετά το τραγικό δυστύχημα των Τεμπών στο οποίο βρήκαν

Ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γεώργιος Τανιμανίδης απονέμει την τιμητική διάκριση και την υποτροφία στην αριστούχα μαθήτρια του Λυκείου Μακροχωρίου Παρθένα Μαχανίδου

τραγικό θάνατο 21 μαθητές και μαθήτριες του προαναφερόμενου Λυκείου, καθώς αμέριμνοι επέστρεφαν από εκπαιδευτική εκδρομή τους. Μετά το τραγικό εκείνο συμβάν το διοικητικό συμβούλιο του σωματείου με ομόφωνη απόφασή του θέσπισε και χορηγεί κάθε χρόνο μια υποτροφία σε μαθητή ή μαθήτρια της Β' τάξης του Λυκείου Μακροχωρίου Βεροίας που διακρίνεται για το ήθος και τις άριστες επιδόσεις στα μαθήματα. Φέτος διακρίθηκε για τους προαναφερόμενους λόγους η μαθήτρια Παρθένα Μαχανίδου, ποντιακής καταγωγής. Ο πρόεδρος του σωματείου κ. Γιώργος Τανιμανίδης, αφού εξήγησε τον λόγο της απονομής

προέτρεψε τη μαθήτρια να υλοποιήσει τις δικές της προσδοκίες αλλά και των συμμαθητών της και να δεχτεί το συμβολικό ποσό της υποτροφίας που της χορηγείται.

Με έκδηλη συγκίνηση η μαθήτρια αποδεχόμενη την υποτροφία, είπε τα εξής: «Σεβασμιότατε μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας, άγιοι αρχιερείς, αξιότιμοι εκπρόσωποι όλων των αρχών και των φορέων , κυρίες και κύριοι. Θέλω να ευχαριστήσω την Παναγία μας που με αξίωσε να συνεορτάσουμε μαζί. Ευχαριστώ τον σεβασμιότατο μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας, τον πνευματικό μας πατέρα, τον κ. Παντελεήμονα, και τον πρόεδρο του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γεώργιο Τανιμανίδη για την τιμή και τη χαρά που μου δίνουν. Χαίρομαι που επιβραβεύεται η προσπάθειά μου και πιστεύω πως αντανακλά και διαχέεται σε όλους τους νέους και τις νέες της πατρίδας μας, σε όλους τους συνομηλίκους μου που συνεχίζουμε για ένα καλύτερο αύριο μέσα από πολλές δυσκολίες και εμπόδια σε ένα αφιλόξενο οικονομικά περιβάλλον. Οι σκέψεις μου τρέχουν σε εκείνους τους μαθητές του Λυκείου Μακροχωρίου που τόσο τραγικά έφυγαν ξαφνικά από κοντά μας . Την τιμή που μου γίνεται στη μνήμη αυτών των συμμαθητών μου, σας διαβεβαιώνω ότι θα προσπαθώ πάντα για το καλύτερο με βάση τις αρχές και τις αξίες που η ποντιακή οικογένεια έχει πάντοτε ως αφετηρία στη ζωή της. Ως Ελληνοπούλα ποντιακής καταγωγής, λοιπόν, ευχαριστώντας όλους σας, ζητώ από την Παναγία να μας στηρίξει σε κάθε δυσκολία της ζωής. Τέλος να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τους καθηγητές μου, συνοδοιπόρους στην προσπάθειά μου αυτή. Χρόνια πολλά σε όλους και η Παναγιά μαζί μας».

Η Μεγάλη Λιτανεία της Εικόνας

Μπροστά στην είσοδο του ναού τα πάντα είναι έτοιμα για την καθιερωμένη λιτάνευση της Αγίας και Θαυματουργού εικόνας της Παναγίας Σουμελά. Σε λίγο υπό τους ήχους της καμπάνας και της χορωδίας των ιεροψαλτών με την εικόνα να υποβαστάζεται από νέους ποντιακής καταγωγής ντυμένους με παραδοσιακές ποντιακές ενδυμασίες και στρατιώτες καταδρομείς, με τους αρχιερείς και το άγημα του στρατού, συνοδεία της στρατιωτικής μουσικής ξεκίνησε η πομπή. Το πλήθος των προσκυνητών ακολουθεί με προσευχές και παρακλήσεις. Είναι μια εικόνα που δεν μπορείς να την περιγράψεις, αλλά τη βιώνεις βαθιά στην ψυχής σου.

Η πομπή λίγο παρακάτω θα σταματήσει στην προτομή του αρχηγού της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, Αλέξανδρου Υψηλάντη, για το καθιερωμένο τρισάγιο. Είναι η απόδοση τιμής και ευγνωμοσύνης στο τέκνο του Πόντου που προσέφερε τον εαυτό του θυσία πολύτιμη στο βωμό της πατρίδας και του Ελληνικού έθνους. Θα αναγνωστούν τα ονόματα των Αυτοκρατόρων της Τραπεζούντας και όλων εκείνων των Ελλήνων του Πόντου που δεν υπέκυψαν στους βαρβαρικούς εκβιασμούς και προτίμησαν τον ηρωικό θάνατο.

Ακολούθησε κατάθεση στεφανιών από τον Υπουργό Μακεδονίας – Θράκης κ. Γεώργιο Ορφανό εκ μέρους της Ελληνικής Κυβέρνησης, από τον κ. Πάνο Καμμένο, αρχηγό του κόμματος των Ανεξάρτητων Ελλήνων, από τον βουλευτή κ. Λάζαρο Τσαβδαρίδη εκ μέρους της Βουλής των Ελλλήνων, από τον κ. Γεώργιο

Τανιμανίδη αντιπρόεδρο του Ιερού Ιδρύματος «Παναγία Σουμελά» και πρόεδρο του ομώνυμου σωματείου, από τον αντιπεριφερειάρχη Σερρών κ. Γιάννη

Οι αρχιερείς προπορεύονται της λιτανείας, ακολουθεί η πάνσεπτος εικόνα της Σουμελιώτισσας την οποία μεταφέρουν οι επίσημοι προσκεκλημένοι και ακολουθεί το πλήθος των πιστών

Μωυσιάδη, εκπρόσωπο του περιφερειάρχη κ. Απόστολου Τζιτζικώστα, από τον αντιπεριφερειάρχη Ημαθίας κ. Κώστα Καραπαναγιωτίδη, από τη δήμαρχο Βέροιας κα. Χαρούλα Ουσουλτζόγλου, από τον διοικητή της Α' μεραρχίας στρατού υποστράτηγος κ. Αντώνιο Νομικό, εκπρόσωπο του αρχηγού ΓΕΕΘΑ, από τον γενικό αστυνομικό διευθυντή Κεντρικής Μακεδονίας, υποστράτηγο κ. Αθηναγόρα Παζαρλή, από τον υποστράτηγο κ. Δημήτρη Πιερράκο, εκπρόσωπο του Πυροσβεστικού Σώματος, από την κα. Στεφανία Τανιμανίδου εκπρόσωπο του Δημάρχου Θεσσαλονίκης κ. Γιάννη Μπουτάρη, από τον κ. Αναστάσιο Τσακιρίδη αντιδήμαρχο Νεάπολης - Συκεών εκ μέρους του Δημάρχου Νεάπολης - Συκεών κ. Σίμου Δανιηλίδη, από την κα. Βικτωρία Σαββίδου γενική γραμματέα της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ποντιακών Σωματείων, από τον κ. Επαμεινώντα Φαχαντίδη πρόεδρο της Παμποντιακής Ομοσπονδίας Ελλάδος.

Ακολούθησε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των νεκρών και η ιεροτελεστία του Τρισαγίου τελείωσε με την ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου από τη στρατιωτική μουσική, ενώ η πομπή συνέχισε την καθιερωμένη διαδρομή με θρησκευτικούς ύμνους και την στρατιωτική μουσική να παιανίζει και το πλήθος των πιστών να συνοδεύει με συγκίνηση.

Καλλιτεχνικές Εκδηλώσεις

Μετά το πέρας της λιτανείας και των λατρευτικών εκδηλώσεων άρχισε το καλλιτεχνικό πρόγραμμα της πανήγυρης του Δεκαπενταύγουστου. Καθιερωμένο

από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του μοναστηριού σύμφωνα με τις εν Πόντω παραδόσεις, το καλλιτεχνικό πρόγραμμα περιλαμβάνει παρουσίαση ποντιακών χορών από τα χορευτικά τμήματα των ποντιακών συλλόγων, οι οποίοι δηλώνουν συμμετοχή και παρουσιάζουν δείγματα της προσπάθειάς τους στον τομέα της διατήρησης της παράδοσης. Οι χορευτές με την λεβέντικη και περίτεχνη απόδοση των χορών μας έθελξαν τα βλέμματα των προσκυνητών, συγκινώντας τους και κερδίζοντας το θερμό χειροκρότημά των. Στο φετινό καλλιτεχνικό πρόγραμμα πήραν μέρος τα χορευτικά συγκροτήματα των ποντιακών συλλόγων Δάφνης Σκύδρας (λυράρης ο Θόδωρος Τσανακλίδης, στο νταούλι ο Νίκος Παπουλίδης), Κρωμναίων Καλαμαριάς (λυράρης ο Σάββας Παρασκευόπουλος, στο νταούλι ο Τάσος Ιμιρτζίδης, χοροδιδάσκαλος ο Γρηγόρης Γρηγοριάδης), ο Ποντιακός Σύλλογος Αξιούπολης (λυράρης ο Τάσος Ευτυχιάδης, στο νταούλι ο Νίκος Κοεντής, χοροδιδάσκαλος ο Γιάννης Μουρουζίδης). Να σημειώσουμε πως την ευθύνη και επιμέλεια της παρουσίασής των έφερε εις πέρας με εξαιρετική επιτυχία ο Κωνσταντίνος Ζηλελίδης πρόεδρος του ποντιακού συλλόγου Αξιούπολης και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Π.Ο.Π.Σ.

Ο κ. Κωνσταντίνος Ζηλελίδης παρουσιάζει τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις

Το χορευτικό συγκρότημα του ποντιακού συλλόγου Αξιούπολης Κιλκίς με λυράρη τον Τάσο Ευτυχιάδη, νταουλτσή τον Νίκο Κοεντή και χοροδιδάσκαλο τον Γιάννη Μουρουζίδη, απέδωσε θαυμάσια τους λεβέντικους χορούς των Ελλήνων του Πόντου

Επίσκεψη στο Μελισσανίδειο Μέλαθρο

Μετά την ολιγόλεπτη ανάπαυση των αρχιερέων και των επισήμων, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη των προσκεκλημένων στο Μελισσανίδειο Μέλαθρο,

Ο κ. Δημήτριος Μελισσανίδης ευεργέτης του Σωματείου «Παναγία Σουμελά», στη φωτογραφία με τον κ. Ιβάν Σαββίδη και πόντιους νεολαίους.

στο καταπληκτικό από άποψη αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, στατικής μελέτης, αισθητικής και σεβασμού προς το περιβάλλον οικοδόμημα, όπου τους υποδέχτηκε ως οικοδεσπότης, ο επιχειρηματίας κ. Δημήτριος Μελισσανίδης και τους ευχήθηκε τα χρόνια πολλά για την γιορτή του Δεκαπενταύγουστου.

Το Επίσημο Γεύμα

Το ιερό προσκύνημα της Παναγίας Σουμελά μετά το τέλος των θρησκευτικών εκδηλώσεων παρέθεσε δεξίωση προς τιμήν των αρχιερέων, των καλεσμένων, των πολιτικών και στρατιωτικών αρχών, των προέδρων και των εκπροσώπων των ποντιακών σωματείων. Μετά την προσευχή της τραπέζης άρχισαν οι ομιλίες.

Πρώτος πήρε τον λόγο ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων. Μετά τις σχετικές προσφωνήσεις προς τους παρευρισκομένους αναφέρθηκε στην ιστορία της Παναγίας Σουμελά με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εξήντα χρόνων από τότε που έγινε η ενθρόνισή της στο Βέρμιο. Μίλησε για την πανηγυρική αρχιερατική θεία λειτουργία που τελέστηκε στη μνήμη της Παναγίας με τη συμμετοχή των ιεραρχών Νικαίας κ. Αλεξίου, ο οποίος και προεξήρχε, του μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνού, του σεβασμιότατου μητροπολίτη Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος κ. Γεωργίου και Μολδαβίας κ. Νικοδήμου, τους οποίους και

ευχαρίστησε γιατί με την παρουσία τους λάμπρυναν τις εορταστικές εκδηλώσεις της πανήγυρης.

Ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων

Έφτασαν όλοι στο Βέρμιο είπε, για να συνεορτάσουν μαζί μας και με τους Ποντίους. «Σας υποδεχόμαστε όλους εν τιμή, και ευχόμαστε στη Θεοτόκο να κατευθύνει τα βήματά σας». Στη συνέχεια ο ποιμενάρχης μας ευχαρίστησε τον πρόεδρο κ. Γιώργο Τανιμανίδη και το διοικητικό συμβούλιο για την εξαιρετική τιμή που του έκαναν με αφορμή τα είκοσι χρόνια αρχιερατικής του διακονίας στη Βέροια και στην Ημαθία, αλλά και στο μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά. Και συμπλήρωσε ότι το γεγονός αυτό «είναι μεγάλη η τιμή για μένα». Μίλησε και για τη για την παρουσία του στην Ημαθία και είπε ακόμη «ότι το εγκόλπιο, μού το έδωσε η Εκκλησία για να είμαι εδώ ως διάκονος στη μητρόπολη και στο Ιερό Προσκύνημα. Μέσα στην τεσσαρακονταπενταετή μου διακονία μου ως κληρικός της Ορθοδόξου Εκκλησίας η Παναγία είναι εκείνη που κατευθύνει τα βήματά μου».

Τόνισε ακόμη, ότι «η τιμή ανήκει στους προγόνους μας που ίδρυσαν και εδραίωσαν το προσκύνημα αυτό και σε όλους τους γνωστούς και αγνώστους που προσέφεραν για να στηθεί το μετερίζι της Παναγίας, για να ελκύει όλους τους Ποντίους».

Η ομιλία του κ. Γιώργου Τανιμανίδη

Αμέσως μετά μίλησε ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γιώργος Τανιμανίδης. Αφού ευχαρίστησε τον μητροπολίτη για τους φιλόφρονες και ευγενικούς του λόγους στο πρόσωπό του, ευχαρίστησε τους αρχιερείς που

Ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γιώργος Τανιμανίδης προσφωνεί τους προσκεκλημένους στο επίσημο γεύμα. Δίπλα του ο πρόεδρος των Ανεξάρτητων Ελλήνων κ. Πάνος Καμμένος, ο ευεργέτης του Ιερού Προσκυνήματος κ. Δημήτριος Μελισσανίδης και ο κ. Ιβάν Σαββίδης

συμμετείχαν στην πανηγυρική θεία λειτουργία και με την παρουσία τους λάμπρυναν τις γιορταστικές εκδηλώσεις της πανηγύρεως της Παναγίας. Ευχαρίστησε τους εκπροσώπους των πολιτικών και στρατιωτικών αρχών του τόπου, τους προέδρους και τους εκπροσώπους των ποντιακών σωματείων, μεταξύ των οποίων για πρώτη φορά παρίστατο ο πρόεδρος της Π.Ο.Ε. κ. Επαμεινώντας Φαχαντίδης, ο πρόεδρος της Ευξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης κ. Γιάννης Αποστολίδης καθώς και εκπρόσωποι από τα ΣΠΟΣ της Βόρειας Ελλάδας. «Αξιωθήκαμε, είπε, να γιορτάσουμε την 1602η πανήγυρη του Δεκαπενταύγουστου. Χίλιες εξακόσιες δύο φορές ήρθαν οι Πόντιοι προσκυνητές στη χάρη της Παναγίας στα υψώματα του όρους Μελά στον αλησμόνητο Πόντο αλλά και στα υψώματα της Καστανιάς στο Βέρμιο.

«Συμπληρώθηκαν εξήντα δύο χρόνια από την παρουσία της Παναγίας Σουμελά στους πρόποδες του Βερμίου, που αποτελούν μια αδιάλειπτη ενότητα και συνέχεια του Ελληνισμού, της πίστης και της παράδοσης. Τον συμβολισμό της ιστορίας, της παράδοσης και της ενότητας.

»Μεγάλοι χορηγοί και συμπαραστάτες με την ευλογία της Εκκλησίας», είπε ο πρόεδρος, «αναδείχτηκαν οι δύο συμπατριώτες μας Δημήτρης Μελισσανίδης και Ιβάν Σαββίδης που τιμούν με την παρουσία τους την πανήγυρη της Παναγίας». Ευχαρίστησε όλους εκείνους που λάμπρυναν τις εκδηλώσεις, ενισχύοντας τη θέληση και το έργο του σωματείου και του ιδρύματος της «Παναγίας Σουμελά». Ο πρόεδρος έκανε λόγο και για το Συναπάντημα της Νεολαίας, που λειτουργεί επί δεκαέξι συναπτά έτη, και τη σημασία του στον ποντιακό χώρο. Τόνισε ότι οχτώ χιλιάδες νέες και νέοι ποντιακής καταγωγής παρακολούθησαν διαχρονικά τις δημιουργικές δραστηριότητες του θεσμού του Συναπαντήματος Νεολαίας στους χώρους του προσκυνήματος και ευχαρίστησε τους νέους της Οργανωτικής Επιτροπής του Συναπαντήματος Νεολαίας για την εθελοντική τους προσφορά, όχι μόνον στη διοργάνωση του Συναπαντήματος Νεολαίας, αλλά και στις εκδηλώσεις του Δεκαπενταύγουστου. Εξέφρασε, επίσης τις θερμές ευχαριστίες του σε όλους όσοι εργάσθηκαν για την επιτυχία της πανήγυρης, ιερό κλήρο, ιεροψάλτες, εθελοντές. Ο κ. Τανιμανίδης ολοκλήρωσε την ομιλία του ευχόμενος η Παναγία Σουμελά να μας αξιώσει και την επόμενη χρονιά να προστρέξουμε στη χάρη της.

Η ομιλία του κ. Γιώργου Ορφανού

Ο Υπουργός Μακεδονίας - Θράκης κ. Γιώργος Ορφανός

Ο εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, ο Υπουργός Μακεδονίας - Θράκης κ. Γιώργος Ορφανός είπε, ότι δύο σκέψεις περνούν αυτήν την στιγμή στο μυαλό του, «Η πρώτη σκέψη μου είναι ο Ελληνισμός και η Ορθοδοξία που συνυπάρχουν για δυο χιλιάδες χρόνια και αποτελούν το βασικό κρίκο της κοινωνικής συνοχής γι αυτό και υπάρχει η Ελλάδα. Η δεύτερη σκέψη σχετίζεται με τον χώρο που βρισκόμαστε, την Παναγία Σουμελά του Πόντου. Κατά την επίσκεψή μου στο παρελθόν στην Παναγία Σουμελά στον Πόντο, διαπίστωσα ότι η ποντιακή διάλεκτος μιλιέται και από μουσουλμάνους. Αυτό μου προκάλεσε ένα έντονο θρησκευτικό συναίσθημα ότι η ποντιακή διάλεκτος συνεχίζει να υπάρχει και δημιουργεί τις κατάλληλες

προϋποθέσεις γι όλους εμάς που θέλουμε να επισκεφτούμε την Παναγία».

Ο κ. Ορφανός έκανε αναφορά και στη διαδρομή της Παναγίας Σουμελά η οποία ακολούθησε τους ξεριζωμένους προγόνους μας που ήρθαν εδώ. Τους συμπαραστάθηκε, ώστε οι Πόντιοι να σταθούν όρθιοι και να συνεχίσουν να πρωταγωνιστούν. Το παράδειγμά τους αποτελεί ένα ισχυρό μήνυμα για όλους εμάς σήμερα στις δύσκολες στιγμές που διανύουμε. Είπε ακόμη ότι «η Ελλάδα του 1940 θαυματούργησε στηριζόμενη στην ενότητα». Μετέφερε τις ευχές του Πρωθυπουργού, κ. Αντώνη Σαμαρά, και της Ελληνικής Κυβέρνησης και ευχήθηκε χρόνια πολλά σε όλους».

Η ομιλία του κ. Πάνου Καμμένου

Στη συνέχεια πήρε τον λόγο ο βουλευτής και πρόεδρος του κόμματος των Ανεξάρτητων Ελλήνων κ. Πάνος Καμμένος. Αφού προσφώνησε τους αρχιερείς και τους παριστάμενους είπε ότι «σήμερα πολλοί από τους επισκέπτες - προσκυνητές ήρθαν στην πανήγυρη διαθέτοντας από το υστέρημά τους. Άλλοτε είχαν τη δυνατότητα να προσέρχονται περισσότεροι ως προσκυνητές στη μνήμη της Παναγίας τον Δεκαπενταύγουστο.

Ο πρόεδρος του κόμματος των Ανεξάρτητων Ελλήνων κ. Πάνος Καμμένος

»Η σημερινή ημέρα είναι μεγάλη για την Ορθοδοξία και για τον Ελληνισμό. Σήμερα σημαίνουν οι καμπάνες σε ολόκληρο τον ελεύθερο Ελληνισμό δεν σημαίνουν όμως οι καμπάνες στον Πόντο τον οποίο εγκατέλειψε ο Ελληνισμός. Κάποιες άλλες χτυπούν σιγά, όπως στην Ίμβρο». Ο κ. Καμένος αναφερόμενος στους Ποντίους είπε ότι «δεν ξεχνούν τις αλησμόνητες πατρίδες τους αλλά διατηρούν τη μνήμη τους ζωντανή».

Ανάφερε ακόμα και το γεγονός ότι ο Ελληνισμός με τους πολέμους που παρατηρούνται σε διάφορα μέρη του κόσμου δέχτηκε ισχυρό πλήγμα από τους ισλαμιστές. Εξέφρασε την ελπίδα για κάτι καλύτερο στο μέλλον για την Ορθοδοξία και τον Ελληνισμό, και ευχόμενος χρόνια πολλά έκλεισε την ομιλία του.

Τις εκδηλώσεις τίμησαν με την παρουσία τους εκ μέρους της Κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού ο Υπουργός Μακεδονίας - Θράκης κ. Γιώργος Ορφανός, ο πρόεδρος των Ανεξαρτήτων Ελλήνων κ. Πάνος Καμμένος, ο εκπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων κ. Λάζαρος Τσαβδαρίδης, η δήμαρχος Βεροίας κα Χαρούλα Ουλσουτζόγλου, ο αντιπεριφεριάρχης Ημαθίας κ. Κώστας Καραπαναγιωτίδης, οι βουλευτές κα Σταυρούλα Ξουλίδου, κ.κ. Κων/νος Γιοβανόπουλος, Γαβριήλ Αβραμίδης, Απόστολος Βεσυρόπουλος, η εκπρόσωπος του δημάρχου Θεσσαλονίκης, δημοτική σύμβουλος κα Στεφανία Τανιμανίδου, η δημοτική σύμβουλος Θεσσαλονίκης κα Μαίρη Ακριτίδου, ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ποντιακών Συλλόγων Γερμανίας κ. Ηλίας Μαυρίδης, εκπρόσωποι των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας καθώς επίσης και πλήθος προσκηνυτών.

Η καρδιά της Ποντιακής Νεολαίας χτυπά κάθε καλοκαίρι στα υψώματα του Βερμίου, στο Μοναστήρι της Σουμελά

Του **Στάθη Ταξίδη,** επιμελητή της **Ποντιακής Εστίας**

Ολοκληρώθηκε, την Κυριακή 20 Ιουλίου το απόγευμα, με επιτυχία το 16ο συναπάντημα νέων στις εγκαταστάσεις του Ιερού Προσκυνήματος Παναγία Σουμελά στο Βέρμιο Ημαθίας. Το Συναπάντημα αποτελεί την ετήσια συνάντηση στην Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά, των νέων ποντιακής καταγωγής από όλη την Ελλάδα και τη Διασπορά (Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία, Ρωσία, Γεωργία, κλπ).

Κάθε χρόνο και για ένα τετραήμερο, πολυπληθείς αντιπροσωπείες, πάνω από 400 νέοι εκπρόσωποι Ποντιακών Σωματείων, διανυκτερεύουν στην «Παναγία

Νεολαίοι του 16ου Συναπαντήματος έχοντας στη μέση τον σεβασμιότατο μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμονα, φωτογραφίζονται στην είσοδο του ιερού ναού της Παναγίας Σουμελά

Σουμελά» και συμμετέχουν στις προγραμματισμένες εκδηλώσεις. Στη συνάντηση αυτή, που έχει πλέον καταστεί θεσμός, η Οργανωτική Επιτροπή σε συνεργασία με το Σωματείο και το Προσκύνημα «Παναγία Σουμελά» ετοιμάζουν ένα πλούσιο πρόγραμμα.

Επιλέγουν κάθε χρονιά ενδιαφέρουσες εισηγήσεις για επίκαιρα κοινωνικά, πολιτιστικά και ιστορικά θέματα του Ποντιακού Ελληνισμού, ενώ δίνεται η ευκαιρία να γίνει η γνωριμία με καταξιωμένους επιστήμονες, συγγραφείς και καλλιτέχνες που συμβάλλουν στην καταγραφή και τεκμηρίωση της Ιστορίας και της Παράδοσης. Επίσης, σημαντική είναι και η προσπάθεια της συστηματικής προώθησης του αιτήματος Διεθνούς Αναγνώρισης της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού.

Το φετινό συναπάντημα ήταν επετειακό, διότι συμπληρώθηκαν 20 χρόνια από την αναγνώριση της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου από το ελληνικό

Κοινοβούλιο. «Το συναπάντημα ξεκίνησε σαν μία προσπάθεια των νέων ποντιακής καταγωγής να διατηρήσουν τα έθιμα, τα ήθη και τις παραδόσεις, να τα φέρουν και να τα προβάλουν στον παρόντα χρόνο και να τα έχουν ως εφόδια και παρακαταθήκη για να μπορούν να κινηθούν μέσα σε ένα δύσβατο περιβάλλον που δημιουργείται σήμερα μαζί με ό,τι άλλο η εποχή αυτή ζητάει», δήλωσε ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά», κ. Γιώργος Τανιμανίδης, τονίζοντας πως η Ευρώπη δεν είναι μόνον προϋπολογισμοί, απολογισμοί, πλεονάσματα και ελλείμματα. «Είναι και η Ευρώπη των αρχών και των αξιών, πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η δημιουργία της Ενωμένης Ευρώπης. Αυτές οι αρχές και αξίες αποτελούν κομμάτι του ελληνικού πολιτισμού και κυρίως αυτού του τρισχιλιόχρονου πολιτισμού που ξεριζώθηκε με τη γενοκτονία από τα παράλια και τα μεσόγεια του Ευξείνου Πόντου. Τα στοιχεία αυτού του πολιτισμού αναδεικνύει η νεολαία μας, στηρίζεται σε αυτές τις αρχές και αξίες και πορεύεται στο παρόν και το μέλλον, με δεδομένη βεβαίως και την παρούσα συγκυρία».

Οι Εκδηλώσεις

Το πρόγραμμα του Συναπαντήματος της Νεολαίας των Ποντιακών Σωματείων περιλάμβανε εκκλησιασμό, διαλέξεις και εισηγήσεις επιστημόνων με θέματα που αφορούν τον Ποντιακό Ελληνισμό, παρουσιάσεις και προβολές ταινιών πολιτιστικού και ιστορικού περιεχομένου, παρουσίαση των δράσεων των νεολαιών κάθε σωματείου, θεατρικές παραστάσεις και βεβαίως τα παραδοσιακά γλέντια υπό τους ήχους της γλυκόλαλης λύρας.

«Οι εκδηλώσεις στοχεύουν στη γνωριμία των νέων από τα ποντιακά σωματεία και στη βιωματική επαφή με το προσκύνημα και το συντελούμενο έργο του Ιερού Ιδρύματος της Σουμελιώτισσας στο Βέρμιο», δήλωσε η Κική Ιμιρτζίδου, μέλος και ψυχή της Οργανωτικής Επιτροπής που για χρόνια, με την αμέριστη συμπαράσταση δεκάδων νεολαίων, πασχίζουν για την επιτυχή έκβαση των εκδηλώσεων.

Η έναρξη

Η Κική Ιμιρτζίδου, από τα πιο δραστήρια στελέχη του θεσμού, ως μέλος της Οργανωτικής του Επιτροπής, παίρνοντας αρχικά τον λόγο έκανε το καλωσόρισμα, λέγοντας: «Με τις ευχές σας σεβασμιότατε μητροπολίτη Βεροίας Ναούσης και Καμπανίας και την αγάπη σας, εκ μέρους της Οργανωτικη Επιτροπής του 16ου Συναπάντηματος Νεολαίας Ποντιακών Σωματείων σας καλωσορίζουμε στο Συναπάντημα μας.

»Τα παιδιά της Οργανωτικής Επιτροπής έχουν ετοιμάσει κάτι για εσάς. Θα ακούσετε το τραγούδι που έγραψαν η Βάσω η Χαραλαμπίδου και ο Τάσος ο Ιμιρτζίδης και μελοποίησε ο Βαγγέλης Παραδεισόπουλος. Είναι ένα τραγούδι που λίγο πολύ το σιγοψιθυρίζουμε και ο λόγος που θα το ξανακούσετε είναι γιατί ο μητροπολίτης μας δεν ήταν εδώ όταν το παρουσιάσαμε και θα θέλαμε να το ακούσει.

Τα παιδιά της Οργανωτικής Επιτροπής του 16ου Συναπαντήματος τραγουδάνε το «Οι νεολαίοι έρθανε α ση κοσμί τα μέρᾳ να 'ψτάνε Συναπάντημαν 'ς ση Σουμελάς τα μέρᾳ

Οι νεολαίοι έρθανε ας ση κοσμί τα μέρᾳ
να 'ψτάνε συναπάντημαν 'ς ση Σουμελάς τα μέρᾳ.
Λαλέματα και καλατσέματα όλᾳ για την ιστορίαν
του Πόντου τα άγια χώματα φωλιάζνε 'ς σην καρδίαν.
Γέλτα, χαράντας, κεμεντζέ, τα ταουλόπα παίζ'νε
τα χελιδόνᾳ έρθανε, 'ς σο τικ απάν' χορεύ'νε.
Τα χρόνᾳ έρθαν κ' επέρασαν, εγένταν δεκαπέντε
και με την ευλοΐαν εσουν ας γίνταν χίλᾳ πέντε
Εμείς είμες, εμείς είμες τη Σουμελάς παιδία
να δ'είς μας Μεγαλόχαρη υ'είαν κ' ευλοΐαν
Οι νεολαίοι έρθαμε ας ση κοσμί' τα μέρᾳ
Να 'ψτάμε συναπάντημαν 'ς ση Σουμελάς τα μέρᾳ.

»Δυστυχώς στις εποχές που ζούμε η οικονομική κρίση έχει αγγίξει όλους. Υπάρχουν παιδιά της Οργανωτικής Επιτροπής τα οποία δεν μπόρεσαν να είναι μαζί μας φέτος. Θα σας διαβάσω δυο τρία από τα πολλά χαρακτηριστικά μηνύματα που μας έστειλαν»:

"Ένα χρόνο μετά και ακόμη νιώθω την ανατριχίλα εκείνης της στιγμής, την υπερηφάνεια του να τραγουδάς και να χορεύεις το τραγούδι μας σε έναν τόπο

ιερό, πλάι σε ανθρώπους που έχεις μοιραστεί τόσες και τόσες στιγμές. Όχι δεν είναι ότι θα λείπω εγώ από το 16ο Συναπάντημα, αλλά ότι θα λείπει από εμένα ένα μεγάλο κομμάτι του εαυτού μου αυτό το καλοκαίρι. Έστω από χιλιόμετρα μακριά σας στέλνω τις θερμές ευχές μου, όντας σίγουρη ότι θα περάσετε υπέροχα και πάλι".

Χριστίνα Χιονίδου Μέριμνα Ποντίων κυριών Δράμας Βουδαπέστη.

"Και κάπως έτσι ήρθαν οι μέρες για το 16ο Συναπάντημα Νεολαίας. Το δουλέψαμε πολύ. Αποτελεί θεσμό που αγαπήσαμε. Μέσα από αυτόν τον θεσμό γνωριστήκαμε, κάναμε φιλίες, γίναμε μια μεγάλη ομάδα, την οποία δεν μπορεί να την σπάσει κάνεις, η οποία έχει καταφέρει πολλά και θα καταφέρει ακόμη περισσότερα. Με θλίβει το γεγονός που δεν θα είμαι εκεί λόγω απουσίας μου στο Εξωτερικό."

Όλγα Χρυσίδου Σύλλογος Ποντίων Ανοιξιάς, Βερολίνο.

"Εύχομαι να πάνε όλα καλά και να έχει τεράστια επιτυχία και να περάσουν όλοι όσοι συμμετέχουν ένα υπέροχο τετραήμερο. Λυπάμαι που δεν μπορώ να είμαι παρών αλλά το μυαλό μου και η ψυχή μου θα είναι εκεί".

Τάσος Ιωαννίδης Σύλλογος Καμπάνα Κιλκίς, Σουηδία.

Ο χαιρετισμός του σεβασμιότατου κατά την τελετή έναρξης

Ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων ως επιχώριος μητροπολίτης, αλλά και ως πρόεδρος του Ιερού Ιδρύματος «Παναγία Σουμελά», ευλόγησε τις εργασίες τους συναπαντήματος απευθύνοντας χαιρετισμό προς τους συμμετέχοντες και τους επισήμους, λέγοντας:

Ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων απευθύνει χαιρετισμό στους νεολαίους

«Μέ πολλή χαρά καί συγκίνηση, ὑποδεχόμαστε καί φέτος, ὅπως καί κάθε χρόνο, ὅλους ἐσᾶς, τούς νέους μας, μέλη τῶν ποντιακῶν συλλόγων ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ἀπό ὁλόκληρο τόν κόσμο, πού ἤρθατε καί φέτος ἐδῶ, στό ἱερό Προσκύνημα τῆς Παναγίας τῆς Σουμελᾶ, τῆς Παναγίας τοῦ Πόντου, γιά νά ἀναβαπτισθεῖτε στά ζωηφόρα νάματα τῶν πατρογονικῶν παραδόσεων, γιά νά αἰσθανθεῖτε τήν ἀγάπη καί τή στοργή τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιά νά νιώσετε τόν παλμό τῆς καρδιᾶς ὅλων τῶν νέων Ποντίων οἱ ὁποῖοι σέ ὅλα τά μήκη καί τά πλάτη τοῦ κόσμου ἀγωνίζονται γιά τούς ἴδιους στόχους καί τούς ἴδιους σκοπούς, γιά τίς ἴδιες ἀξίες καί τά ἴδια ἰδανικά πού ἀγωνίζεσθε καί ἐσεῖς, πού ἀγωνιζόμαστε καί ἐμεῖς ἐδῶ, στό ἱερό Προσκύνημα τῆς Παναγίας Σουμελᾶ καί στό Σωματεῖο τῆς Παναγίας Σουμελᾶ, πού εἴμαστε ἀφοσιωμένοι στή διακονία τῆς Παναγίας καί τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ.

»Σᾶς ὑποδεχόμαστε μέ πολλή ἀγάπη καί στοργή, μέ τήν ἀγάπη καί τή στοργή τῆς Παναγίας μας, τῆς Παναγίας Σουμελᾶ, ἡ ὁποία πάντοτε περίμενε τά παιδιά της στό ἱστορικό μοναστήρι τοῦ Πόντου, ἀλλά καί ἡ ὁποία ποτέ δέν ἔπαυσε νά περιμένει τά παιδιά της καί ἐδῶ στό νέο ἱερό καθίδρυμά της στό Βέρμιο τῆς Ἡμαθίας.

»Ὅλους τούς περιμένει ἡ Παναγία μας, ἰδιαίτερα ὅμως περιμένει ἐσᾶς τούς νέους, τούς νέους Ποντίους ἀπό τήν Ἑλλάδα ἀλλά καί ἀπό τήν Εὐρώπη καί τήν Ἀμερική καί ἀπό κάθε ἤπειρο, ὅπου ζοῦν ἀδελφοί μας Πόντιοι, ὅπου εἶναι ὀργανωμένοι σέ Συλλόγους καί προσπαθοῦν μέσα ἀπό αὐτούς νά διατηρήσουν καί νά μεταδώσουν στίς νεώτερες γενιές τίς ἀρχές καί τίς ἀξίες τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Νά μεταδώσουν τόν πολιτισμό, τήν ἱστορία, τή γλῶσσα, τή μουσική, τόν χορό, ὅ,τι κάνει τούς Ποντίους νά ξεχωρίζουν καί νά διακρίνονται, ἀλλά καί ὅ,τι τούς ἑνώνει μεταξύ τους, τούς κάνει νά θυμοῦνται τίς κοινές τους ρίζες, τήν κοινή τους πατρίδα πού τόσο ἄδικα καί βίαια ἔχασαν, τούς κάνει νά ἀγωνίζονται γιά τά δίκαιά τους, τούς κάνει νά εἶναι ἑνωμένοι μεταξύ τους.

»Αὐτό προσπαθοῦμε καί ἐμεῖς ἐδῶ νά κάνουμε. Αὐτό προσπαθοῦμε νά ἐπιτύχουμε καί μέ τή συνάντηση αὐτή φέρνοντας κοντά ὅλους ἐσᾶς, ἀπό τόσα διαφορετικά μέρη τοῦ κόσμου, ἀπό τόσους συλλόγους, γιά νά γνωρισθεῖτε καί νά ἐνισχυθεῖτε ἀπό τή δύναμη τῆς παρουσίας τόσων νέων ἀνθρώπων, τόσων συνομιλήκων σας μέ τούς ὁποίους σᾶς συνδέουν τόσα πολλά. Καί εἶναι τόσο σημαντικό τό ἔργο πού γίνεται ἐδῶ καί θά γίνει καί αὐτές τίς ἡμέρες, ὅσο καί τό ἔργο πού πραγματοποιοῦν οἱ σύλλογοί σας, μεταδίδοντάς σας τήν πολιτιστική ταυτότητα τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ.

»Εἶναι τόσο σημαντικό, γιατί συμβαίνει σέ ἕναν κόσμο πού ἡ παγκοσμιοποίηση τόν ἔχει κάνει ἴδιο, τόν ἔχει κάνει νά χάσει τήν ταυτότητά του, τήν ἰδιοπροσωπία του, τήν ἀξία του ὡς ἄνθρωπος. Γιατί ἄν ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ διαφορετικότητά του, εἶναι ὅ,τι δημιουργεῖ καί ἀντέχει στόν χρόνο, ὅ,τι μεταλαμπαδεύεται ἀπό γενιά σέ γενιά σάν πολιτιστικός πλοῦτος.

»Καί αὐτό ἐπιτυγχάνουν οἱ σύλλογοί σας. Αὐτό ἐπιτυγχάνει καί τό Σωματεῖο τῆς Παναγίας Σουμελᾶ: νά διατηρεῖ τήν πολιτιστική ταυτότητα τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ μέσα σ᾽ ἕνα κόσμο πού προσπαθεῖ νά ἰσοπεδώσει τά πάντα.

»Σ᾽ αὐτή τήν προσπάθεια ἀντισταθεῖτε καί σεῖς τιμῶντας τίς ἀξίες καί τίς παραδόσεις σας. Ἀντισταθεῖτε καί σεῖς διατηρῶντας μέ τή βοήθεια καί τή χάρη τῆς Παναγίας μας τήν ἑνότητά σας, μεταξύ σας καί μέ τό Κέντρο αὐτό, τό Ἱερό Προσκύνημα τῆς Παναγίας τῆς Σουμελᾶ. Γιατί μόνο μέ τήν ἑνότητα μποροῦμε νά κρατηθοῦμε, μόνο μέ τήν ἑνότητα μποροῦμε νά προοδεύσουμε, μόνο μέ τήν ἑνότητα μποροῦμε νά ἐπιτύχουμε τούς στόχους. Ἡ ἑνότητα εἶναι μαζί μέ τίς ἀρχές καί τίς ἀξίες μας, μαζί μέ τήν παράδοσή μας ὅ,τι πιό πολύτιμο ἔχουμε.

»Μέ αὐτές τίς σκέψεις σᾶς καλωσορίζω γιά μία ἀκόμη φορά καί σᾶς εὔχομαι καλή παραμονή καί καλή ἐπιτυχία στή συνάντησή σας. Καί ἡ χάρη τῆς Παναγίας

μας, ἡ χάρη τῆς Παναγίας τῆς Σουμελᾶ, τῆς στοργικῆς Μητέρας ὅλων μας, νά σᾶς συνοδεύει πάντοτε».

Ο χαιρετισμός του αντιπεριφερειάρχη Ημαθίας κ. Κώστα Καραπαναγιωτίδη

«Σεβασμιότατε, κύριε Βουλευτά, κυρία δήμαρχος της Βέροιας, κύριοι εκπρόσωποι φορέων και οργανώσεων, κύριε πρόεδρε του σωματείου «Παναγία Σουμελά», νέοι και νέες από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, σας καλωσορίζω για άλλη μια φορά σε αυτόν τον χώρο, τον ιστορικό τόπο, σε αυτό το συμβολικό χώρο στην Παναγία Σουμελά. Επειδή με τους περισσότερους από εσάς γνωριζόμαστε από πολύ κοντά αυτό που θέλω να σας πω είναι ότι τα Συναπαντήματα μέχρι τώρα έχουν αφήσει πολύ σημαντικά θα έλεγα συμπεράσματα, να μην είναι αυτό το διήμερο, το τριήμερο μόνο διασκέδαση, χορός και γνωριμία μεταξύ μας, και αυτά είναι σημαντικά. Μέσα από τις εισηγήσεις να βγουν συμπεράσματα, να βγουν προς τα έξω και να υλοποιηθούν. Αυτό που θέλουμε εμείς από εσάς είναι να γίνετε καλύτεροι από εμάς. Αφήστε λοιπόν τις ίντριγκες, τις κόντρες. Βάλτε στόχους στη ζωή σας, και στόχους όχι μόνο για το ποντιακό στοιχείο, όχι μόνο για την παράδοση, όχι μόνο για την ιστορία, βάλτε στόχους για την ίδια σας τη ζωή. Γιατί ενωμένοι οι νέοι, να μην φανεί ρατσιστικό αυτό που θα πω, οι Πόντιοι νεολαίοι θα μπορέσετε στην κοινωνία τη σημερινή, την άπονη, την άκαρδη, που δεν καταλαβαίνει τίποτα, θα μπορέσετε να περάσετε τα δικά σας μηνύματα, γιατί είστε καλύτεροι από την γενιά την δική μας, γιατί έχετε περισσότερες γνώσεις και το διαδίκτυο σας φέρνει πολύ πιο κοντά. Να είστε καλά είμαι σίγουρος ότι θα έχει επιτυχία και αυτό το Συναπάντημα που εύχομαι να τα εκατοστίσει».

Ο χαιρετισμός της δημάρχου Βεροίας κας Χαρούλας Ουλσουτζόγλου

«Σεβασμιότατε επιτρέψτε μου να μην επαναλάβω τις προσφωνήσεις, να σας καλωσορίσω όλους εδώ στην Παναγία Σουμελά, σε αυτό τον ιερό τόπο, τον αγαπημένο για όλους μας, τόπο και χώρο της Ημαθίας και της Βέροιας. Ακούστηκαν πολλά και σημαντικά και συγκινητικά πράγματα, με κορωνίδα αυτά τα μηνύματα που διάβασες Κική πριν και που δείχνουν πόσο σημαντικά ήταν αυτά τα 16 χρόνια για όλα αυτά τα παιδιά που πέρασαν από εδώ είτε βρίσκονται σήμερα εδώ είτε βρίσκονται σε μια ξένη χώρα εξαιτίας της οικονομικής κρίσης. Όταν σέβεσαι το παρελθόν είσαι ένας χρήσιμος άνθρωπος, ότι και αν είσαι, είτε είσαι Πόντιος είτε είσαι Βλάχος, ότι και να είσαι να σέβεσαι το παρελθόν σου. Εμείς, λοιπόν, που είμαστε πρόσφυγες, είμαστε περήφανοι για αυτό το παρελθόν και το λέω βιωματικά, και είμαι περήφανη ακόμη γιατί και εγώ έχω στείλει ένα παιδί οικονομικό μετανάστη, που παρ' ότι διδάσκει μπαλέτο και σύγχρονο χορό, κάπου έξω, στη βόρεια Ευρώπη, το μεταπτυχιακό της ήταν για τον ποντιακό χορό. Είναι τα γονίδια, ό,τι κουβαλάμε μέσα μας. Θέλω λοιπόν να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ, γιατί τόσα χρόνια τα παρακολουθώ τα Συναπαντήματα. Χρόνια πολλά στα Συναπαντήματα».

Ο χαιρετισμός της βουλευτού κας Λίτσας Αμμανατίδου

«Γεια σας και από εμένα. Εγώ θα μεταφέρω, βέβαια είναι εδώ και ο Αλέξης ο Μητρόπουλος, θα μεταφέρω το μήνυμα και τον χαιρετισμό του προέδρου της δημοκρατικής μας ομάδας, του Αλέξη του Τσίπρα, που σε αυτούς του νέους λέει ότι θα πρέπει να είναι δυναμικοί όπως θα ήταν και οι πρόγονοί μας. Και το λέω αυτό ως πρόσφυγας τρίτης γενιάς. Βεβαίως εδώ είναι πολύ σημαντικοί άνθρωποι όπως ο σεβασμιότατος, είναι ο πρόεδρος, είναι η δήμαρχος, ο αντιπεριφερειάρχης και όλοι εσείς μαζί με αυτούς του νέους που συνεχίζουν την παράδοση, η οποία έρχεται από μακριά και θα πάει μακριά, γιατί αυτοί οι νέοι άνθρωποι θέλουν να την μεταλαμπαδεύσουν στις επόμενες γενιές. Εμείς οφείλουμε και ως πολιτικοί και ως πολίτες πρόσφυγες να συνεχίσουμε να συμβάλουμε σε αυτήν την τεράστια προσπάθεια. Το προσφυγικό στοιχείο έχει δώσει τόσα πράγματα που κάνεις δεν μπορεί να φανταστεί και σε αυτήν δεδομένη στιγμή που οι νέοι μας πραγματικά φεύγουν έξω, ως οικονομικοί μετανάστες και ξαναγίνονται πρόσφυγες με άλλη έννοια. Θα έχουμε κατά νου ότι όσοι χάνουν την πατρίδα τους ξεριζώνονται, ξεσπιτώνονται μεταφέροντας και πόνο αλλά και πολύ μεγάλη δύναμη ψυχής. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ. Καλή δύναμη καλή συνέχεια».

Ο χαιρετισμός της εκπροσώπου του δημάρχου Θεσσαλονίκης κας Άννας Αγγελίδου

«Καλησπέρα σας σεβασμιότατε, αξιότιμοι κύριοι των αρχών, αγαπητή δήμαρχε, αγαπητέ πρόεδρε, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, απίθανα ποντιακά νιάτα. Εκ μέρους του δήμαρχου Θεσσαλονίκης κ. Γιάννη Μπουτάρη και με ιδιαίτερη χαρά σας θα σας μεταφέρω το μήνυμα του δημάρχου. Το ετήσιο αυτό Συναπάντημα πραγματοποιείται στην καρδιά του Ποντιακού Ελληνισμού. Φέρει τον συμβολισμό του τόπου που βρισκόμαστε, του Ιερού Προσκυνήματος της Παναγίας Σουμελά, κυρίως όμως φέρει τον συμβολισμό της ενότητας. Είναι ένας θεσμός που ενώνει τους νέους από όλο τον κόσμο. Οι φορείς που διοργανώνουν τη συνάντηση καταβάλουν αμέτρητες προσπάθειες με την ενισχύση των δεσμών καταγωγής. Ο Ποντιακός Ελληνισμός και η ποντιακή παράδοση έχουν έναν πλούτο σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητο μέχρι σήμερα που μπορεί να αποτελέσει το επίκεντρο του σχεδιασμού νέων δραστηριοτήτων. Οι νέοι και οι νέες που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα εδώ καλούνται καταθέσουν προτάσεις και να σχεδιάσουν τα μελλοντικά βήματα για την προβολή και την αξιοποίηση της παράδοσης που κληρονόμησαν. Σας εύχομαι μια ευχάριστη διαμονή. Θα κλείσω με μια ευχή για όλους "Υείαν και ευλοΐαν και για τ'εκείντς ντο έρθαν α σα μακρά καλλιδρομίαν"».

Η πρόεδρος της Νεολαίας των Ανεξάρτητων Ελλήνων κα Μανταλένα Παπαδοπούλου

«Σεβασμιότατε, κύριε αντιπεριφερειάρχα, κυρία δήμαρχε, κύριοι βουλευτές και Οργανωτική Επιτροπή. Θέλω να σας ευχαριστήσω εκ μέρους του προέδρου του Κινήματος ΑΝΕΛ κυρίου Πάνου Καμμένου για την πρόσκληση στο 16ο Συναπάντημα. «Είκοσι χρόνια από την αναγνώριση της γενοκτονίας του Ελληνισμού του Πόντου από την Ελληνική Βουλή είναι ιδιαίτερα σημαντικό να

διατηρείται η πολιτιστική κληρονομιά και η ιστορική μνήμη, όχι μόνο στους απογόνους των προσφύγων, αλλά σε όλο τον ελληνισμό. Εμείς οι νέοι άνθρωποι οφείλουμε να αγωνιζόμαστε στη κατεύθυνση της αναγνώρισης της γενοκτονίας σε όλο τον κόσμο και της ανάδειξης και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ιστορικής μνήμης. Σε αυτή την προσπάθεια η συμμετοχή της Νεολαίας των Ανεξαρτήτων Ελλήνων είναι για εμάς τιμή και χρέος. Δεν πρόκειται για θέμα μόνο εθνικό, αλλά για έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Τέτοιου είδους εγκλήματα δεν διαγράφονται. Λαός που ξεχνά την ιστορία του οδηγείται σε απώλεια εθνικής συνείδησης και σε αποσύνθεση. Οι διώξεις, οι σφαγές, οι βιασμοί, ο εκτοπισμός από τους Τούρκους εις βάρος του Ελληνισμού του Πόντου, της Μικράς Ασίας, της Ανατολικής Θράκης, της Κύπρου, η καταπίεση και η έλλειψη σεβασμού του Ελληνισμού της Βορείου Ηπείρου και η προσπάθεια εκτουρκισμού της ελληνικής μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη και ιδιαίτερα των Πομάκων είναι ζητήματα αλληλένδετα και παραβιάζουν το διεθνές δίκαιο. Οφείλουμε να προστατεύουμε την πατρίδα μας από διεθνιστικές κορώνες που δυστυχώς έχουν επικρατήσει σε μερίδα τόσο της πολιτικής τάξης όσο και της ακαδημαϊκής κοινότητας, ιδιαίτερα τη στιγμή που βρισκόμαστε σε τόσο σημαντική γεωστρατηγική θέση, με έκδηλη επιθετικότητα αναθεωρητικών γειτονικών χωρών και ειδικά αυτή την περίοδο της οικονομικής εξαθλίωσης του ελληνικού λαού, στην οποία οδήγησαν οι τραγικές πολιτικές λιτότητας που εφαρμόζει η σημερινή συγκυβέρνηση».

Ο χαιρετισμός του προέδρου της «Παναγίας Σουμελά» κ. Γιώργου Τανιμανίδη

Σεβασμιότατε δι' ευχών σας. Ένα μεγάλο ευχαριστώ υψηλοί καλεσμένοι μας. Μας συγκινήσατε με τα λόγια σας, μας δώσατε χαρά. Αλλά για εμάς αποτελεί ιδιαίτερη τιμή και χαρά η παρουσία της Ποντιακής Νεολαίας, της Νεολαίας της Πατρίδας μας, αδιάσπαστο κομμάτι του συνόλου της Ελληνικής Νεολαίας. Για 16η χρονιά ήρθαν σαν τα χελιδόνια από μακριά, να δώσουν το παρόν, να καταθέσουν το δικό τους πολιτιστικό μόρφωμα, να τονίσουν δυνατά ποιες είναι οι αξίες του Ποντιακού Ελληνισμού. Αξίες που είναι και αυτές αδιάσπαστο μέρος του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού. Αξίες που έχει ξεχάσει η Ευρώπη μας. Και αυτά τα μηνύματα εδώ και 16 χρόνια αποτελούν προτεραιότητα των παιδιών αυτών. Πραγματικά είναι παιδιά που μετέχουν στα κοινά, παιδιά που έχουν μάθει να κουβεντιάζουν, να αντιπαρατίθενται. Και αγαπητά μου παιδιά σας παρακαλώ να θυμάστε: Η πρώτη συμμετοχή σας ως εκπροσώπων ενός φορέα εύχομαι να σας οδηγεί στην συνεχή συμμετοχή σας στα κοινά. Είναι πολύ σπουδαίο να μετέχετε στα κοινά. Και επιτρέψτε μου την έκφραση ότι ανθρώπους ικανούς σαν και εσάς, παρά τα

Ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γεώργιος Τανιμανίδης απευθύνει χαιρετισμό στην έναρξη του 16ου Συναπαντήματος

λάθη μας, παρά τα προβλήματα που σας δημιούργησε η γενιά μας, τα τεράστια, θα βρείτε ανθρώπους πολλούς και σπουδαίους στην Εκκλησία μας, πολλούς και σπουδαίους στην πολιτική, στους δασκάλους σας, στα σωματεία μας. Αγκαλιάστε τους, μαζί με αυτούς προχωρήστε για μια πατρίδα καλύτερη. Καλωσορίζουμε με ιδιαίτερη χαρά τους εκπροσώπους της Νεολαίας της Ευξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης που για πρώτη φορά συμμετέχουν στο Συναπάντημνα. Θέλω να πιστεύω πως τα συμπεράσματα του 16ου Συναπαντήματος θα αποτελέσουν αφορμή για κάτι καλύτερο, για κάτι νεότερο, όχι μόνο για την πατρίδα μας και για την νεολαία μας, γιατί σε εμάς του Έλληνες, τους Έλληνες ποντιακής καταγωγής μας έχει στερηθεί το δικαίωμα να κατοικούμε στην ιστορική πατρίδα μας και όπως έλεγε ο Ευριπίδης, δεν υπάρχει μεγαλύτερη απώλεια από το να χάνεις την πατρίδα σου. Εσείς, λοιπόν, με την παρουσία σας φωνάζετε: Είμαστε εδώ και δεν ξεχνάμε. Θα συνεχίσουμε ως ελληνόπουλα ποντιακής καταγωγής να αγωνιζόμαστε. Συγχαρητήρια, καλή δύναμη και καλή συνέχεια. Σας ευχαριστώ πολύ».

Στις εκδηλώσεις παραβρέθηκαν και απηύθυναν χαιρετισμό: η βουλετής Β'Θεσσαλονίκης του ΣΥΡΙΖΑ κυρία Λίτσα Αμμανατίδου, η δήμαρχος Βεροίας κυρία Χαρούλα Ουσουλτζόγλου, ο αντιπεριφερειάρχης Ημαθίας κ. Κώστας Καραπαναγιωτίδης, η δημοτική σύμβουλος του δήμου Θεσσαλονίκης κυρία Στεφανία Τανιμανίδου και η κυρία Άννα Αγγελίδου ως εκπρόσωπος του δημάρχου Θεσσαλονίκης κ. Γιάννη Μπουτάρη, αντιπροσωπεία του κόμματος των Ανεξάρτητων Ελλήνων αλλά και η πρόεδρος Νεολαίας του εν λόγω κόμματος κυρία Μανταλένα Παπαδοπούλου.

Το πρόγραμμα των εισηγήσεων

Στις εργασίες του Συναπαντήματος παρουσιάστηκαν άκρως ενδιαφέρουσες εισηγήσεις. Τις εισηγήσεις παρουσίασαν: ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά» κ. Γεώργιος Τανιμανίδης με θέμα «1994 – 2014: Είκοσι χρόνια από την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου», ο συγγραφέας κ. Μιχάλης Χαραλαμπίδης με θέμα «Ποντιακή παρουσία σε χώρους και έργα τέχνης στην Ιταλία», ο πανεπιστημιακός και βουλευτής κ. Αλέξης Μητρόπουλος με θέμα «Ανεργία των νέων: Προϋποθέσεις ένταξης στην αγορά εργασίας», ο δάσκαλος και επιμελητής της «Ποντιακής Εστίας» κ. Στάθης Ταξίδης με θέμα «Η Ποντιακή διάλεκτος δεν έχει το κουράγιο να πεθάνει. Ωστόσο πρέπει και να τη φροντίζουμε», ο μουσικός κ. Χρήστος Ακριτίδης με θέμα «Η περίπτωση της παραποίησης λέξεων στους στίχους των Ποντιακών τραγουδιών», ο γενικός γραμματέας του σωματείου «Παναγία Σουμελά» και λυκειάρχης κ. Γιάννης Βιόπουλος με θέμα «Περιήγηση στην Παναγία Σουμελά του Βερμίου», ο γιατρός Θεόδωρος Μωυσίδης με θέμα «Βασική Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση», ενώ για πρώτη φορά νέοι του Συναπαντήματος παρουσίασαν εισηγήσεις για τα ποντιακά μουσικά όργανα. Συγκεκριμένα ο Σεραφείμ Μαρμαρίδης παρουσίασε εισήγηση με θέμα «Το αγγείο του Πόντου. Τεχνικές και ζητήματα Κατασκευής», ο Σαμψών Παρχαρίδης με θέμα «Κατασκευή Ποντιακής Λύρας από τις νέες γενιές» και ο Τάσος Ιμιρτζίδης «Το Νταούλι της 3ης και της 4ης γενιάς των Ποντίων».

Οι Εκδηλώσεις

Μέσα σε συγκινητική ατμόσφαιρα τα παιδιά της Οργανωτικής Επιτροπής του Συναπαντήματος, εμπνεόμενα και από την ιερότητα του χώρου και από κείμενα του Στάθη Ταξίδη, έγραψαν, οργάνωσαν και παρουσίασαν ένα δρώμενο αφιερωμένο στη γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού και τραγούδησαν το τραγούδι «Όνταν έρχουμαι 'ς σην αύλᾳ», το οποίο έγραψε ειδικά για την περίσταση ο Αναστάσιος Ιμιρτζίδης και μελοποίησε ο λυράρης Βαγγέλης Παραδεισόπουλος.

Οι νεολαίοι μας κατέθεσαν στεφάνια στους τάφους των κτητόρων της νέας μονής, Φίλωνος Κτενίδη και Παναγιώτη Τανιμανίδη και στον τάφο του κομιστή της σεπτής εικόνας της Σουμελιώτισσας από τον Πόντο στην Ελλάδα, του μακαριστού αρχιμανδρίτη Αμβρόσιου Σουμελιώτη.

Στο πλαίσιο των παράλληλων εκδηλώσεων του Συναπαντήματος Νεολαίας παρουσιάστηκαν, επίσης, οι θεατρικές παραστάσεις «Πόντος και Ποντιόπουλα»

Σκηνή από την θεατρική παράσταση «Πόντος και Ποντιόπουλα»

του Στάθη Ευσταθιάδη, σε σκηνοθεσία της Έρρικας Νικολαΐδου, από τον ποντιακό σύλλογο Καλλιθέας Συκεών και «Ο Χωρέτες» του Φίλωνος Κτενίδη, σε σκηνοθεσία του Γιάννη Γεωργιάδη, από τον πολιτιστικό σύλλογο Μουριών Κιλκίς «Το Μπέλες». Κάθε βράδυ, μετά το επίσημο πέρας των εργασιών του Συναπαντήματος, οι νεολαίοι διασκέδαζαν χορεύοντας τους λεβέντικους ποντιακούς χορούς, υπό τους ήχους των παραδοσιακών ποντιακών μουσικών οργάνων, τα οποία έπαιζαν με θαυμάσιο τρόπο οι νεολαίοι μας. Δεκάδες νεαρά ποντιόπουλα παίζουν με καταπληκτική δεξιοτεχνία τα παραδοσιακά μας όργανα,

τραγουδούν τα τραγούδια μας, χορεύουν με την ψυχή τους τους χορούς των προγόνων μας, δείχνοντας με εμφατικό τρόπο πως η παράδοσή μας δεν έχει μόνο παρελθόν και παρόν, αλλά και μια δυναμική προοπτική για το μέλλον.

Οι εργασίες ολοκληρώθηκαν με την απονομή τιμητικών διακρίσεων στους συμμετέχοντες, με τη συγκρότηση της Οργανωτικής Επιτροπής, η οποία αναλαμβάνει να διαμορφώσει και να εισηγηθεί στο διοικητικό συμβούλιο του

Ο εξαίρετος καλλιτέχνης του Ποντιακού Θεάτρου Γιάννης Γεωργιάδης σκηνοθέτησε και έπαιξε βασικό ρόλο στον «Χωρέτε» του Φίλωνα Κτενίδη. Στη φωτογραφία με τον Λευτέρη Αργυρόπουλο στον ρόλο του «Χωρέτε»

σωματείου «Παναγία Σουμελά» το πρόγραμμα για το 17ο Συναπάντημα Νεολαίας Ποντιακών Σωματείων και την έκδοση ψηφίσματος όπου κοινοποιούν τα συμπεράσματα που εξάγονται από τις συζητήσεις που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια των εργασιών.

Σημαντική και καταλυτική, για την εύρυθμη και ομαλή διεξαγωγή των εργασιών του Συναπαντήματος, ήταν η παρουσία της επίλεκτης μονάδας ειδικών αποστολών του δήμου Θεσσαλονίκης που για τέσσερις ημέρες προσέφερε εθελοντικά τις υπηρεσίες της στο χώρο του προσκυνήματος.

Το ψήφισμα

«Εμείς οι νέες και οι νέοι εκπροσωπώντας Ποντιακά Σωματεία από την Ελλάδα και τη Διασπορά, για μια φορά ακόμη συγκεντρωθήκαμε από τις 17 - 20 Ιουλίου 2014, στα υψώματα του Βερμίου, για το "16ο Συναπάντημα Νεολαίας Ποντιακών Σωματείων". Οι φετινές πολυποίκιλες εισηγήσεις και παρουσιάσεις, με θεματικές όπως η παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, ο πολιτισμός μέσα από το θέατρο, τη μουσική και τον χορό, η διατήρηση της ιστορικής μνήμης, αλλά κυρίως μέσω της δημοκρατικής μεταξύ μας συζήτησης, της δημιουργικής ανταλλαγής απόψεων με κατάθεση ιδεών και προβληματισμών, μας οδήγησαν μέσα από το γόνιμο διάλογο στα παρακάτω:

Για τα 20 χρόνια από την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου

»Το φετινό 16ο Συναπάντημα Νεολαίας Ποντιακών Σωματείων, συμπίπτει με τη συμπλήρωση των είκοσι (20) χρόνων από την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου από το Ελληνικό Κοινοβούλιο. Έχουμε υποχρέωση αλλά και καθήκον, να δηλώσουμε και από αυτό το βήμα την απαίτησή μας να καθιερωθεί η 19η Μαΐου ως ευρωπαϊκή ημέρα μνήμης των θυμάτων του Κεμαλισμού, μιας εξοντωτικής πολιτικής πρακτικής που οδήγησε στη Γενοκτονία ενός τρισχιλιόχρονου πολιτισμού και επισφραγίστηκε από τα 353 χιλιάδες θύματα και το διωγμό των Ελλήνων του Πόντου. Δεν υποστέλλουμε τη σημαία του αγώνα για τη διεθνή αναγνώριση της Γενοκτονίας του Πόντου, διότι ο ελληνισμός της Μικράς Ασίας και του Πόντου ήταν και είναι μέρος της ευρωπαϊκής κοινωνίας διαχρονικά.

Η ευρωπαϊκή διάσταση

»Σε όλες τις ιστορικές εποχές ο Ελληνισμός θρησκευτικά, οικονομικά, πολιτιστικά ήταν συνδεμένος με την Ευρώπη. Οι Έλληνες ήταν και παραμείναν μέτοχοι στην κοινή προσπάθεια των ευρωπαϊκών λαών για Ελευθερία, Ισότητα καθώς πρόκειται για την εκπλήρωση ενός εθνικού χρέους και αποτελεί καθήκον όλων μας.

»Η καθιέρωση της 19ης Μαΐου από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως ημέρα μνήμης των θυμάτων των Νεοτούρκων θα είναι, εκτός των άλλων, ένα από τα πιο μεγάλα ποιοτικά πολιτιστικά άλματα της Ευρώπης.

»Αποτελεί μία ακόμη ευκαιρία να υπενθυμίσουμε ότι δεν θα σταθούμε σιωπηλοί και συμπαραστεκόμαστε στον Ποντιακό Ελληνισμό όπου γης στις προσπάθειες που καταβάλλει για τη διεθνή αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων, γεγονός που θα διασφαλίζει την αποφυγή επανάληψης παρομοίων τραγικών γεγονότων στο μέλλον.

Για την Ποντιακή διάλεκτο

»Ο αγώνας μας για τη διαφύλαξη της ιωνικής διαλέκτου των προγόνων μας είναι επιθυμία και στόχος όλων των νέων Ποντιακής καταγωγής ώστε αυτή να παραμείνει ζωντανή. Η διάλεκτός μας, μπορεί να παρουσιάζει δυσκολίες και σε πολλές περιπτώσεις στη καθομιλουμένη να έχει αλλοιωθεί, αλλά εξακολουθεί να είναι αυτή που μας κρατάει άρρηκτα δεμένους με την παράδοση, τα ήθη, τα έθιμα και τον πολιτισμό μας. Χρησιμοποιούμε την ποντιακή διάλεκτο στη λογοτεχνία, στις θεατρικές παραστάσεις και στο τραγούδι, εφαρμόζουμε στην πράξη την συνεννόηση μας στην Ποντιακή διάλεκτο, κάνοντας καθημερινό έργο την αδιαφιλονίκητη άποψή μας για την διατήρηση και την εξέλιξή της.

Για την ενότητα του Ποντιακού χώρου

»Ζητάμε από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και από την πολιτική ηγεσία να συνεχίσουν να στέκονται αρωγοί στο έργο που επιτελείται στο όρος Βέρμιο, έργο που με τόσο κόπο και αγώνα όλες οι διοικήσεις, με τους εκατοντάδες εθελοντές του προσέφεραν διαχρονικά, διακονώντας την Παναγία μας, την Κυρά του Πόντου και ό,τι εκφράζουν διαχρονικά οι δύο λέξεις "Παναγία Σουμελά.

»Πιστεύουμε ότι μόνο ενωμένος και αδιάσπαστος θα μπορέσει ο Ποντιακός Ελληνισμός να προοδεύσει και να εξελιχθεί θέτοντας το δικό του στίγμα, τις ιδέες, το ήθος, και τις αρχές του, μέσα από δράσεις και θεσμούς, όπως είναι και το 16ο Συναπάντημα Νεολαίας Ποντιακών Σωματείων, συμβάλλοντας έτσι σε ένα καλύτερο αύριο, σε μία περίοδο δύσκολη για την Ελλάδα και τους Έλληνες, όπου η αξιοπιστία της πατρίδας μας, αλλά και η αξιοπρέπεια των Ελλήνων δοκιμάζονται. Πορευόμαστε αναζητώντας και καταθέτοντας μέσα και από τον πολιτισμό μας δημιουργικές προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ώστε να ξαναχτίσουμε μία κοινωνία αντάξια των προσδοκιών μας.

»Τέλος ενισχύουμε και στηρίζουμε το έργο που συντελείται στο Προσκύνημα της Παναγίας Σουμελά με τη συνεχή παρουσία και δράση μας στα υψώματα του Βερμίου, υποστηρίζοντας και προωθώντας, με κάθε δυνατό τρόπο, την ενότητα του οργανωμένου ποντιακού χώρου στην πράξη και προβάλλοντας την αντίθεση μας σε κάθε προσπάθεια διάσπασης και καπήλευσής του, καλώντας όλους με αγάπη να συμπορευτούν.

»Οι νέες και οι νέοι της νεολαίας των ποντιακών σωματείων συσπειρωμένοι γύρω από το Προσκύνημα της "Παναγίας Σουμελά", γαντζωμένοι στις ρίζες του Πολιτισμού και της Παράδοσής μας, μετέχουμε δυναμικά στη διαμόρφωση του παρόντος και του μέλλοντος του τόπου μας, ως αδιάσπαστο κομμάτι του συνόλου της Ελληνικής νεολαίας».

«Οι νέες και οι νέοι της νεολαίας των Ποντιακών σωματείων συσπειρωμένοι γύρω από το Προσκύνημα της "Παναγίας Σουμελά", γαντζωμένοι στις ρίζες του Πολιτισμού και της Παράδοσής μας, μετέχουμε δυναμικά στη διαμόρφωση του παρόντος και του μέλλοντος του τόπου μας, ως αδιάσπαστο κομμάτι του συνόλου της Ελληνικής νεολαίας»

Οι Εισηγήσεις στο 15ο Συναπάντημα Νεολαίας

Οι συμμετέχοντες στο 16ο Συναπάντημα Νεολαίας Ποντιακών Σωματείων είχαν την ευκαιρία να παρακολούθησουν σημαντικότατες εισηγήσεις. Τις εισηγήσεις έκαναν κατ' αρχάς νεολαίοι του Συναπαντήματος, ο Σεραφείμ Μαρμαρίδης με θέμα «Το αγγείο του Πόντου. Τεχνικές & ζητήματα Κατασκευής», ο Σαμψών Παρχαρίδης με θέμα «Κατασκευή Ποντιακής Λύρας από τις νέες γενιές» και ο Τάσος Ιμιρτζίδης με θέμα «Το Νταούλι της 3ης και της 4ης γενιάς των Ποντίων», αλλά και ο καθηγητής - εργατολόγος Αλέξης Μητρόπουλος με θέμα «Ανεργία των Νέων - Προϋποθέσεις ένταξης στην αγορά εργασίας», ο πρόεδρος του σωματείου "Παναγία Σουμελά" Γιώργος Τανιμανίδης με θέμα «1994-2014 20 χρόνια από την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου», ο δάσκαλος Στάθης Ταξίδης με τον μουσικό Χρήστο Ακριτίδη με θέμα «Η ποντιακή Διάλεκτος δεν έχει το κουράγιο να πεθάνει. Ωστόσο πρέπει να την φροντίσουμε. - Η περίπτωση της παραποίησης λέξεων στους στίχους των ποντιακών τραγουδιών», ο γενικός γραμματέας του σωματείου «Παναγία Σουμελά» Ιωάννης Βιόπουλος με θέμα «Περιήγηση στην "Παναγία Σουμελά του Βερμίου"», ο συγγραφέας Μιχάλης Χαραλαμπίδης με θέμα «Ποντιακή παρουσία σε χώρους και Έργα Τέχνης στην Ιταλία - Ένα ταξίδι στην Ελληνική, Ιταλική και Ευρωπαϊκή Ιστορία, την Τέχνη, την Γεωγραφία». Δημοσιεύουμε τις εισηγήσεις ή και τις περιλήψεις των εισηγήσεων του 16ου Συναπαντήματος.

***

Προϋποθέσεις ένταξης στην αγορά εργασίας

Αλέξης Μητρόπουλος

Εργατολόγος – Βουλευτής - Πανεπιστημιακός

Σας ευχαριστώ πολύ για την ιδιαίτερη τιμή που μου κάνατε να με καλέσετε στο 16ο Συναπάντημα της Νεολαίας σας. Να πω δύο κουβέντες σε αυτούς του ωραίους νέους και νέες για ένα ζήτημα ακραίας επικαιρότητας που πολλούς τους απασχολεί. Δεν ξέρω πόσοι εργάζεστε από εσάς αγαπητά μου παιδιά. Εργάζεστε 4 – 5. Πολύ λίγοι εργάζεστε.

Ο κ. Αλέξης Μητρόπουλος

Είπα και σήμερα σε ένα τηλεοπτικό σταθμό ότι θα έρθω εδώ. Ακούτε αυτές τις μέρες και αυτά τα χρόνια, είσαστε σε ηλικίες από 18 έως 30 ετών, ότι το ζήτημα της ανεργίας των νέων είναι το σημαντικότερο. Ακούτε τρομακτικά μεγέθη. Για παράδειγμα για τον παρελθόντα μήνα η στατιστική μελέτη έδειξε ότι έξι στους δέκα νέους μας είναι εκτός

εργασίας. Μιας και μιλάμε για τη στατιστική ανεργία, αυτή που μετριέται, διότι υπάρχει και ένα ποσοστό που δεν μετριέται με συνέπεια εμείς οι ειδικευμένοι επιστήμονες να λέμε ότι σήμερα στην Ελλάδα 8 στους 10 νέους στην ηλικία 18 - 35 είναι εκτός εργασίας. Όπως επίσης και 4 στις 10 γυναίκες είναι εκτός εργασίας. Τα μεγέθη είναι μεγάλα και μεγαλώνουν περισσότερο. Για 200 χρόνια και πλέον και συγκεκριμένα μετά τη Γαλλική Επανάσταση ο μισθός, η εργασιακή σχέση ήταν εκείνο το μέγεθος, εκείνος ο μισθός που έδινε ισοτιμία στους εργαζόμενους. Τον αναγόρευε σε μισθωτό εργαζόμενο. Ο εργοδότης και ο εργαζόμενος συγκροτούσαν μια σχέση, την λεγόμενη εργασιακή σχέση. Απόρροια αυτής της σχέσης είναι ο μεν εργαζόμενος έναντι της δουλειάς του, η οποία πάντα μετριέται σε ώρες, να παίρνει τον μισθό, ο δε εργοδότης απαιτεί την εργασία του εργαζόμενου επειδή του καταβάλει τον μισθό. Αυτή η σχέση όλα τα χρόνια μετά τη Γαλλική Επανάσταση ήταν κυρίαρχη σχέση για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τον κόσμο, για την πατρίδα μας. Ποια σχέση; Ότι κάποιος με κάποια προσόντα ή με την δυνατότητα των χεριών ή εξοπλισμένος με άλλα τυπικά προσόντα αναζητούσε εργασία ή εξεύρισκε εργασία σε ένα φυσικό πρόσωπο και αναζητούσε αυτήν την σχέση.

Για αρκετά χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο τα μεγέθη αναφορικά με την εργασία και βεβαίως με την ανεργία των νέων ήτανε μάλλον ομαλά και καλά, δηλαδή δεν ανησυχούσαν τις ηγεσίες τα ποσοστά του 5%, του 7%, του 9%, του 10% ανεργίας, της πληθυσμιακής ανεργίας. Την τελευταία περίοδο, έκανε και ο σεβασμιότατος αρκετές νύξεις και η δήμαρχος και η Λίτσα η Αμανατίδου και όσοι ήρθαν στο βήμα έκαναν αναφορές, τον τελευταίο καιρό πλήττεται αυτό το οποίο σας εξηγώ τόση ώρα, αμφισβητείται η σημασία, η παραγωγικότητα αυτού που προσέφερε αρκετά χρόνια. Ο εργαζόμενος απαξιώνεται, χάνει τη σημασία και την τιμή του. Το μπέρδεμα των κοινωνιών, την αδυναμία αυτή του κεφαλαιοκρατικού συστήματος να παραγάγει το κέρδος που επιδίωκε και προσδοκούσε.

Απαξιώνεται όμως η μισθωτή εργασία και από άλλους λόγους, όπως η τεχνολογική ανάπτυξη. Η ανάπτυξη η οποία τα τελευταία χρόνια αντικαθιστά εργατικά χέρια και μυαλά με μηχανές, δηλαδή χάνονται θέσεις εργασίας από το ότι μεγάλες επιχειρήσεις αντικαθιστούνε μισθωτούς με μηχανές.

Έτσι λοιπόν ο θεσμός του μισθού, ο θεσμός της επιχείρησης, ο θεσμός των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων που είχε για χρόνια ο μισθωτός αμφισβητούνται. Ποια ήταν τα δικαιώματα του μισθωτού τις τελευταίες δεκαετίες; Έμπαινε στην εργασία με τα προσόντα που διέθετε, έπαιρνε τον μισθό που συμφωνούσε και όριζαν οι συλλογικές συμβάσεις, παντρευόταν και έπαιρνε το επίδομα γάμου, τεκνοποιούσε και έπαιρνε τα επιδόματα τέκνου, έπαιρνε πτυχίο και έπαιρνε το επίδομα σπουδών, έπαιρνε το πρώτο μεταπτυχιακό και έπαιρνε το επίδομα

μεταπτυχιακού, έπαιρνε ντοκτορά και έπαιρνε το επίδομα ντοκτορά, δούλευε κάτω από τις θάλασσες και κάτω από τα υπόγεια και κάτω από τις στοές και τα λαγούμια της γης και έπαιρνε το επίδομα ανθυγιεινής εργασίας και έτσι όλο αυτό μαζί με τον αρχικό βασικό κατώτατο μισθό, τα διάφορα επιδόματα, συναποτελούσαν αυτό το οποίο έπαιρνε τελικά ο εργαζόμενος.

Όλο αυτό το σύστημα της μισθωτής εργασίας πλήττεται στους καιρούς μας, όλο αυτό το σύστημα απαξιώνεται. Στο μνημόνιο που έχετε ακούσει, έχει συμφωνηθεί να χαμηλώσουν οι μισθοί, γιατί η Ελλάδα θα πρέπει να αποκτήσει ασφαλείς συνθήκες συγκρότησης και ανόρθωσης.

Αυτά που σας εξήγησα, τα επιδόματα, πρέπει να καταργηθούν ή να περιορισθούν και βεβαίως ότι συνέχεται εξαρτάται από την πορεία του εργασιακού βίου και όλο αυτό το σύστημα θα περιοριστεί, διότι όλα αυτά κατά τους δανειστές, όπως προείπα, πρέπει να συμβάλουν στην σταθεροποίηση της οικονομίας.

Δεν σας τα λέω αυτά για να απαισιοδοξείτε, αλλά για να μπει μπροστά η μηχανή της πατρίδας να παράγουμε έργο, να στηρίζουμε την δική μας παραγωγική μηχανή. Αυτό είναι το όνειρό μου και νομίζω και η δική μας ελπίδα.

Αυτό που σας περιέγραψα δηλαδή, το ότι δανειστήκαμε, παραχωρώντας και εκχωρώντας εθνική κυριαρχία, παραχωρήσαμε και δεσμευτήκαμε στη ρήτρα κατεδάφισης του κοινωνικού κράτους, να συμβάλουν στο να πέσουν τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων στην πατρίδα μας. Είναι δύο ρήτρες.

Άρα εδώ να συμφωνήσουμε ότι αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί. Δανειζόμαστε για να ξοφλάμε δάνεια και από το ξεζούμισμα του λαού βγάζουμε τα πλεονάσματα. Εκατοντάδες χιλιάδες Ελλήνων δεν έχουν συνείδηση το τι έχει συμβεί στην πατρίδα, αλλά βεβαίως χρειάζεται να φύγουμε από αυτήν την εξίσωση και κυρίως εσείς οι νέοι πρέπει να μας οδηγήσετε με ουσιαστικές συμμετοχές με συλλογικότητες σαν και αυτές, με συμβολή στον προβληματισμό, όχι παραίτηση από τις προσπάθειες. Αλλά με ενεργές συμμετοχές θα φτάσουμε σε καλό επίπεδο. Πρέπει να φύγουμε από αυτήν λογική και να ξαναπάρουμε την κυριαρχία μας, να καταργήσουμε την ρήτρα εξαθλίωσης των Ελλήνων.

Λέει το μνημόνιο ότι δεν θα υπάρχει ακίνητη περιουσία που δεν θα συμβάλει στην εξόφληση του χρέους μέχρι το 2060, αυτό είναι μόνιμος θεσμός, είναι ρήτρα του μνημονίου. Αυτά είναι που δεν πρέπει να τα επιτρέψετε εσείς. Και δεν είναι πολιτική αυτά που σας λέω. Εγγυημένο εισόδημα λένε, αλλά σήμερα διάβασα ότι το ΕΚΑΣ δεν θα συνεχιστεί από το 2015 και μετά. Κόβουν το ΕΚΑΣ από 380 χιλιάδες χαμηλοσυνταξιούχους και δίνουν το εγγυημένο εισόδημα σε αντίστοιχες χιλιάδες νοικοκυριών που ζουν σε ακραία φτώχεια. Προετοιμάζουν τον λαό για συνθήκες απόλυτης ένδειας, πενίας και ούτω καθεξής. Δεν μπορεί με πρόσωπα και λογικές που σχεδίασαν την εξαθλίωση του λαού, την παράδοση της Εθνικής

κυριαρχίας του τόπου για να δανειστούνε επειδή δεν μπορούσαν να δανειστούν αξιοπρεπέστατα, δεν πρέπει να τους αφήσουμε να πειραματίζονται στην πλάτη του ιστορικού μας λαού.

Αυτά είχα να σας πω σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την τιμή.

****

Είκοσι χρόνια από την καθιέρωση της 19ης Μαΐου ως ημέρας Μνήμης της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού από το Ελληνικό Κοινοβούλιο

Του προέδρου του σωματείου «Παναγία Σουμελά» **Γιώργου Τανιμανίδη**

Η αρχή της ιστορικής παρουσίας του Ποντιακού Ελληνισμού προβάλλει και αρχίζει να φαίνεται μέσα από τους θρύλους και τα κατορθώματα των Ελλήνων της Αργοναυτικής εκστρατείας.

Ο μύθος αποτελεί ο ίδιος μία αξία αυτή καθ' εαυτή. Δεν ενδιαφέρει τόσο ως τεκμήριο, όσο ως ουσία. Πόσο όμορφα σκεπάζεται και πόσο ωραία με το πέπλο του θρύλου κρύβεται ο ιστορικός πυρήνας, η ουσία, για τον έλεγχο των δρόμων του εμπορίου προς τον Εύξεινο Πόντο, για αποικίες στην πλούσια γη του αλησμόνητου Πόντου. Αλιεία, σίδηρος, χαλκός, ασήμι, χρυσός, σιτηρά, ένα μέρος από τις ευλογίες του. Σήμερα ακόμη, στην περιοχή αυτή γύρω από τον ποταμό Πρύτανη, οι κάτοικοι μαζεύουν ψήγματα χρυσού με τον παλαιό, πρωτόγονο τρόπο, επιβεβαιώνοντας τον ιστορικό πυρήνα του θρύλου αυτού.

Έτσι οι Έλληνες, στις ακτές του Ευξείνου Πόντου, χίλια χρόνια προ Χριστού, δημιουργούν ελληνικές αποικίες. Ηράκλεια των Μεγαρέων, Σινώπη των Ιώνων και της Μιλήτου, Τραπεζούντα και Κοτύωρα αποικίες των Σινωπέων. Πάνω από εβδομήντα πόλεις γύρω από τον Εύξεινο, με την Αμισό γύρω στον 6° π.χ. αιώνα. Από τότε δεσπόζουν για πολλούς αιώνες οι Πόντιοι, μαζί με τις όποιες ιστορικές ανακατατάξεις, συμμαχίες και παρουσίες, με τις ανεξάρτητες πόλεις τους, αυτόνομες κυρίως και αυτοδιοίκητες.

Εκεί στην περιοχή αυτή, γύρω στον 4ο προ Χριστού αιώνα, ο Ξενοφώντας και οι Μύριοι συναντούν τους Ποντίους στην Τραπεζούντα, «Πόλιν Ελληνίδα οικουμένην εν τω Ευξείνω Πόντω». Φιλοξενείται, ξεκουράζεται, ανακουφίζεται, ως από αδελφούς, κάνει θυσίες μαζί με τους Ποντίους, αθλητικούς αγώνες, μαλώνει και διαπραγματεύεται με τους Κοτυωρίτες. Βλέπει εκεί και διαπιστώνει ότι οι στρατιώτες του, αφού τρώνε μέλι από την περιοχή μεθούν, αρρωσταίνουν, ζαλίζονται, αλλά δεν πεθαίνουν. Την άλλη μέρα ξυπνούν καλά. Το μέλι αυτό το μεθυστικό ο Στράβων, ο γεωγράφος, το ονομάζει «μαινόμενον». Οι Πόντιοι το ονόμαζαν και το ονομάζουν «παλλαλόν μέλ'». Λέγεται πως η ιδιότητα αυτή, η

μεθυστική, οφείλεται στο φυτό ποντιακή αζαλέα που ρουφούν οι μέλισσες της περιοχής.

Είναι γνωστή στην συνέχεια η παρουσία των Μιθριδατών βασιλέων, με το βασίλειο του Πόντου και οι αγώνες τους ενάντια στους Ρωμαίους. Ο χριστιανισμός προσθέτει ένα καινούργιο συνδετικό στοιχείο στην ελληνική παράδοση του τόπου, προωθώντας την αφομοίωση των ποντιακών πληθυσμών, ντόπιων και πολλών αποίκων, σε μια ενιαία εθνική ενότητα, σε ένα ενιαίο πολιτισμό, με επένδυση το Ορθόδοξο θρησκευτικό Δόγμα.

Από τον Απόστολο Ανδρέα τον Πρωτόκλητο, τον Γρηγόριο Νεοκαισαρείας, τον Άγιο Αθανάσιο τον Αθωνίτη, που ίδρυσε το κοινόβιο της Αγίας Λαύρας τον 10° μ.Χ. αιώνα και έγινε ο νομοθέτης της μοναστηριακής ζωής του Άθω και ουσιαστικός ιδρυτής αυτού που σήμερα γνωρίζουμε ως Άγιον Όρος. Από τον Άγιο Δωρόθεο της Τραπεζούντος, τους Τρεις Ιεράρχες και άλλους πολλούς αγίους και μάρτυρες, περνάμε τις σκέψεις μας στη μονή Βαζελώνα αφιερωμένη στον Αγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο, στην Παναγία Σουμελά, για ό,τι σημαίνει και σηματοδοτεί για 16 αιώνες η παρουσία της στα ιερά χώματα του Πόντου, στον Αγιο Γεώργιο τον Περιστερεώτα και σε άλλα πολλά μοναστήρια. Επί Ιουστινιανού συμπληρώνεται ο εκχριστιανισμός και ταυτόχρονα ο ελληνικός πολιτισμός εξαπλώνεται σε όλη την περιοχή. Η ποντιακή διοίκηση περιλάμβανε 11 πολιτικές και εκκλησιαστικές επαρχίες, από την Προποντίδα ως τα φαράγγια του Καυκάσου. Η κάθε επαρχία έχει ανώτατο άρχοντα και έναν επίσκοπο. Πολλοί αρχιερείς ποντιακής καταγωγής, μετέχουν στην β' και δ' οικουμενικές συνόδους, προεδρεύει δε στην δ' οικουμενική σύνοδο ο επίσκοπος Τραπεζούντας Ατάρβιος.

Η στρατηγική σημασία του Πόντου ήταν μεγάλη στην βυζαντινή περίοδο. Η αυτοκρατορία χωρίζεται από τον Ιουστινιανό σε μεγάλες διοικητικές επαρχίες, τα Θέματα. Ένα από αυτά, το Θέμα Χαλδίας, με πρωτεύουσα την Τραπεζούντα, καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του Πόντου και γίνεται προπύργιο του ελληνισμού, ασπίδα και δόρυ για τις βυζαντινές στρατιές και κυματοθραύστης ενάντια σε Άραβες και Πέρσες. Ο Ηράκλειος χρησιμοποίησε τον Πόντο και το λιμάνι της Τραπεζούντας στους πολέμους εναντίων των Περσών, έμεινε δε στην Τραπεζούντα πάνω από μία φορά και εκεί η γυναίκα του η Μαρτίνα γεννά τον γιό τους.

Στην περιοχή αυτή δρουν οι Ακρίτες, οι φρουροί των άκρων, των συνόρων δηλαδή και αναφαίνονται οι μεγάλοι ακριτικοί ήρωες με τα πολλά κατορθώματα, τα απίθανα, τα υπεράνθρωπα. Ο απόηχος του θρύλου και των παραδόσεων, βρίσκεται μέσα στα ακριτικά δημοτικά τραγούδια, στο έπος του «Βασιλείου Διγενή Ακρίτα», που αποτελεί νεότερο έπος του ελληνισμού. Η συγκέντρωση αυτού του υλικού έδειξε πλούσια θεματική και παραλλαγές και δεν είναι χωρίς

σημασία ότι το πρώτο χειρόγραφο του λόγιου ακριτικού έπους ανακαλύφθηκε, βρέθηκε στον Πόντο το 1873 από τον λόγιο Σάββα Ιωαννίδη.

Γύρω στον 11° αιώνα οι Γαβράδες «δούκες του θέματος Χαλδίας» επαναστατούν ενάντια στον αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης, γεγονός που συντάραξε το Βυζάντιο, όπου στην συνέχεια δύο Βυζαντινά πριγκιπόπουλα, οι Κομνηνοί Αλέξιος και Δαυίδ, παιδιά του Μανουήλ, απομακρύνονται από την επαναστατημένη Τραπεζούντα το 1185 και πηγαίνουν στην θεία τους την βασίλισσα των Ιβήρων Θάμαρ.

Το 1204 όταν οι Φράγκοι κυριεύουν την Κωνσταντινούπολη και καταλύουν το Βυζαντινό Κράτος, οι δύο νεαροί Κομνηνοί με τη βοήθεια στρατιωτών της θείας τους, με την βοήθεια σχολαρίων αρχόντων και ντόπιων ποντίων τιμαριούχων, κατέλαβαν την Τραπεζούντα. Ιδρύουν έτσι το κράτος του Πόντου, την αυτοκρατορία της Τραπεζούντος και οι Μεγαλοκομνηνοί αυτοκράτορες ήσαν και ένιωθαν Έλληνες συνεχιστές του Βυζαντινού Κράτους.

Το 1461 πέφτει η Τραπεζούντα στα χέρια των Τούρκων, αλλά ο ελληνισμός του Πόντου ανθίσταται καί υφίσταται και υπάρχει με τα γράμματα, το εμπόριο, τις τέχνες, την Ορθόδοξη Πίστη. Υπάρχουν τουρκικά γραπτά κείμενα για την ελληνικότητα και τους κατοίκους της περιοχής, από τα οποία αντλεί ο Περικλής Τριανταφυλλίδης και το 1886 γράφει «ουδείς λοιπόν τουρκικής καταγωγής υπάρχει καθ' όλην την υπερθαλάττιον, υπερκειμένην της Τραπεζούντος χώραν ....πάντες ούτοι έλληνες εισί εξ ελλήνων καταγόμενοι».

Φθάνουμε στους Υψηλάντηδες, από την Υψηλή, ένα παλιό χωριό του Όφη στον Πόντο. Έχουν παρουσία από τον 11° αιώνα και τους βρίσκουμε στην αυλή των Μεγάλων Κομνηνών, στην Τζαβέραν, γύρω από την Τραπεζούντα, και στην συνέχεια στο Φανάρι της Πόλης, μέχρι τον Αλέξανδρο Υψηλάντη του 1821.
Αρκετοί Έλληνες ποντιακής καταγωγής είναι γνωστό, ότι έφθασαν στην επαναστατημένη Ελλάδα και πολέμησαν ενάντια στους Τούρκους. Στα γραπτά κείμενα οι Πόντιοι εθελοντές αναφέρονται ως γενναίοι πολεμιστές «Μαυροθαλασσίτες», «Τραπεζούντιοι», «Σινωπείς», «Αργυρουπολίτες». Σελίδες ιστορίας, γεγονότα, ατελείωτες μαρτυρίες χωρίς ποτέ να βρουν την πρέπουσα θέση, τη θέση που τους αξίζει, στα σχολικά εγχειρίδια της πατρίδας μας.

Αυτή η ιστορία, αυτή η ιστορική πορεία και διαδρομή, αυτός ο πολιτισμός διακόπτεται, λοιπόν, τον 20° αιώνα, βίαια, βάναυσα, με αίμα, με δολοφονίες, με διωγμούς, με βιασμούς και εξορίες από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, από το κεμαλικό καθεστώς και τους Νεότουρκους και ο Κεμάλ ανακηρύσσεται σε «Ατατούρκ» με το αίμα των Ελλήνων, με την γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού. Όταν μιλάμε για γενοκτονία, η Ευρώπη γνωρίζει την Αρμενική γενοκτονία και την γενοκτονία των Εβραίων.

Γιατί λείπει η γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού; Γιατί, λοιπόν, τόσα χρόνια ξεχάσαμε, λησμονήσαμε το διαρκές έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος του Ποντιακού Ελληνισμού. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ γενοκτονία θεωρείται από το 1948 η δολοφονία των μελών εθνικής, εθνολογικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας. Η σοβαρή βλάβη σωματικής ή διανοητικής ακεραιότητας της ομάδος. Η υποβολή από πρόθεση της ομάδας σε συνθήκες διαβίωσης που μπορούν να επιφέρουν την πλήρη ή την μερική σωματική καταστροφή. Τα μέτρα που αποβλέπουν στην παρεμπόδιση των γεννήσεων στους κόλπους ορισμένης ομάδας. Η αναγκαστική μεταφορά παιδιών μιας ομάδας σε άλλη ομάδα. Τιμωρείται η γενοκτονία, η συνωμοσία σε διάπραξη γενοκτονίας, η ανάμιξη και η δημόσια προτροπή για διενέργεια γενοκτονίας, η απόπειρα γενοκτονίας και η συνέργεια σε γενοκτονία.

Τι από όλα αυτά δεν έκαναν οι Νεότουρκοι; Δυστυχώς τα έκαναν όλα. Για ποια από όλα αυτά τιμωρήθηκαν ή ζήτησαν συγνώμη; Για κανένα!

Όλες οι αποκαλύψεις, οι αναφορές και τα στοιχεία που αφορούν τη γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού έχουν ελεγχθεί, έχουν τεκμηριωθεί από την ιστορική έρευνα, μέσα από αρχεία προξενείων και χωρών που διατηρούσαν και διατηρούν καλές σχέσεις με την Τουρκία. Τριανταφυλλίδης, Ενεπεκίδης, Σαμουηλίδης, Φωτιάδης, Τσιρκινίδης, Χαραλαμπίδης, λίγα από τα ονόματα που συνέβαλαν στην τεκμηρίωση αυτής της αποτρόπαιας εγκληματικής πράξης σε βάρος του συνόλου του Ελληνισμού, σε βάρος της ανθρωπότητας. Τα τάγματα εργασίας, τα τάγματα φρίκης, τα τάγματα θανάτου, είναι εκεί, στίγματα και μελανά σημεία της σύγχρονης ιστορίας.

Το 1916 ο Γερμανός πρόξενος της Αμισού γράφει: «από αξιόπιστες πηγές ολόκληρος ο ελληνικός πληθυσμός της Σινώπης και της παραλιακής επαρχίας Κασταμονής έχει εξορισθεί. Η εξορία όμως και η εξολόθρευση είναι στα τουρκικά, ίδια έννοια. Γατί όποιος δεν δολοφονήθηκε, πεθαίνει ως επί το πλείστον από τις αρρώστιες και την πείνα».

Οι αποφάσεις του Ραφέτ μπέη της Αμισού ανησυχούν τον Αυστριακό υποπρόξενο, ο οποίος στις 26 Νοεμβρίου του 1916 γράφει ενημερώνοντας το ΥΠΕΞ της Αυστρίας, τηλεγραφώντας κατά λέξη, «στις 26 Νοεμβρίου μου είπε ο Ραφέτ μπέης, τελικά με τους Έλληνες πρέπει να ξεκαθαρίσουμε όπως με τους Αρμενίους.

»Στις 28/11/1916 ο Ραφέτ μπέης μου είπε, "πρέπει τώρα να τελειώνουμε με τους Έλληνες. Έστειλα σήμερα στα περίχωρα τάγματα για να σκοτώσουν κάθε Έλληνα". «Φοβάμαι», τονίζει στο τηλεγράφημά του ο υποπρόξενος, «την απέλαση ή την εξορία του συνολικού ελληνικού πληθυσμού, και την επανάληψη των

περισινών παραδειγμάτων και σφαγών», αναφερόμενος στη γενοκτονία των Αρμενίων.

Ο γερμανός ιερωμένος Λέσιους που ασχολήθηκε με την γενοκτονία των Αρμενίων καταλήγει και διατυπώνει ότι «ο ανθελληνικός και αντιαρμενικός διωγμός είναι δύο φάσεις ενός και του αυτού πράγματος, της εξόντωσης του χριστιανικού στοιχείου από την Τουρκία».

Στις 17/5/1922 η εφημερίδα Ντέιλι Τέλεγκραφ γράφει, κάνοντας ανταπόκριση για μια ουκρανική αποστολή που βρέθηκε στην περιοχή του Πόντου: «οι φοβερές σκηνές που διαδραματίσθηκαν μέσα και γύρω από την πόλη γίνανε αιτία να διαμαρτυρηθεί η ουκρανική αποστολή για τις βιαιοπραγίες, το στρώσιμο των δρόμων με τα πτώματα των ανδρών, γυναικών και παιδιών, που πολλά από αυτά φέρανε και σημάδια βιασμού».

Να τι γράφει ο γάλλος αντιπλοίαρχος Ρολέν στην έκθεσή του προς το Γενικό Γαλλικό Επιτελείο Ναυτικού στις 19/2/1919, «Οι νεότουρκοι, με την συμμαχία των Γερμανών, φανέρωσαν τους στόχους τους, απέβαλλαν την μάσκα από τις αρχές του 1910 και υπό την καθοδήγηση του αρχιστράτηγου Λίμαν Φον Σάντερς άρχισαν συστηματικές εξορίες και διωγμούς, μεθοδική εξαφάνιση του ελληνικού και αρμενικού στοιχείου, οι διωγμοί μεταβλήθηκαν σε εκατόμβες. Χιλιάδες εξοντώθηκαν στα τάγματα εργασίας».

Τον Μάιο του 1922 το ΓΕΝ αναφέρει ότι «η κατάσταση των χριστιανών των άνω περιφερειών είναι οικτρότατη. Στην ύπαιθρο δεν υπάρχουν πλέον κάτοικοι, όλα τα χριστιανικά χωριά έχουν πυρποληθεί, ενώ από τους κατοίκους άλλοι απελάθηκαν και σφαγιάσθηκαν καθ' οδόν και άλλοι αφού συνελήφθησαν δολοφονήθηκαν επί τόπου, ή κάηκαν ζωντανοί. Έτσι γίνεται κατανοητό γιατί έμειναν πολύ λιγότεροι Πόντιοι για να ανταλλαγούν κατά την διάρκεια της λαθεμένης εκείνης απόφασης της ανταλλαγής.

Ο αμερικανός πρόξενος Τώρτζ Χόρτον δήλωσε το 1922 στην Ουάσιγκτον Πόστ «δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι τουρκικές σφαγές, κατά τις οποίες 1.000.000 Έλληνες απωλέσθηκαν είναι σχετικά πρόσφατες». Αυτά μετά την καταστροφή της Σμύρνης.

Όλα αυτά αποδεικνύουν, ότι οι σφαγές των Ποντίων ήταν μια συστηματικά προετοιμασμένη και προσχεδιασμένη γενοκτονία από τις νεοτουρκικές δυνάμεις. Στην περίπτωση αυτή έχουμε δολοφονία των μελών της συγκεκριμένης εθνικής ομάδας και όλα εκείνα τα άλλα που τεκμηριώνουν την γενοκτονία, σύμφωνα με τους κανόνες του ΟΗΕ.

Όταν εγκαλούνται από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης στρατηγοί των Σέρβων για τα γνωστά γεγονότα, μπορούμε να ξεχνάμε τα εγκλήματα των Τούρκων; Μετά τα αποκαλυπτήρια του μνημείου για την γενοκτονία του

Ποντιακού Ελληνισμού στη Θεσσαλονίκη, αποκαλύφθηκε για μια ακόμη φορά και το σημερινό πρόσωπο της Τουρκίας. Στην αρχή μας απείλησε για να μας τρομάξει ο ΥΠΕΞ κ. Γκιουλ, ο δήμαρχος Σμύρνης διέκοψε για τρίτη φορά την προοπτική υπογραφής συμφώνου μεταξύ Θεσσαλονίκης και Σμύρνης και ο κ. Ερντογάν έθεσε ενοχλημένος και βλοσυρός το θέμα στον πρωθυπουργό της Ελλάδος. Η απάντηση που πήραν συνολικά ήταν, ότι η ιστορία έχει γραφεί δεν ξαναγράφεται. Και αφού δεν πέρασαν οι απειλές ο κ. Γκιουλ δήλωνε χαμογελαστά «να ξεχάσουμε, να τα ξεχάσουμε αυτά, να πάμε μπροστά». Να ξεχάσουμε μας είπε ο κ. Γκιουλ. Μετά το 1922 η επίσημη ελληνική κυβέρνηση αδιαφόρησε για το θέμα της γενοκτονίας, ξέχασε. Οι ξένοι είχαν κάθε συμφέρον να σιωπήσουν. Αφού ξεχάσαμε, ναι ξεχάσαμε, οι Τούρκοι προχώρησαν το 1955 στους διωγμούς του Πατριαρχείου, στις σφαγές των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης, στις σφαγές των Ελλήνων της Ίμβρου και της Τενέδου, στην αρπαγή των περιουσιών. Αφού πάλι ξεχάσαμε, ναι αφού πάλι ξεχάσαμε, οι Τούρκοι το 1974 μπήκαν στην Κύπρο και εξαφάνισαν εκατοντάδες Ελλήνων, έδιωξαν 200.000 από τις εστίες τους και ολοκλήρωσαν τα εγκλήματά τους με την εξαφάνιση χιλίων εξακοσίων αγνοουμένων πια Κυπρίων και Ελλαδιτών.

Πρόσφατα ο γνωστός Ραούφ Ντενκτάς κυνικά ομολόγησε σε ομιλία του: «Τους πήγαμε στην ανατολή. Εκεί τους έσυραν με το γνωστό γνώριμο τρόπο», και ο κ. Γκιουλ χαμογελαστά μας ζητάει να ξεχάσουμε, να πάμε μπροστά.

Το υπεύθυνο για τη γενοκτονία τουρκικό κράτος, αφού δεν απολογήθηκε ποτέ, συνέχισε όπως ανέφερα παραπάνω τα εγκλήματα σε βάρος των γειτόνων. Αφού ολοκλήρωσαν την πλήρη κατοχή του συνόλου της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης, απαιτούν θάλασσα από το Αιγαίο, επιβουλεύονται με τα σχέδια τους, γνωστά στους κύκλους του ΝΑΤΟ, ακόμη και τη Δυτική Θράκη, τη μόνη εναπομείνασα εστία των Θρακών. Ε, λοιπόν δεν ξεχνάμε για να πάμε μπροστά, όχι δεν ξεχνάμε! Η τουρκική προκλητικότητα μας υποχρεώνει να διατηρήσουμε, για έναν ακόμη λόγο, την ιστορική μνήμη, να επαναφέρουμε την μνημοσύνη, όχι την λήθη. Μνημοσύνη που κατά τον Ησίοδο στη Θεογονία του ήταν μητέρα των μουσών, κόρη της Γης και του Δία, μνήμη και μούσες, μνήμη και ζωή, μνήμη για ιστορική δικαίωση, μνήμη για πολιτισμό, μνήμη για ειρηνική πορεία. Ενώ τι λέει ο Ησίοδος για τη λήθη; Κόρη της Έριδας και αυτή κόρη της Νύχτας και του Χάους. Μαζί δε με τη Λήθη μας αναφέρει ότι παιδιά της Έριδας είναι και ο Πόνος, ο Λοιμός, οι Μάχες, ο Φόνος. Τον δρόμο της ευθύνης, τον δρόμο του καθήκοντος τον χάραξαν από τότε οι πρόγονοί μας. Όχι στη λήθη! Ναι στην μνημοσύνη! Όχι, δεν ξεχνάμε!

Η γενοκτονία μετά το 1922 συνεχίστηκε, δυστυχώς, ως γενοκτονία μνήμης. Σκοπιμότητες επέβαλαν μαζί με λάθη δικά μας να παραμείνει στη λήθη ένα

έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, ένα έγκλημα γενοκτονίας, ένα «Άουσβιτς εν ροή», όπως γράφει ο Πολυχρόνης Ενεπεκίδης.

Το δόγμα του ΝΑΤΟ περί ακεραιότητας της Τουρκίας επέβαλε τη σιωπή και μας στέρησε για χρόνια το δικαίωμα στη μνήμη. Και χωρίς μνήμη ξαναζείς τα γεγονότα. Και το έγκλημα της γενοκτονίας συνεχίστηκε για πολλά χρόνια με το έγκλημα της σιωπής. Αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας είναι όχι μόνο καθήκον αλλά και ιερή υποχρέωση απέναντι στην ανάγκη δικαίωσης όλων όσων μαρτύρων ηρώων και αγωνιστών σήμερα νοερά είναι γύρω μας και οι ψυχές τους φτερουγίζοντας σπάνε μαζί μας τα τείχη της λήθης. Το δικαίωμα στη μνήμη θα συμβάλει ώστε να αποκαλυφθεί, να προωθηθεί και να δικαιωθεί ο αγώνας όλων όσων πάσχισαν και πασχίζουν ώστε ο θύτης να ζητήσει συγνώμη από τα θύματα, αναγνωρίζοντας τις πράξεις του.

Το κεμαλικό κράτος φορέας ρατσισμού και όργανο αποικιοκρατικής ανασυγκρότησης στην περιοχή δεν μπορεί να θεωρείται δημοκρατικό, αυτό που θα οδηγήσει την Τουρκία στην Ευρώπη. Κανένα δημοκρατικό κίνημα, κανένα δημοκρατικό κράτος δεν εφαρμόζει πολιτική γενοκτονίας σε βάρος άλλου λαού, ούτε κάνει λαούς χωρίς πατρίδα.

Στους Ποντίους αφαιρέθηκε το δικαίωμα στην ύπαρξη, το δικαίωμα να διατηρούν και να κατέχουν ειρηνικά το έδαφος που πριν 3000 χρόνια οι πρόγονοί τους διευρύνοντας τον ελληνισμό κατοίκησαν και δημιούργησαν ένα σπουδαίο πολιτισμό.

Εμείς ως απόγονοι εκείνων των Ελλήνων που παραλάβαμε ιστορία, ήθη, έθιμα, πολιτισμό, δεν δεχόμαστε πλέον τη λήθη και μοιρασμένοι εδώ στην μητροπολιτική Ελλάδα και στη διασπορά ξεκάθαρα δηλώνουμε ότι οποιαδήποτε αναφορά στον Ποντιακό Ελληνισμό δεν μπορεί να μην αναφέρει το μεγάλο αδίκημα σε βάρος μας με αυτουργούς τους Τούρκους. Αυτό το αδίκημα, η γενοκτονία, πρέπει να αποτελέσει κομμάτι της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας που θα φθάσει στα σχολεία του ελληνισμού από άκρου εις άκρον και η Τουρκία θα βρίσκει μπροστά της. όχι ως εκδίκηση, όχι ως εμπόδιο, αλλά ως ευκαιρία εξομολόγησης και λύτρωσης.

Στην πορεία των Ελληνοτουρκικών σχέσεων παρεμβάλλεται η Ευρώπη. Η Ευρώπη όχι μόνο των οικονομικών μεγεθών, αλλά και των αρχών και των αξιών που ο συνολικός πολιτισμός της επιτάσσει, σταθμίζοντας ποιους πρέπει να δέχεται και με ποιους κανόνες στους κόλπους της.

Εμείς ό,τι πήραμε, ό,τι κρατήσαμε, το μάθαμε μέσα από το τραγούδι, το μοιρολόγι, την αφήγηση. Με τα παραμύθια της γιαγιάς και την παρακαταθήκη του πατέρα και της μάνας. Η αφήγηση των γεγονότων κύριο αγωγό είχε την ελληνική προσφυγική ποντιακή οικογένεια. Δεν πρέπει να συνεχίσει έτσι μόνο, πρέπει να

γίνει μέρος και της ελληνικής ιστορίας, γιατί χωρίς αυτήν η ελληνική ιστορία είναι φτωχότερη. Πάντοτε στην ιστορία οι δυνάμεις της βίας, της βαρβαρότητας και του ρατσισμού ήταν αυτές που επιδίωκαν τη λήθη των γεγονότων, την παραγραφή των αδικημάτων που διέπραξαν για να μπορούν να τα επαναλαμβάνουν.

Στα ιστορικά γεγονότα η λήθη πορεύεται παράλληλα με την καταπίεση και η μνήμη παράλληλα με την απελευθέρωση, τη δικαίωση, την προοπτική και την ελπίδα για το αύριο.

Η παραχάραξη της ιστορίας, δημιούργησε στην τουρκική ηγεσία και σε μέρος της κοινωνίας το συλλογικό υπόστρωμα και την αφετηρία, ώστε με προϋποθέσεις να υπάρχει κλιμάκωση νέου κύκλου βίας και δολοφονιών. Μια διαδικασία απελευθέρωσης για την τουρκική κοινωνία απαιτεί επαναθεώρηση της ιστορίας της δια μέσου της αναγνώρισης των όσων έπραξε.

Με αφετηρία αυτές τις σκέψεις, αυτή την θεώρηση, η διεκδίκηση για μας τους Έλληνες της ιστορικής μνήμης, γιατί η λήθη απειλεί εκ νέου την εθνική μας ακεραιότητα, και η αναζήτηση μιας αρμονικής σχέσης με την Τουρκία απαιτούν μια σταθερή πορεία προσέγγισης του θέματος με άξονα την ανάδειξη πλέον ως Ευρωπαϊκού ζητήματος, του ζητήματος της γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού, γεγονός που σημαίνει επαναπροσέγγιση του θέματος αυτού και από τους Ευρωβουλευτές μας στο σύνολό τους.

Τότε μόνον η περιοχή αυτή της Μεσογείου, του Αιγαίου, της Θράκης, της Κύπρου, θα έχει ελπίδα για ειρηνική πορεία προς τα εμπρός, με κανόνες και αξίες, που ως λόγος γραπτός ή προφορικός δεν θα ακυρώνονται από τις πράξεις και τα γεγονότα. Πράξεις και γεγονότα που έζησαν οι Έλληνες του Πόντου, οι Έλληνες της Μικράς Ασίας και της Θράκης.

Με την έννοια αυτή, η ανάδειξη εκδηλώσεων όπως η σημερινή και η προσπάθεια διατήρησης της ιστορικής μνήμης πρέπει να πολλαπλασιασθούν, γιατί είναι εκδηλώσεις ειρήνης, εκδηλώσεις πολιτισμού και συνεργασίας με την Τουρκία, ως πραγματικά καλοί γείτονες.

Ο Ποντιακός Ελληνισμός μέσα από τα Παγκόσμια Συνέδρια του, τις Ομοσπονδίες και τα Σωματεία του βρήκε τον δρόμο του, βρήκε το κουράγιο, βρήκε την ευκαιρία να απαντήσει θετικά στο τι κάνουμε για να συνεχίσουμε να υπάρχουμε και να μην αποτελέσουμε παρελθόν, παρά τις διαφωνίες, τα ανθρώπινα λάθη και τις προσωπικές, δυστυχώς, αντιπαραθέσεις και έριδες, ίδιον και αυτό της φυλής μας.

Διαλέξαμε τον δρόμο της αλήθειας, που φωνάζει από αρχαιοτάτων χρόνων, μέχρι τη χριστιανική διδασκαλία. Φωνή ιστορικής δικαίωσης, φωνή μνήμης, φωνή ειρήνης, φωνή αποφασιστικότητας, η φωνή του Ποντιακού Ελληνισμού. Όχι στη λήθη! Ναι στην διατήρηση της ιστορικής μνήμης και την ενημέρωση όλων σε

επίπεδο θεσμών και προσώπων σε σχέση με ιστορικά γεγονότα που αφορούν εμάς ως μέρος του συνόλου του έθνους, εμάς τους Ποντίους.

Αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στις σχέσεις των λαών η αποκατάσταση της αλήθειας, πέρα και έξω από επιλογές διπλωματών, οι οποίοι συνήθως ως ευσυνείδητοι υπάλληλοι είναι υπηρέτες του παρόντος, αδυνατούν δε πολλές φορές να αντιληφθούν ότι οι απόγονοι εκείνων των Ελλήνων που διεύρυναν τον Ελληνισμό πριν 3000 χρόνια στα παράλια του Ευξείνου Πόντου είναι αποφασισμένοι να ζήσουν με τους γείτονες τους ειρηνικά, χωρίς όμως να ξεχνούν, χωρίς να υποχωρούν, απαιτώντας δικαίωση.

Η αναγνώριση της 19ης Μαΐου ως ημέρα μνήμης της γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού ήταν ένας σταθμός, ήταν ένας στόχος που τον πετύχαμε όλοι μαζί. Βάζουμε ως νέους στόχους την διεθνοποίηση του θέματος της γενοκτονίας και την ανάδειξή του ως ευρωπαϊκού ζητήματος υψίστης σημασίας, γιατί πιστεύουμε στις ανθρώπινες αξίες, γιατί αυτές διδαχθήκαμε, γιατί αυτές υπηρετούμε, γιατί αυτές είναι η παρακαταθήκη και η δύναμή μας και από καιρού σε καιρό καλούμαστε από την ιστορία να τις υπενθυμίζουμε, ως Έλληνες, με πράξεις ανάλογες.

Οι αξίες αυτές θα είναι ο τελικός νικητής σε μια κοινωνία που θα στοχεύει, όχι μόνο στο οικονομικό συμφέρον και την κατανάλωση, αλλά θα στοχεύει σε ένα συνολικό ανθρώπινο περιβάλλον όπου θα μπορούν να αναπτύσσονται ο πολιτισμός, ο λόγος, η μουσική, η ελεύθερη διακίνηση ιδεών και ανθρώπων, οι συνθήκες που θα επιτρέπουν στους νέους και τις νέες να αντιμετωπίζουν με σιγουριά το μέλλον σε ένα ειρηνικό περιβάλλον.

Εμείς όλοι νιώθοντας ως συνέχεια της Τραπεζούντας του Ξενοφώντα, της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, και ως συνέχεια των Υψηλάντηδων και των ανταρτών του Πόντου, παραδίδουμε σήμερα με τις εκδηλώσεις σε όλη την Ελλάδα και όπου υπάρχει Ελληνισμός, παραδίδουμε στα χέρια των Ποντίων της νέας γενιάς, τη σκυτάλη και τη δάδα με το φως της ιστορίας για να συνεχίσουν τον αγώνα τον καλό.

Θα έλεγα λοιπόν πως μέσα στο ψήφισμά σας, λοιπόν, η αναγνώριση της Γενοκτονίας της 19ης Μαΐου ως Ημέρα Μνήμης πρέπει να γραφεί ότι ήταν ένας στόχος που τον πετύχαμε όλοι μαζί και πιστεύω ότι πρέπει να τον συμπεριλάβετε και να τον συντηρήσετε. Να προσκαλέσετε όλους εμάς να είμαστε πάλι όλοι μαζί στον παραπέρα αγώνα του Ποντιακού Ελληνισμού.

Σήμερα έχουμε πατρίδα, είμαστε παντού, είμαστε χιλιάδες, είμαστε μυριάδες, είμαστε ως Έλληνες αναρίθμητοι. Και όλοι μαζί, Θρακιώτες, Πόντιοι, Μικρασιάτικες, αδιάσπαστο κομμάτι του Ελληνισμού, είμαστε παρόντες και συνεχίζουμε την αδιάλειπτη πορεία προς το αύριο, μιας και νέοι και νέες παίρνουν

στα χέρια τους την ελπίδα και είναι εδώ μαζί μας πρωτοπορία και τους ευχαριστώ μαζί με σας αξιότιμοι καλεσμένοι που μας τιμάτε με την παρουσία σας.

Δεν θέλω να σας κουράσω άλλο, θέλω να σας συγχαρώ για την προσπάθεια σας. Για την παρουσία σας, για την υπομονή που είχατε να με ακούσετε. Θα παρακαλέσω όταν γυρίσετε πίσω στους συλλόγους σας να βάλετε αυτά τα ζητήματα της επαναπροσέγγισης και της προώθησης του θέματος της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού.

****

Ποντιακή παρουσία σε χώρους και Έργα Τέχνης στην Ιταλία

Μιχάλης Χαραλαμπίδης

Απόσπασμα ομιλίας στο Συναπάντημα Νεολαίας[1]

Η ιστορική περίοδος που διανύουμε, η αρχή ενός νέου κύκλου, η ανάγκη ενός πρωταγωνιστισμού των νέων ανθρώπων με υποχρεώνει να αρχίσω ως εξής την ομιλία μου. Πιστεύω ότι οι εκπρόσωποι των πολιτικών σχημάτων του προηγούμενου κύκλου - κόμματα μη κόμματα τα ονομάζω – όταν παρουσιάζονται μπροστά στις νέες γενιές οφείλουν να ζητούν μια μεγάλη συγνώμη. Χωρίς άλλοθι ή αποδόσεις ευθυνών σε άλλους. Χωρίς ψέματα ή την αναπαραγωγή της πολιτικής ως απάτη. Όπως λέω πολλές φορές μνημονιακοί ήταν όλοι τους. Όλοι στήριξαν φανατικά δομές που καθιστούσαν την χώρα ευάλωτη. Η αληθινή πολιτική πρέπει να καθορίζεται σε σχέση με το μέλλον των νέων γενεών. Όχι τις ψήφους, την εκλογική πελατεία.

Σε όλη αυτήν την διαδρομή δεν πρόδωσα τους γονείς σας, πολύ περισσότερο όμως δεν πρόδωσα εσάς, τις νέες γενιές. Αυτούς τους νέους που βλέποντας στο διαδίκτυο την ομιλία μου του 1996 λένε, προφήτης. Λάθος! Όχι προφήτης, Πολιτικός. Αυτή είναι η αληθινή πολιτική.

Πριν λίγες εβδομάδες υπήρξε εδώ συνάντηση ζωγράφων Διεθνούς επιπέδου. Ήταν ορισμένοι Πόντιοι ζωγράφοι διεθνούς αναγνώρισης. Το Ίδρυμα «Παναγία Σουμελά» ανταποκρίθηκε στην πρότασή μου για αυτήν την πρωτοβουλία. Οι ζωγράφοι αυτοί θα γίνουν πρεσβευτές της Ποντιακής υπόθεσης στις χώρες τους. Η πρόσκληση τους όμως εδώ στοχεύει να αναδείξει τον ιστορικό αυτόν χώρο σε εργαστήρι, φροντιστήριο γνώσεων, πολιτισμού, καλλιτεχνίας, γραμμάτων. Έτσι πρέπει να δείτε το συναπάντημά σας. Κάθε χρόνο πρέπει να αναδεικνύει προγραμματισμένα, εκ των προτέρων, μια θεματική. Να έχει έναν στόχο. Το σημερινό σχήμα έχει κάνει τον κύκλο του. Η διάσταση του Πόντου είναι πολύ πλούσια και οφείλετε να την αναδεικνύεται στα συναπαντήματά σας. Μια πλευρά αυτής της διάστασης είναι η Ευρωπαϊκή. Είναι άγνωστη στους Πόντιους, στους Έλληνες γενικότερα τόσο η ιστορική, πολιτισμική, όσο και η πολιτική της ουσία. Αυτό που ονομάζω το Ποντιακό ως Ευρωπαϊκό ζήτημα.

[1] Να επισημάνουμε στους αναγνώστες μας πως η δημοσίευση στην «Ποντιακή Εστία» αποσπάσματος και όχι όλης της ομιλίας, γίνεται μετά από επιθυμία του ίδιου του ομιλητή, του Μιχάλη Χαραλαμπίδη.

Σήμερα θα σας μιλήσω για την ιστορική πολιτισμική της πλευρά. Ουσιαστικά θα σας κάνω ένα ταξίδι σε Μουσεία, Πινακοθήκες, Βιβλιοθήκες, Ιστορικά Κτήρια, Εκκλησίες της Βενετίας, της Βερόνα, της Μπολώνια, της Φλωρεντίας, του Ουρμπίνο, της Ρώμης, όπου απεικονίζονται μεγάλες Ποντιακές προσωπικότητες της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

Το κείμενο μου για την Επικαιρότητα του Βησσαρίωνα, εισαγωγικό του βιβλίου «Ελληνική Ποιότητα και Ανάπτυξη», περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος

16. La piazza Ss. XII Apostoli nella pianta di Leonardo Bufalini, a. 1551 (da A.P. Frutaz, *Le piante di Roma*, II, 1962).

Η πλατεία και ο ναός των Αγίων Αποστόλων στο κέντρο της Ρώμης όπου βρίσκεται και ο τάφος του Βησσαρίωνα του Τραπεζούντιου

αυτής της διαδρομής. Κεντρικό της πρόσωπο είναι ένας μεγάλος Έλληνας, Πατέρα της Ευρώπης τον ονομάζω, ο Βησσαρίων ο Τραπεζούντιος. Δυστυχώς λόγω των γνωστών ανεπαρκειών εσείς ως νέοι άνθρωποι μέσω των προγραμμάτων «Έρασμος» γνωρίζεται τον μαθητή αλλά όχι τον δάσκαλο.

Η διαδρομή αυτή μπορεί να αποτελέσει ένα εκπαιδευτικό ταξίδι των σχολείων σας, είτε των συλλόγων, των ομοσπονδιών. Αρκετά με τον κακό χορό. Το ταξίδι αυτό είναι δύο διδακτορικά και θα σας κάνει πλούσιους, υπερήφανους.

Μια σημαντική παρουσία, πρέπει να ομολογήσω την έψαχνα χρόνια στον πίνακα του Γκοτζόλι στην Φλωρεντία, όπου εικονίζεται ο σύζυγος της Ιωάννης Παλαιολόγος, είναι η Τραπεζούντια Πριγκίπισσα Μαρία Κομνηνή. Τελικά την βρήκα με την βοήθεια της Βυζαντινολόγου Σίλβιας Ρονκαίη στην εκκλησία της

Αγίας Αναστασίας στη Βερόνα. Μπαίνει το εξής ερώτημα. Ποιος, ποιοι απαγορεύουν, εμποδίζουν τα Ελληνόπουλα να γνωρίζουν την ιστορία τους; Να έχουν την χαρά της επικοινωνίας με την Μαρία Κομνηνή στην Βερόνα; Ποιοι τα κρατούν σε κλειστούς μίζερους ορίζοντες;

Δεν θα ξεχάσω ποτέ το ενδιαφέρον, την χαρά, την συγκίνηση των φοιτητών του Πανεπιστημίου της Σιένα, όταν προσκεκλημένος της Σίλβια Ρονκαίη – ότι καλύτερο έχει σήμερα η Βυζαντινολογία – τους μίλησα για τον Βησσαρίωνα και το Ποντιακό ζήτημα. Αυτοί είναι όμως δρόμοι, λεωφόροι τους οποίους λόγω ιστορίας, ευθύνης απέναντι στην ιστορία, στους προγόνους, στο μέλλον, στον εαυτό σας οφείλετε εσείς να ανοίξετε, να διανύσετε.

Ένα βήμα είναι να γίνει η «Σουμελά», όπως και οι σύλλογοι, φροντιστήρια παιδείας. Αυτό απουσιάζει. Για αυτό η χώρα είναι ευάλωτη όταν μπορεί να πρωταγωνιστεί.

***

Περιήγηση στην Παναγία Σουμελά του Βερμίου

Του **Γιάννη Βιόπουλου**

Ο κ. Γιάννης Βιόπουλος, γενικός γραμματέας του σωματείου «Παναγία Σουμελά»

Εδώ βλέπετε τα κτήρια που χτίστηκαν στην «Παναγία Σουμελά», το κτήριο των Σανταίων, των Τριπολιτών, το κτήριο των Κρωμναίων, των Ιμεραίων, το κτήριο του Ζώρα του Μελισσανίδη, το κτήριο της Νικαίας - Κορυδαλλού, των Σουρμενιτών, του Χρήστου Θεοδωρίδη, το Μέλαθρον των Κομνηνών, το Μελισσανίδειο, το Αμβρόσιο Ηγουμενείο, τα καταστήματα, το εστιατόριο και ακριβώς από επάνω το κτίριο της Λιβεράς.

Ο ξενώνας των Σανταίων. Κάτοικοι από την επτάκωμο Σάντα, συστάδα χωριών που γειτνίαζε με την Παναγία Σουμελά στον Πόντο, έχτισαν χωριό στο Βέρμιο και οι κάτοικοί του ήθελαν την Παναγία Σουμελά να βρίσκεται κοντά τους. Είναι ο πρώτος ξενώνας που χτίστηκε από τους Σανταίους το 1963. Η ιδέα γεννήθηκε το 1956, το κτίριο θεμελιώθηκε το 1957 και το 1960 έγιναν τα εγκαίνια. Οι Σανταίοι όμως έχτισαν απέναντι από τον ξενώνα τους και το πρώτο ποντιακό μνημείο στην χώρα. Εδώ πραγματοποιούν κάθε χρόνο εκδηλώσεις, την πρώτη Κυριακή του Σεπτέμβρη, σε ανάμνηση της λατρευτής τους πατρίδας, την οποία εγκατέλειψαν με τη βία στις 10 Σεπτεμβρίου του 1921. Με δαπάνες του Νίκου Τοπαλίδη, μελισσοκόμου στον Πόντο και στην Ελλάδα, χτίζεται ο δεύτερος όροφος του ξενώνα στη μνήμη της συζύγου του. Το σωματείο «Επτάκωμος Σάντα» Θεσσαλονίκης έχει καταστατική του αρχή να φροντίζει αυτό το κτήριο.

Το κτήριο των Τριπολιτών. Μια άλλη μαρτυρική περιοχή του Πόντου είναι η παραθαλάσσια κωμόπολη Τρίπολη. Οι κάτοικοί της εξορίστηκαν από τους

Τούρκους και αποδεκατίστηκαν από τις κακουχίες της αναγκαστικής μαρτυρικής τους πορείας. Λίγοι από αυτούς κατάφεραν να σωθούν. Ο ξενώνας των χτίστηκε από το σωματείο Τριπολιτών της Αθήνας. Να μνημονεύσουμε το όνομα του Γεωργίου Σακά ενός διανοουμένου Τριπολίτη που βοήθησε στην κατασκευή του κτηρίου.

Δίπλα βρίσκεται ο ξενώνας των Κρωμναίων. Η Κρώμνη είναι χτισμένη στην ίδια περιοχή με την Σάντα. Το σωματείο «Αδελφότητα Κρωμναίων» ιδρύθηκε το 1869 στην Τραπεζούντα και φρόντιζε για τα σχολεία και τα άλλα έργα υποδομής στην Κρώμνη. Ο πιο σημαντικός Κρωμναίος ήταν ο ιδρυτής του σωματείου μας και κτίτορας της νέας μονής της Παναγίας Σουμελά, ο Φίλων Κτενίδης. Το 1964, λίγο μετά τον θάνατό του, επανιδρύεται και λειτουργεί στην Καλαμαριά η «Αδελφότητα Κρωμναίων», σύλλογος που ήταν πάντοτε κοντά στην «Παναγία Σουμελά».

Ο ξενώνας των Ιμεραίων. Η Ίμερα είναι και αυτή κοντά στην Παναγία Σουμελά, δίπλα από την Κρώμνη. Και η Ίμερα διέθετε την δική της «Αδελφότητα Ιμεραίων» στην Τραπεζούντα. Η «Φιλόπτωχος Αδελφότητα Ιμεραίων» της Θεσσαλονίκης επανιδρύθηκε το 1934 στην Θεσσαλονίκη, στον συνοικισμό Χαριλάου, γιατί εκεί ζούσαν οι πιο πολλοί Ιμεραίοι. Ιμεραίος είναι ο πρόεδρος του σωματείου «Παναγία Σουμελά», ο κ. Γιώργος Τανιμανίδης, βεβαίως και ο πατέρας του, ο αείμνηστος Παναγιώτης Τανιμανίδης. Ιμεραίοι είναι πάρα πολύ σημαντικοί άνθρωποι του σωματείου μας. Ο κ. Γιακουστίδης, ο κ. Λειβαδόπουλος που είναι ταμίας. Ο ξενώνας της Αδελφότητας, η οποία έχει παραδοσιακά άριστες σχέσεις με το σωματείο «Παναγία Σουμελά», εγκαινιάστηκε το 1970.

Ο ξενώνας του Γιώργου Μελισσανίδη, του αείμνηστου Ζώρα, πατέρα των αδελφών Δημήτρη και Ιάκωβου Μελλισσανίδη, είναι ένα κτήριο μοντέρνο στην κατασκευή του. Χτίστηκε το 1975 και είναι δωρεά του Ζώρα. Ο αείμνηστος Ζώρας εκτός από αυτό έχει και άλλες προσφορές, όπως η κατασκευή του μονοπατιού που ξεκινάει από τον ναό και κατεβαίνει προς την Καστανιά. Αποτελεί δωρεά του στη μνήμη της γυναίκας του Βέρας. Γενικά η οικογένεια Μελισσανίδη βοήθησε πάρα πολύ το έργο του σωματείου μας.

Ο ξενώνας της Νίκαιας - Κορυδαλλού. Οι Πόντιοι από τις συνοικίες Νίκαια και Κορυδαλλός του Πειραιά χτίζουν και αυτοί ξενώνα. Από τους πρωτοστάτες στην προσπάθεια αυτή ήταν ο Ηλίας Σπανάκης.

Ο ξενώνας των Σουρμενιτών, ένα πολύ ωραίο κτίριο που ολοκληρώθηκε το 2012, χτίστηκε από τον σύλλογο Σουρμενιτών Πτολεμαΐδας. Αποτελεί ένα από πιο σύγχρονα και μοντέρνα κτήρια εδώ.

Ο ξενώνας του Χρήστου Θεοδωρίδη βρίσκεται πάνω στην στροφή. Είναι τριώροφο οίκημα χτισμένο από τον Χρήστο Θεοδωρίδη από την Νίκαια του

Πειραιά, τον οποίο έπεισε ο Ζώρας Μελισσανίδης να προβεί στη συγκεκριμένη δωρεά. Να κάνω μια παρένθεση: Όλα τα κτίρια είναι δωρεές, αλλά η ιδιοκτησία είναι του σωματείου «Παναγία Σουμελά». Έχουν χτιστεί με σύμβαση ανάμεσα στο εκάστοτε σωματείο και στην «Παναγία Σουμελά», η οποία περιγράφει τον κανονισμό λειτουργίας κάθε κτηρίου. Μπορεί ο δωροθέτης σύλλογος να το φροντίζει και να το χρησιμοποιεί - όχι την μέρα του Πανηγυριού, όχι στο Συναπάντημα.

Ο Ξενώνας «Κομνηνών Μέλαθρον» βρίσκεται κάτω από την εκκλησία και χτίστηκε με δαπάνες του σωματείου «Παναγία Σουμελά» και με δωρεές Ποντίων το 1955. Αρχιτέκτονας του ήταν ο Δημήτρης Φυλλίζης, που είναι ο αρχιτέκτονας και του μικρού ναού. Είναι τριώροφο κτήριο και έχει και ένα μικρό κτίσμα δίπλα. Το κτήριο ανακαινίστηκε πρόσφατα από το σωματείο μας, μεγάλωσαν οι χώροι που είχε, έγιναν μικρότερα δωμάτια και τώρα είναι ένα κτήριο πάρα πολύ χρήσιμο και λειτουργικό.

Το Μελισσανίδειο Μέλαθρο. Την ημέρα των εγκαινίων του ήταν εδώ ο Πρωθυπουργός, ο Πάρις Κουκουλόπουλος, οι αδελφοί Μελισσανίδη, ο πρόεδρος μας και ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Βεροίας κ. Παντελεήμων. Ανηγέρθη στη μνήμη του Ζώρα Μελισσανίδη με δωρεά από τα παιδιά του Δημήτρη και Ιάκωβο Μελισσανίδη. Είναι ένα πανέμορφο κτήριο μέσα και έξω. Σημαντικότατο πρόβλημα, αλλά και επίτευγμα, αποτέλεσε η θεμελίωσή του λόγω της ολίσθησης του εδάφους και του γκρεμού. Και εδώ το σωματείο «Παναγία Σουμελά» έχει κάνει και θα κάνει δαπάνες., αφού η δωρεά καλύπτει τους δύο ορόφους και τα θεμέλια του κτιρίου.

Το Αμβρόσιον Ηγουμενείο είναι τετραώροφο και δωρεά του αρχιμανδρίτη της μονής, του Αμβρόσιου Σουμελιώτη, του κομιστή της εικόνας. Ο Αμβρόσιος ήταν από τους τελευταίους καλόγερους της μονής στον Πόντο, από αυτούς που έκρυψαν την εικόνα στο παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας. Όταν υπεγράφη το Σύμφωνο της ελληνοτουρκικής φιλίας το 1931, πήγε στον Πόντο και πήρε την σεπτή εικόνα της Σουμελιώτισσας. Ο Αμβρόσιος είναι θαμμένος ανάμεσα στους δύο πρόεδρους της «Παναγίας Σουμελά», τον Φίλωνα Κτενίδη και τον Παναγιώτη Τανιμανίδη. Να πούμε πως σε όλα τα κτήρια έγιναν ανακατασκευές και δέχτηκαν προσθήκες, γιατί το χιόνι και η υγρασία προκαλούν μεγάλα προβλήματα στις κτιριακές υποδομές.

Τα καταστήματα είναι έργο του σωματείου «Παναγία Σουμελά». Όλα χτίστηκαν μεταξύ του 1965 και 1968 και η χωροθέτησή τους στην πλατεία έγινε έτσι ώστε να υπάρχει μια απόσταση από την Εκκλησία.

Το εστιατόριο και ο ξενώνας της Λιβεράς λειτουργούν μαζί σε ένα κτήριο που εγκαινιάστηκε το 1965 και πήρε το όνομά του από την κωμόπολη Λιβερά της

Ματσούκας, έδρα της μητρόπολης Ροδοπόλεως και πατρίδα της Μαρίας της Λιβερίτισσσας, της γνωστής ως Γκιουλμπαχάρ. Στο κτήριο το 1976 προστέθηκε και δεύτερος όροφος και ολοκληρώθηκε με δωρεά του ιερέα Παπαδόπουλου.

Το Αγίασμα στην μονή της Παναγίας Σουμελά στον Πόντο είναι εντυπωσιακό, γιατί στάζει από ψηλά, πάνω από τον βράχο, και σαν δάκρυα πέφτει και συγκεντρώνεται σε μια μικρή λάρνακα. Το αγίασμα της Παναγίας Σουμελά, εδώ στο Βέρμιο, ανιστορήθηκε το 1953. Η πέτρα γύρω από το αγίασμα μεταφέρθηκε από τον Πόντο, από τον αείμνηστο Λευτέρη Ελευθεριάδη, μαθηματικό και βουλευτή από την Κατερίνη με καταγωγή από την Λαραχανή της Ματσούκας.

Το καμπαναριό είναι δωρεά της οικογένειες Ορφέα Κογκαλίδη και της συζύγου του, ενώ ο πρώτος ναός είναι έργο του Φυλλίζη που κτίστηκε μέσα σε ένα χρόνο, το 1952, χωρίς να παρουσιάζει προβλήματα υγρασίας μέχρι τις μέρες μας. Τον έχτισε με Σανταίους χτίστες, με πέτρες από την περιοχή, οι οποίες λαξεύονταν επί τόπου και τοποθετούνταν κατευθείαν στο ναό. Ήταν ένας άθλος που ολοκληρώθηκε το 1952, οπότε και ενθρονίστηκε η εικόνα.

Ο νέος ιερός ναός βρίσκεται δίπλα από τον παλιό. Είναι μεγάλος ναός, έχει από κάτω τον χώρο που βρισκόμαστε εμείς, δηλαδή αυτήν την αίθουσα και το Μουσείο με τα κειμήλια, και πιο κάτω υπάρχουν τα εργαστήρια και το λεβητοστάσιο. Το κτήριο βρίσκεται σήμερα στη φάση της ψηφιδογραφίας. Σημαντικό τεχνικό έργο αυτής της περιόδου είναι η τοποθέτηση μόλυβδου στον τρούλο και στις κύριες στέγες ώστε να μην μπαίνει μέσα η υγρασία οπότε και δεν θα μπορούν να σταθούν οι αγιογραφίες. Το κτήριο του ναού άρχισε να χτίζεται το 1974 και η κύρια κατασκευαστική του φάση ολοκληρώθηκε το 1980.

Σας ευχαριστώ ελπίζω να πήρατε μια εικόνα.

Η περίπτωση της παραποίησης λέξεων στους στοίχους των ποντιακών τραγουδιών

Του **Χρήστου Ακριτίδη**

Με τη βιολογική απώλεια της 2ης και της 3ης γενιάς η διάλεκτός μας έχει χάσει την βιωματική μετάδοση στις νεότερες γενιές. Ένας βασικός πυλώνας της διάδοσης και της διάσωσης της ποντιακής διαλέκτου θεωρώ πως είναι το τραγούδι και αυτό γιατί; Διότι το ποντιακό τραγούδι σήμερα λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας έχει αμεσότητα στην καθημερινότητα μας. Είστε νέοι και με καταλαβαίνετε. Είναι το διαδίκτυο και τα φορητά μέσα αναπαραγωγής ήχου. Χτυπάει το κινητό μου, χτυπάει με ποντιακή μελωδία. Ταξιδεύουμε και ακούμε ποντιακά τραγούδια. Τραγουδάμε ποντιακά όπου και αν βρισκόμαστε. Είτε στο

Youtube είτε στο Facebook ακούμε Ποντιακά. Θα σας μεταφέρω την άποψη δύο ανθρώπων οι οποίοι γνωρίζουν πάρα πολύ καλά την διάλεκτο, τι μου μετέφεραν κάποια στιγμή σε προσωπικές συζητήσεις. Ο ένας είναι ο αγαπητός μου δάσκαλος σε όλη αυτήν προσπάθεια, στο κυνήγι των λέξεων και στην σωστή ερμηνεία τους, ο Χριστόφορος Χριστοφορίδης, τον οποί γνώρισα χάρη στον κύριο Ταξίδη και τον ευχαριστώ, θα μιλήσω μετά για τον κύριο Στάθη Ταξίδη. Ο αγαπητός μου δάσκαλος κάποια στιγμή μου είπε: Εσείς οι τραγουδιστές είσαστε οι δάσκαλοι της ποντιακής διαλέκτου για αυτό θα πρέπει να είστε πολύ προσεκτικοί σε αυτό που λέτε και αποτυπώνετε, διότι μέσα από το τραγούδι θα ακούγεται και θα λαλιέται η ποντιακή γλώσσα ή διάλεκτος. Ο Κώστας Διαμαντίδης που έχει γράψει αρκετά βιβλία μου είπε το εξής: «Το ποντιακό τραγούδι είναι η φιάλη αίματος της ποντιακής διαλέκτου». Νομίζω οι δύο απόψεις αυτών των ανθρώπων αποτυπώνουν τη σπουδαιότητα του ρόλου του ποντιακού τραγουδιού στη διάσωση και διάδοση της διαλέκτου μας, δεν χρειάζεται να πω κάτι παραπάνω για να καταλάβετε.

Αυτό που θέλω να δούμε σήμερα είναι πόσο σωστά την εκφέρουμε μέσα από τα τραγούδια. Και σήμερα τα παραδείγματα που θα πω δεν έχουν σχέση με τους νέους, αλλά με την γενιά μου, με τα λάθη που κάναμε εμείς οι επαγγελματίες, που τα περισσότερα πιστέψτε με ότι τα ακούτε, αλλά επειδή δεν γνωρίζετε, αλλά ακόμα και όσοι γνωρίζουν την διάλεκτο το περνάνε στο ντούκου, διότι δεν καθόμαστε να ασχοληθούμε τι λέει το τραγούδι και αν οι λέξεις του είναι σωστές.

Για τα περισσότερα παραδείγματα που θα σας δείξω θα μπορούσα να σας παραθέσω και το ανάλογο οπτικοακουστικό υλικό, αλλά πρόθεση μου δεν είναι να εκθέσω πρόσωπα, αλλά να διορθώσουμε τα κακώς κείμενα.

Λάθος

Ανάθεμά σε **καυτομμάτ',** όθεν πάω κρους με ομμάτ',
απ' ατό την εμορφάδας, δος κι εμέν' έναν κομμάτ'

Σωστό

Ανάθεμά σε **καυκομμάτ'**, όθεν πάω κρους με ομμάτ',
απ' ατό την εμορφάδας, δος κι εμέν' έναν κομμάτ'

Λάθος

Ατό το λετ̆σεκόπο, γουρπάν όθεν κιάν' κείται,
εξήντα χρόνων γέρονταν ευτάει ατον και νείται.

Σωστό

Ατό το **σπαλερόπο** σου, γουρπάν όθεν κιάν' κείται,
εξήντα χρόνων γέρονταν ευτάει ατον και νείται.

Λάθος

Δᾰβαίν'νε τα μεσάνυχτα, ανατολή χαράζει,
εβγώνω απάν' 'ς σ' εξώπορτον, ρούζ' απάν – ι – μ' τ' αγιάζι.

Σωστό
Δᾰβαίν'νε τα μεσάνυχτα, ανατολή χαράζει,
Ἔβγα – ν - απάν' 'ς σ' εξώπορτον, ρούζ' απάν – ι – μ' τ' αγιάζι.
Λάθος
Η φοτά σ' **τσ̆ακανίεται** άμον θάλασσας κύμαν,
Θα ρούζω και φουρκίουμαι, εσύ θα έ'εις το κρίμαν.
Σωστό
Η φοτά σ' **κοσ̆κινίεται** άμον θάλασσας κύμαν,
Θα ρούζω και φουρκίουμαι, εσύ θα έ'εις το κρίμαν
Λάθος
Ο κύρ – ι – μ' και η μάνα μ' εντάμαν κοιμούντανε,
κακανίζ' ο πετεινόν, λαγγεύ'νε και σ'κούντανε.
Σωστό
Ο κύρ – ι – μ' και η μάνα μ' εντάμαν κοιμούντανε,
όντες κουίζ' ο πετεινόν, λαγγεύ'νε και σ'κούντανε.
Γιατί η κοσσάρα κακανίζ', ο πετεινόν κουίζ'.
Λάθος
Θεέ μ' ενέσπαλες τ' ανθρώπ'ς κι ατείντς άλλο **'κι φωτίζ'**,
γιάμ' θέλτς ούλ' να χάν'τανε κι άλλον κόσμον συ να χτίζ'.
Σωστό
Θεέ μ' ενέσπαλες τ' ανθρώπ'ς κι ατείντς άλλο **'κι φωτίεις,**
γιάμ' θέλτς ούλ' να χάν'τανε κι άλλον κόσμον συ να **χτίεις**.
Λάθος
Μίαν αδά μίαν ακεί, **πουλόπο μ'** τσ̆αρτεμένον,
με το ζόρ' σιρινεύκουμαι, πασ̆τάν πουγαλεμένον.
Σωστό
Μίαν αδά μίαν ακεί, **πουλόπον** τσ̆αρτεμένον,
με το ζόρ' σιρινεύκουμαι, πασ̆τάν πουγαλεμένον.

Κατασκευή Ποντιακής Λύρας από τις νέες γενιές

Του **Σαμψών Παρχαρίδη**

Για όσους δεν έχουμε γνωριστεί ονομάζομαι Σαμψών Παρχαρίδης και η καταγωγή μου είναι από την Νέα Σάντα του Κιλκίς. Είμαι μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συναπαντήματος Νεολαίας και μέλος του συλλόγου Σανταίων Θεσσαλονίκης.

Σήμερα ανέλαβα να σας μιλήσω για την κατασκευή της ποντιακής λύρας από τις νέες γενιές. Είναι ένα δύσκολο κομμάτι, πολύ θα έλεγα, γιατί έχουμε να αντιμετωπίσουμε πολύ μεγάλους κατασκευαστές με πολύ μεγάλη ιστορία. Η

Ο Σαμψών Παρχαρίδης με τη γλυκόλαλη λύρα «ανά χείρας»

ποντιακή λύρα είναι ένα όργανο που αγαπήθηκε πάρα πολύ από τους Ποντίους, που ίσως αδίκησαν άλλα όργανα: π.χ., το αγγείο, το νταούλι, τον ζουρνά.

Ας ξεκινήσουμε από κάποια βασικά πράγματα για την λύρα. Είναι ένα όργανο ξύλινης κατασκευής, τρίχορδο. Παίζεται με δοξάρι και οι νότες του πατιούνται με την ψίχα του δακτύλου, σε αντίθεση με την κρητική λύρα, η την νησιώτικη. Ανήκει στην οικογένεια του βιολιού. Τα κομμάτια μιας λύρας είναι: το κεφάλι μαζί με τον λαιμό, τα κλειδιά του, το καπάκι, το γαϊδούρι, την πλάτη, τα πλαϊνά και το πίσω μέρος. Όλα αυτά όταν τα επεξεργαστούμε και τα δέσουμε μας δίνουν το αποτέλεσμα που όλοι ξέρουμε.

Η λύρα μπορεί να κατασκευαστεί είτε σε χωριστά κομμάτια είτε μονοκόμματα. Έχω μαζί μου μια μονοκόμματη από ξύλο καρυδιάς και έχω περάσει και το καπάκι, δεν της έχω βάλει γλώσσα και έχει κλειδιά, δεν της έχω βάλει κάποια βασικά μέρη.

Κατασκευαστικά είναι διαφορετικές, οπτικά μοιάζουν πάρα πολύ. Υπάρχουν τεχνικές κατασκευής και για τις μονοκόμματες λύρες, αλλά και τις λύρες που κατασκευάζονται κομμάτι κομμάτι. Τώρα, τα μονοκόμματα όργανα θεωρούνται και είναι πιο παραδοσιακά. Την εποχή που ζούσαν οι παππούδες μας στον Πόντο τα εργαλεία δεν ήτανε τόσο εξελιγμένα, ο χρόνος κατασκευής τους ήταν πολύ μεγαλύτερος και σίγουρα μια λύρα μονοκόμματη ήταν πιο εύκολη στην

κατασκευή της. Βεβαίως υπάρχουν κάποιες κατασκευές που ήρθαν από τον Πόντο, οι οποίες είναι κομματιαστά κατασκευασμένες. Τρία κομμάτια ξύλου, ίσως τέσσερα, ίσως και περισσότερα, κολλημένα μεταξύ τους και δουλεμένα ως μια μονοκόμματη λύρα. Μια τέτοια λύρα θα σας την παρουσιάσω μετά, είναι πολύ παλιά και θα σας πω και την ιστορία της.

Όσον αφορά το ξύλο, θα πρέπει να είναι ξερό. Καλό είναι να μην υπάρχουν ρόζοι. Σας έχω φέρει να σας δείξω κάτι συγκεκριμένο, όπου φαίνονται οι ρόζοι. Εμείς πρέπει να χρησιμοποιήσουμε το καθαρό κομμάτι και να αποφύγουμε κρυφά σκισίματα που ίσως έχει το ξύλο, όπως αυτό που σας δείχνω τώρα είχε κρυφό σκίσιμο και όσο και να θέλει ένας κατασκευαστής να αποφύγει κάποια πράγματα, δυστυχώς δεν μπορεί. Σίγουρα είναι στενάχωρο να συναντήσουμε κάτι τέτοιο στην κατασκευή, αλλά υπάρχουν και αυτά. Καλό είναι να τα αποφύγουμε, όσο βέβαια μπορούμε.

Τα εργαλεία που θα χρειαστούμε είναι κυρίως: μια πριονοκορδέλα, ράσπες, λίμες, γυαλόχαρτα, σφιγκτήρες, τριβείο, φρέζα. Και αν δεν υπάρχει εμπειρία καλό είναι να ζητήσουμε βοήθεια, κανείς δεν έχει γεννηθεί με όλες τις γνώσεις στο κεφάλι του. Η περιέργεια ενός κατασκευαστή βοηθάει στην εξέλιξη της δουλειάς μας, οπότε μέσω της περιέργειας και του πειραματισμού η λύρα μας έχει εξελιχθεί. Πολλοί κατασκευαστές έχουν χρησιμοποιήσει κλειδιά μπουζουκιού, κιθάρας και άλλων οργάνων. Επίσης έχει κουρδιστήρια στο «παλικάρι» τα οποία βοηθούν στη σταθερότητα του κουρδίσματος αλλά ξεφεύγει από το παραδοσιακό.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η λύρα είναι ένα όργανο που μας ήρθε από τον Πόντο. Ήταν μουσικό όργανο των παππούδων μας. Μάτωσαν, δάκρυσαν, ίδρωσαν για να την φέρουν εδώ. Την διατηρήσαμε όπως την διατηρήσαμε. Εμείς την παίρνουμε αυτούσια και την εξελίσσουμε, αλλά ποτέ δε ξεχνάμε τη βάση. Η βάση είναι το πιο σημαντικό κομμάτι.

Για το ηχόχρωμα της λύρας δεν είμαι ο κατάλληλος να μιλήσω και αυτό γιατί δεν έχω σπουδάσει μουσική, αλλά ούτε και είμαι ο καλύτερος οργανοπαίκτης. Ο δάσκαλος που μου μαθαίνει λύρα μου έχει μιλήσει για τον ποντιακό ήχο και για το «μουρδούλισμα» της λύρας το οποίο είναι αυτό που κρύβεται μέσα σε μια παλιά λύρα. Είναι αυτό που το ακούμε και μας κάνει να ατριχιάζουμε, είναι αυτό που μας ξυπνάει μνήμες. Συνήθως οι Πόντιοι παίζουν όχι καθαρές νότες. Είναι αυτό που ξεχωρίζει 100% τον ποντιακό ήχο από όλους τους υπόλοιπους.

Μια ποντιακή λύρα μπορεί να κουρδιστεί όπως μια κρητική ή όπως μια νησιώτικη και να αποδώσει πολύ καλά, χωρίς να ξεχνάει την ιστορία της.

Το νταούλι της 3ης και της 4ης γενιάς των Ποντίων

Του **Αναστάσιου Ιμιρτζίδη**

Είμαι συγκινημένος γιατί ήμουν και είμαι και εγώ παιδί της Οργανωτικής Επιτροπής και τα τελευταία 3 - 4 χρόνια ασχολούμαι με την κατασκευή ενός οργάνου του νταουλιού. Είναι καλό ο κατασκευαστής να παίζει κιόλας ή αλλιώς ο οργανοπαίκτης να ξέρει πως κατασκευάζεται το όργανο για το οποίο έχει μεράκι, έχει έρωτα, έχει πάθος, για να μπορεί να παθιαστεί ακόμα περισσότερο.

Το νταούλι ως μουσικό όργανο είναι μεμβρανόφωνο. Το κύριο μέρος του είναι δέρμα ζώου, κατσίκι, όπως είδαμε και με το Σεραφείμ Μαρμαρίδη. Το Αγγείο κατασκευάζεται από το ίδιο δέρμα, απλώς βλέπουμε ότι υπάρχει μια διαφορετική επεξεργασία. Εδώ βλέπετε ότι υπάρχει ένα δέρμα από ζυγούρι, το οποίο το τοποθετούμε στην πλευρά της βίτσας. Αυτό είναι από μοσχάρι. Στον Πόντο εκείνη την εποχή δεν διάλεγαν από κάποιο συγκεκριμένο ζώο, αλλά από όποιο έχανε σφάξει και αυτό για τους λόγους που αντιλαμβάνεστε. Σε διάφορες καταγραφές έχουμε δει ότι υπάρχει και κατασκευή από δέρμα καμήλας και από σκυλί, αλλά εγώ δεν έχω δει κάτι τέτοιο.

Η επεξεργασία του δέρματος έχει μια συγκεκριμένη διαδικασία. Πρώτα σφάζεται το ζώο, έπειτα θα το γδάρεις και το βασικότατο πρέπει να ξέρεις να σφάζεις και να το επεξεργάζεσαι σωστά. Σήμερα υπάρχουν στο εμπόριο δέρματα και δεν μπαίνουμε στη διαδικασία να επεξεργαστούμε εμείς το δέρμα γιατί 1ον) Είναι χρονοβόρο. 2ον) Δεν ξέρουμε ακριβώς πως επεξεργάζεται, πώς το ξυρίζουν. Αν έχει λίπος πάνω, τότε έχουμε αυτήν την εμφάνιση. Αν δεν αφαιρεθεί σωστά το πιο πιθανό είναι να σαπίσει.

Ας δούμε πώς γίνεται η διαδικασία βήμα βήμα. Βλέπετε το στεφάνι και πώς τοποθετούμε επάνω το δέρμα και το δένουμε με σχοινί. Υπάρχει μια καταγραφή να σας πω. Εδώ κοντά, στα Γρεβενά, υπάρχει ένα νταούλι ενός παππού που το έχει φέρει από τον Πόντο και χρονολογείται ως 107 - 110 χρονών. Είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτά που κατασκευάζουμε τώρα. Η κατασκευή του είναι με σανίδι από έλατο, το οποίο γυρίζεται επάνω σε πηχάκι. Και επειδή δεν υπήρχαν εργαλεία εκείνη την εποχή το καθάριζαν με το γυαλί το όποιο έσπαζαν και στην ουσία ξυρίζανε το ξύλο. Εδώ βλέπετε ότι το κύριο μέρος του οργάνου είναι ένα κόντρα πλακέ. Παλιότερα κατασκεύαζαν νταούλια από κορμούς οξιάς ή κορμούς καρυδιάς, αλλά για να αδειάσεις έναν κορμό και να τον κάνεις κενό από μέσα θέλεις τεράστιο χρόνο.

Η ποιότητα του ξύλου θα πρέπει να είναι πάρα πολύ καλή. Το συγκεκριμένο κατατάσσεται στην κατηγορία του «οκουμέ». Λέγεται έτσι γιατί έχει μεγάλη ελαστικότητα, είναι γύρω στα 4χιλ. και έχει μεγάλη ελαστικότητα. Τοποθετείται μέσα σε ένα σιδερένιο καλούπι. Βάζοντάς το μέσα στο καλούπι παίρνει την μορφή κυλίνδρου.

Για να γίνει ένα νταούλι - δεν μπορούσα να σας φέρω το καλούπι - πρέπει να είναι διπλό. Έτσι κάνουμε δύο τεμάχια με αυτήν την διαδικασία, κολλώντας τα για να γίνει πιο γερό, πιο ανθεκτικό. Έχουμε δει και έχω κατασκευάσει κιόλας με ένα φύλλο. Δεν έχει την ποιότητα που έχουν τα διπλά. Βέβαια παίζει ρόλο και το δέρμα, η αλήθεια είναι αυτή. Είναι δύσκολο να βρούμε δέρμα σωστό.

Αντίστοιχα καλούπια υπάρχουν για την κατασκευή στεφανιών και αφού έχει περαστεί σωστά το δέρμα επάνω στα στεφάνια σημαδεύουμε σωστά με ίδια σημάδια και ίσες αποστάσεις και τρυπάμε το δέρμα για να μπορέσει να περαστεί το σχοινί.

Και ενώ τα συναρμολογούμε όλα, ξεκινάμε το ράψιμο του νταουλιού με σχοινί. Το δένουμε όλο. Παράλληλα τρυπάμε το ξύλο για να βγαίνει η ουρά που λέμε.

Επίσης, θα πρέπει να τραβήξουμε σωστά τα σχοινιά για να να κουρδιστεί σωστά το όργανο, αφού το πράξουμε και αυτό το νταούλι είναι έτοιμο να παίξει.

Με την σειρά μου δεν θέλω να παραλείψω τους πιο μεγάλους κατασκευαστές στην Θεσσαλονίκη, τους οποίου έχω την τιμή να γνωρίζω. Ο ένας είναι ο Κώστας Ψαθάς, ο οποίος στα πρώτα βήματα μου μού έδειξε κάποια πράγματα και ο άλλος είναι ο Γιάννης Πολυχρονίδης από την Σαλόνα Πιερίας. Τους ευχαριστώ πάρα πολύ και ειδικά τον κύριο Ψαθά που μου έδωσε τα φώτα του και μπορώ να συνεχίσω και εγώ αυτήν την παράδοση.

Περνάμε όμως και στην κατηγορία των «πλαστικών νταουλιών», όπως συζητούσαμε και με τον κύριο Ακριτίδη, τον επόμενο εισηγητή. Λέμε πολύ καλό το δέρμα, παραδοσιακό, ποιότητα η καλύτερη, αλλά όταν βγαίνεις να παίξεις σε πατάρι έχει κάποια ουρά. Χτυπώντας το δεν έχει στατικότητα, για αυτό και έχουμε περάσει στην κατασκευή των νταουλιών με «ζελοπόστ᾽»! Ζελοπόστ᾽ είναι το «πλαστικό δέρμα». Είναι ένα πόστ᾽ φτιαγμένο από πλαστικό, πωλείται στο εμπόριο σε συγκεκριμένες διαστάσεις και είναι πιο εύκολο στην κατασκευή, πιο γρήγορο, και έχει μεγάλη διάφορα στον ήχο.

***

Το αγγείο του Πόντου -Τεχνικές και Ζητήματα Κατασκευής

Του **Σεραφείμ Μαρμαρίδη**

Το θέμα της εισήγησής μου είναι το αγγείο του Πόντου, με την κατασκευή και το παίξιμο του οποίου ασχολούμαι εδώ και 10 χρόνια. Το αγγείο είναι ένα όργανο

το οποίο αναστήθηκε τα τελευταία χρόνια, αφού κόντεψε να χαθεί εντελώς. Για αρκετά χρόνια λίγοι το γνώριζαν και ελάχιστοι ακόμα ξέρουν και το παίζουν.

Το αγγείο είναι ένα πνευστό όργανο των Ελλήνων της Μαύρης Θάλασσας το οποίο ανήκει στην οικογένεια του άσκαυλου, έτσι λέμε οποιοδήποτε μουσικό όργανο είναι ασκός. Οργανολογικά συγγενεύει με έναν μεγάλο αριθμό οργάνων που συναντώνται στο Αιγαίο, στη Μέση Ανατολή, στη βόρεια Αφρική, την Ιβηρική χερσόνησο και τις ακτές της Αδριατικής.

Ο Σεραφείμ Μαρμαρίδης

Οι διαφορές του με την τσαμπούνα του Αιγαίου περιορίζονται σε διαφορές παικτικού, κυρίως, χαρακτήρα και λιγότερο κατασκευαστικού. Διαφορές επίσης θα δούμε στις τεχνικές κουρδίσματος του οργάνου, καθώς και σε λεπτομέρειες που αφορούν την εμφάνισή του. Το ίδιο ακριβώς όργανο με ελάχιστες διαφορές το έχουν και οι Κρητικοί. Το ονομάζουν ασκομαγγούρα. Το έχουν επίσης και οι νησιώτες και το ονομάζουν τσαμπούνα.

Το αγγείο αποτελείται από τα εξής μέρη: Το πόστ', το δέρμα όπως το λέμε στην ποντιακή, με το οποίο κατασκευάζεται ο ασκός και προέρχεται από κατσίκα ή πρόβατο. Στο δέρμα, αφού κατεργαστεί και γίνουν όλες οι απαραίτητες διαδικασίες του ξυσίματος, προσαρμόζονται κάποια εξαρτήματα. Αυτά είναι το φυσερόν (το επιστόμιο), το οποίο το λέει και η γλώσσα μας, είναι το εξάρτημα για να φουσκώνουμε τον ασκό. Αφού φουσκωθεί ο ασκός, αρχίζει και παράγεται ο ήχος. Ο λόγος ύπαρξης του ασκού είναι η αδιάκοπη παροχή αέρα για την παραγωγή συνεχούς ήχου. Ο συνεχόμενος ήχος είναι το χαρακτηριστικό των οργάνων της οικογένειας του άσκαυλου και όπως συνηθίζουμε να λέμε στην Εθνομουσικολογία ότι δημιουργεί Ηχοτοπίο, μια κατάσταση που προδιαθέτει την έκσταση και την συμμετοχικότητα.

Το κυρίως όργανο, το αγγόξυλον, είναι το κυρίως μέρος παραγωγής ήχου. Το αγγόξυλον αποτελείται από δύο καλαμένιους αυλούς που ο καθένας έχει από πέντε τρύπες. Και οι δύο αυλοί είναι κουρδισμένοι το ίδιο, παράγοντας δύο φορές την ίδια μελωδία. Μέσα σε αυτούς τους αυλούς, λοιπόν, τοποθετούνται τα τσιμπόνια, τα γλωσσίδια όπως ονομάζονται στην επιστημονική τους ονομασία. Τα γλωσσίδια κατασκευάζονται από απλό καλάμι που σκίζεται κατάλληλα από τον κατασκευαστή.

Το πρόβλημα με τα καλαμένια γλωσσίδια είναι ότι αυτά επηρεάζονται πάρα πολύ από την υγρασία και ξεκουρδίζονται εύκολα. Θα δείτε τουλουμτζήδες πριν να παίξουν να φυσάνε προσπαθώντας να αφαιρέσουν την υγρασία εσωτερικά.

Σήμερα με τα πιο σύγχρονα γλωσσίδια, κυρίως με τα πλαστικά, έχει αντιμετωπιστεί πλήρως αυτό το πρόβλημα.

Το τελευταίο εξάρτημα είναι το βαρελάκι, που είναι και πιο σύγχρονο και έχει εφευρεθεί το τελευταίο διάστημα. Αυτό επιτρέπει τη σύνδεση του αγγόξυλλου με τον ασκό. Παλαιοτέρα οι οργανοπαίκτες το έδεναν με ένα σχοινί στο πόδι του οργάνου. Στην κατασκευή του αγγείου χρησιμοποιούνται τα μπροστινά πόδια του ζώου, στο ένα από τα οποία μπαίνει το φυσερόν και στο άλλο μπαίνει το αγγόξυλο που παράγει τον ήχο.

Τεχνικές παιξίματος.

Στο αγγείο έχουμε δύο διαφορετικές τεχνικές παιξίματος: την κάθετη και την οριζόντια. Η κάθετη τεχνική είναι να παίζονται οι δυο αυλοί σαν ένας, σαν να παίζει μια φλογέρα μικρή και η άλλη, η οριζόντια τεχνική είναι να κλείνουμε τη μια από τις δύο τρύπες με αποτέλεσμα να παράγονται δύο διαφορετικές νότες ταυτόχρονα.

Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του οργάνου είναι ότι με την τεχνική παιξίματος έχουμε διαφορετικές νότες ταυτόχρονα. Το δίπλασμα είναι μια κίνηση πολύ γνωστή και στις τσαμπούνες και στα νησιά και στην Κρήτη που το χρησιμοποιούν για το στόλισμα της μελωδίας.

Η διαφορά τώρα της ποντιακής τεχνικής παιξίματος με όλες τις υπόλοιπες έγκειται στο ότι όλοι οι υπόλοιποι παίζουν την κάθετη τεχνική, ενώ εμείς παίζουμε την οριζόντια, η οποία είναι πολύ πιο δύσκολη. Όποτε έχει τύχει να βρεθώ με τσαμπουνιέρηδες ή με ασκομαγγουριέρηδες, αν και δεν είμαι ο καλύτερος οργανοπαίκτης του αγγείου, κέρδισα τον θαυμασμό για τη δυσκολία του ποντιακού τρόπου παιξίματος.

Από την εμπειρία μου στις Παγκυκλαδικές συναντήσεις διαπίστωσα ότι στον τρόπο κουρδίσματος διαφέρουν σε δύο χαρακτηριστικά: στο να έχουν τους δύο αυλούς σε ταυτοφωνία και στο να αποδίδεται σωστά ο ήχος του οργάνου. Σε αντίθεση με εμάς αυτά τα διπλάσματα παράγουν δύο διαφορετικές νότες ταυτόχρονα και όλο το όργανο πρέπει να είναι τέλεια κουρδισμένο, η κάθε νότα του ενός αυλού να είναι κουρδισμένη με κάθε νότα του διπλανού αυλού. Αυτό δεν συμβαίνει ούτε στην Κρήτη ούτε στα νησιά και για αυτό είναι και πάρα πολύ δύσκολο μέχρι πρόσφατα βεβαία να κουρδίσεις ένα ποντιακό αγγείο. Για να επιτευχτεί αυτού του είδους το κούρδισμα πρέπει πρώτα από όλα τα μέτρα των δύο αυλών να είναι εντελώς ίδια, τα διαστήματα και το πάχος να μην έχουν την παραμικρή απόκλιση. Όσο μικρότερες διαφορές έχουμε ανάμεσα στους δύο αυλούς, τόσο σωστότερα και καθαρότερα θα είναι τα διαστήματα στα διπλάσματα. Φυσικά σημαντικό ρόλο παίζουν τα γλωσσίδια ή τσιμπόνια, όπως τα λέμε στα ποντιακά. Τα γλωσίδια του αγγείου θα πρέπει να κουρδίζονται με ακρίβεια.

Μπορεί το μικρό διακράτημα να μην είναι ενοχλητικό στην περίπτωση της κάθετης τεχνικής που χρησιμοποιούν οι νησιώτες και οι κρητικοί, όμως στην περίπτωση τη δική μας πρέπει το όργανο να είναι εντελώς κουρδισμένο.

Από τη φύση του το αγγείο λόγω του διαπεραστικού ήχου του είναι όργανο που ξεσηκώνει και ανεβάζει τον χορό. Η διάδοσή του, λοιπόν, ήταν θέμα χρόνου, καθώς λόγω αυτής του της φύσης αποκτά ολοένα και περισσότερους θαυμαστές.

Την τελευταία δεκαετία το αγγείο έχει αρχίσει σταδιακά να διαδίδεται και να γίνεται γνωστό σε μια μεγαλύτερη μερίδα Ποντίων. Οι αγγειοπαίχτες που παίζουν επαγγελματικά και οι νέοι που στρέφονται προς αυτό γίνονται ολοένα και περισσότεροι. Φυσικό και επόμενο είναι να έχει ανοίξει το θέμα των καταγραφών και γενικότερα της έρευνας σε ό,τι αφορά το όργανο αυτό. Ένα όργανο που όπως είπαμε αδικήθηκε πολύ τις προηγούμενες δεκαετίες. Δεν έχουμε στη διάθεσή μας και πολλές ηχογραφήσεις γι αυτό τρέχουμε τώρα για να σώσουμε ότι μπορούμε. Να αναφέρω ακόμη πως καταβάλλονται προσπάθειες για τη δημιουργία διαφόρων μεθόδων διδασκαλίας, καθώς η ζήτηση για εκμάθηση αγγείου έχει ανέβει κατακόρυφα.

Το σημαντικότερο πιστεύω είναι πως το όργανο αυτό πρέπει να ανακτήσει την παλιά του αίγλη και να πάρει την θέση του ως ένα ζωντανό κομμάτι του μουσικού μας πολιτισμού. Ο κίνδυνος να μείνει στη βιτρίνα κάποιου μουσείου και να αποτελεί στοιχείο ιστορικής μελέτης νομίζω ότι προς το παρόν πέρασε. Νομίζω πως από εδώ και πέρα αυτό που θα απασχολεί τους λάτρεις του δεν θα είναι η διάδοση και διάσωση του, αλλά θα είναι η μελέτη και η περαιτέρω εξέλιξη του.

Στο Συναπάντημα Νεολαίας στην «Παναγία Σουμελά» με αυτόν τον τρόπο μεταλαμπαδεύεται από γενιά σε γενιά η ιστορική μνήμη, ο πολιτισμός, τα μουσικοχορευτικά ακούσματα, ως βιώματα.

Επισκοπικός Κατάλογος Χαλδίας

Γράφει ο **Κώστας Νικολαΐδης**

Η Εκκλησία της Χαλδίας αναβαθμίστηκε σταδιακά από Επισκοπή σε Μητρόπολη. Ως Επισκοπή υπαγόταν στη Μητρόπολη Τραπεζούντος με το όνομα «Κάνιος» ή «Χαλδίας και Χεριάνων» από το 1550 μέχρι το 1654, οπότε και προβιβάστηκε σε Αρχιεπισκοπή.

Παραθέτουμε σχετικές αναφορές από τη βιβλιογραφία:
«... ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκοπῶν τῆς μητροπόλεως Τραπεζοῦντος κατά τινα κατάλογον του χειρογράφου 1372 της Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν ἀναγόμενον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ αὐξάνει εἰς 17 καὶ οὐχὶ εἰς 18, διότι τὸ Χάχαιον ἐμφανίζεται διπλοῦν, οἷον γ΄ Χαλροῦ καὶ ιβ΄ Χαχαίου. Ἡ τάξις τῶν ἐπισκοπῶν τούτων εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Ὁ Τραπεζοῦντος, α΄ ὁ Χαματζοῦν, β΄ ὁ Χεριάνων, γ΄ ὁ Χαλροῦ, δ΄ ὁ Παΐπερ, ε΄ ὁ Κεραμέων, στ΄ ὁ Λερείου, ζ΄ ὁ Βιζάνων, η΄ ὁ Μανανάλεως, θ΄ ὁ Ζαρινάκων, ι΄ ὁ Ἀνδάκου, ια΄ ὁ Μεσουνῆ, ιβ΄ ὁ Χαχαίου, ιγ΄ ὁ Σακάμου, ιδ΄ ὁ τὸ Χαβτζίτζιν, ιε΄ ὁ τὸ Χαντίερζ, ιστ΄ ὁ τὸ Ὀλνούτην, ιζ΄ ὁ Φασιανῆς, ιη΄ ὁ τὸ Σερμάντζου»[1].
«... ἐκ δὲ τῶν ὑπολειμμάτων αὐτῶν συνεκρότησεν ἡ Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος δύο μόνον ἐπισκοπάς, τὴν τοῦ Ὄφιος καὶ τὴν Ἐπισκοπὴν Κάνιος ἡ Χαλδίας καὶ Χεριάνων...»[2]
«Ἡ ἐπαρχία Χαλδίας ἄλλοτε οὖσα μία τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος, διετέλεσεν ὡς τοιαύτη ἀπὸ τοῦ 1550 μέχρι Σιλβέστρου του Α΄, ἐπὶ τῆς ἐπισκοπείας δὲ αὐτοῦ προαχθεῖσα τὸ 1654 εἰς ἀρχιεπισκοπήν...»[3].
[Ἡ δὲ ἐπισκοπὴ Κάνιος ἢ Χαλδίας καὶ Χεριάνων μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1624-1654 «ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Σιλβέστρου (ἐπισκόπου τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης) ἐπροβιβάσθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν»][4].

Τον Ιούλιο του 1767, επί αρχιερατείας του Διονυσίου Κουζάνου (1757-1783) με απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου (πατριάρχης ο Σαμουήλ, κατά κόσμον Σκαρλάτος Χαντζερής, ο από Δέρκων, και Συνοδικοί Μητροπολίτες οι Εφέσου Μελέτιος, Θεσσαλονίκης Θεοδόσιος, Κυζίκου Γεράσιμος, Νικομηδείας ...., Νικαίας..., Χαλκηδόνος Ιωαννίκιος, Δέρκων Διονύσιος) η Αρχιεπισκοπή Χαλδίας και Χεριάνων ανυψώθηκε σε Μητρόπολη.

Πολύ αργότερα, όταν μητροπολίτης Χαλδίας ήταν ο Λαυρέντιος Παπαδόπουλος, ο τελευταίος πριν από την Ανταλλαγή, η Κερασούντα

[1] Χρύσανθος Φιλιππίδης, «Η Εκκλησία Τραπεζούντος», *Αρχείον Πόντου, τόμ. 4ος και 5ος*, σελ. 154, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, Αθήνα 1933.
[2] *Ό. π.*, σελ. 530.
[3] Δημοσθένης Οικονομίδης, «Η Αργυρόπολις», *Αρχείον Πόντου τόμ. 3ος*, σελ. 162, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, Αθήνα 1931.
[4] Χρύσανθος Φιλιππίδης, *ό. π.*, σελ. 530.

αποσπάστηκε στις 12 Οκτωβρίου 1913 από τη Μητρόπολη Τραπεζούντος και προσαρτήθηκε στη Μητρόπολη Χαλδίας και Χεριάνων.

Η Σειρά των Αρχιερέων

Ο Γεώργιος Θ. Κανδηλάπτης[1] γράφει ότι η Εκκλησία της Χαλδίας είχε την τύχη: «νὰ ἔχῃ Χαλδιώτην πάντοτε ἱεράρχην». *«…πάντες δὲ κατήγοντο ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας, πρᾶγμα ὅπερ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐπαρχίαν παρετηρήθη. Καίτοι δὲ ἀνώτεραι ἐπαρχίαι καὶ ὅμοροι, ἐν καιρῷ τῆς εὐημερίας των ἀξιωθεῖσαι τοῦ προνομίου νὰ ἔχωσι πάντοτε συμπατριώτην ἀρχιερέα, δὲν ἐφύλαξαν τοῦτο, ἐν τούτοις ἡ ἡμετέρα Μητρόπολις, χάριτι Θείᾳ ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἔχῃ Χαλδιώτην πάντοτε ἱεράρχην.*

Τοιοῦτοι λοιπὸν ἀπὸ τοῦ 1550 ἦσαν ὁ Μακάριος...»[2]

1. Μακάριος, χωροεπίσκοπος

2. Δανιήλ Στρατικεύας του Μιχαήλ από το Κάν᾽, χωροεπίσκοπος

«Ὁ θέλων γνῶναι γενεάν, ἅμα πατρίδα φίλην,
ἐξ ἧς τὴν παροικίαν τε ἔνθα μετοικεσίαν,
ἐκ χώρας πέφυκε Λαζῶν γένος τε Στρατικεύα,
αὐτάδελφοι τυγχάνοντες, ῥίζαι Ὀρθοδοξίας,
Γεώργιος σὺν Μιχαήλ, Χαλκεῖς τὴν τεχνουργίαν,
ἐκ παιδιόθεν πρὸς αὐτὴν ἤλθομεν τὴν Χαλδίαν.
.....
Ἐν οἷς πρωτεύων πρώτιστος καὶ Δανιὴλ ἀκούων,
Ἱερωσύνης στόλισμα κεκόσμηται θεόθεν,
καὶ ἐν βαθμῷ τῷ κληρικῷ χωριοεπισκόπων...»[3].

Το 60στιχο γενεαλογικό ποίημα της οικογένειας Στρατικεύα, από όπου και οι πιο πάνω 9 στίχοι, είναι καταχωρισμένο χειρόγραφα στον Δ΄ τόμο των μηναίων του Αγίου Φιλίππου Τραπεζούντος, που φυλασσόταν όπως και οι άλλοι 11 στο κωδικοστάσιο του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Γεωργίου Χαλδίας.

3. Θεόληπτος Καλογεράντης, από την Αργυρούπολη.

Στη σελίδα 22 του *Κώδικα του Αγίου Γεωργίου Χαλδίας* διαβάζουμε: «*ἱστέον ὅτι ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος Χαλδίας κὺρ Θεόληπτος, ὅτε προσήλωσε καὶ ἀνέθετο ἐν τῇ σεβασμίᾳ νέᾳ μονῇ τοῦ χουτουρᾶ τὰ τρία ταῦτα χωρία, Χουτουρᾶν, Ξίρσαν, καὶ Μαυραγγέλι, ἦν σωτήριον ἔτος, ᾳχκδ΄ (δηλαδὴ 1624), ὡς ὁρᾶται ἐν τῷ τῆς φιλοτιμίας γράμματι τῆς αὐτοῦ θεοφιλίας*».

Το έτος της χειροτονίας του δεν μας είναι γνωστό, έχουμε όμως την πληροφορία ότι το 1624 ήταν ήδη επίσκοπος Χαλδίας.

Συνεχίζεται

[1] Γεώργιος Κανδηλάπτης, *Ξυνωρίς*, σελ. 97 – 98, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2000.
[2] Γεώργιος Κανδηλάπτης, ό. π., σελ. 98.
[3] Γεώργιος Κανδηλάπτης, «Περί του εν Αργυροπόλει οίκου των Στρατικεύα», *Αρχείον Πόντου τόμ. 29ος*, σελ. 65 – 70, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, Αθήνα 1989.

Ποντιακή Ποίηση

Ηλίας Τσιρκινίδης

Αλληλούια[1]

Καλά να είν' τα υστερ'νά! Το υστερ'νόν την ώραν
'ς έναν ραχόπον υψηλά, να είμαι καθισμένος
'ς σα γόνατα μ', ανέρϊα ζιπκόπα φορεμένος,
μικρός, δεκαπεντάχρονος τσοπάνος και 'ς σα χέρᾳ μ'
το γαβαλόπον να κρατώ κ' έναν μικρόν βιβλίον,
βιβλίον με τα ποίματα τη απαροθυμίας.
Έμπρου 'ς σ' ομμάτᾳ μ' έμορφος και χαρεμένον κόσμος,
τ' εμέτερα τα έρημα ραχοπιδεβασέας
και τα παρχάρᾳ τ' έμορφα με τα νερά τα κρύα
κ' εκείνα τ' ορμανόραχια τα πυκνοδασωμένα
κ' η Σουμελά η Παναγιά κι όλια τα μοναστήρᾳ
κι όλια τα στράτας, τ' εγκλησιάς, χωρία, πολιτείας,
άμον ντο έσαν πριν κακού, χαλαγμονής ημέραν.
Κ' έμπρου 'ς σ' ομμάτᾳ μ' ανοιχτά και τ' ουρανού τα στράτας
τα αγιασμένα. Και πολλά, πολλά άθᾳ και φύλλα,
μαρτέσᾳ πρωτοτσίτσεκα, τ' Απρίλ' μανουσάκόπα
και τη καλο - Καλομηνά
τ' αμάραντα τραντάφυλλα λαμπάδας σταλιγμένα
και φως και φως - φως τ' όνομα Σ', Χριστέ μ', ευλογημένον,
το φως εκείνο το γλυκύν, ντο 'κ' είδαμε καμμίαν!
Καλά να είν' τα υστερν'ά! Το υστερ'νόν την ώραν,
λαφρόν να έν' τη ξενιτᾳ η απαρηγορία
και τα πολλά τα κρίματα μ' να είν' συχωρεμένα.
Χριστέ μ'! Και ν' αξιώντς με
τ' Εσά τ' ουρανοδέβατα τα γαλενά τα στράτας…

Λεξιλόγιο

ανέρϊα, τα= γιορτινά (ρούχα), **ζιπκόπα, τα**= τοπική ποντιακή φορεσιά (υποκορ. του ζίπκα, η), καινούργια, **γαβαλόπον, το**= φλογερίτσα, **απαροθυμία**= παρηγοριά για τη νοσταλγία, **ραχοπιδεβασέας, τα**= περάματα βουνών, τα διάσελα, **παρχάρᾳ, τα**= εξοχή στο βουνό με βοσκότοπους, **ορμανόραχια, τα**= δασωμένες ράχες, **χαλαγμονής**= καταστροφής, **άθᾳ, τα=** άνθη, λουλούδια, **μαρτέσᾳ**= του Μάρτη, **πρωτοτσίτσεκα, τα**= πρωτολούλουδα, **μανουσακόπα, τα**= μενεξέδες, **Καλομηνάς, ο**= Μάης. **σταλιγμένα, τα**= στημένα ολόρθα, **η απαρηγορία**= παρηγοριά. **ουρανοδέβατα**= ουρανοδιάβατα.

[1] Από το βιβλίο «Ποντιακή Ποίηση» του Ηλία Τσιρκινίδη, εκδόσεις αδελφών Κυριακίδη

Νοηματική προσέγγιση του ποιήματος

Η ασίγαστη νοσταλγία του ποιητή Ηλία Τσιρκινίδη για τον Πόντο κυριαρχεί πάντα στη σκέψη του. Ενώ βρίσκεται στην Ελλάδα με τη φαντασία του ταξιδεύει στον Πόντο, εκεί που πηγάζουν οι ρίζες της παράδοσης και του πολιτισμού, που επί χρόνια δημιούργησαν οι πρόγονοί μας κάτω από αντίξοες συνθήκες της ζωής. Στο ποίημα που έχει τίτλο «Αλληλούια» εύχεται καλά να είναι τα στερνά. Η συμφιλίωση με την καινούργια πραγματικότητα της ζωής στην Ελλάδα δεν θα γίνει εύκολα. Το τέλος της ζωής τρομάζει τον ποιητή. Θέλει εκεί να τον βρει το τέλος της ζωής του στον Πόντο.

Ανάλυση του ποιήματος

Από τους πρώτους στίχους (1-6) αποκαλύπτεται η διάθεση και η επιθυμία του που είναι «Το υστερ'νόν την ώραν» να είναι εκεί. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του να τα περάσει στον αγαπημένο του Πόντο. Με την φαντασία του να κάθεται σε μια ραχούλα ντυμένος με καινούργια ενδυμασία, σε ηλικία 15 ετών, και με τον ήχο τη μικρής του φλογέρας στα χέρια του και με ποιήματα παρηγοριάς να γιατρεύει τον πόνο και τη νοσταλγία που νιώθει βαθιά στην ψυχή του.

Από το στίχο 7 μέχρι τον 13, θέλει να χαρεί με τη σκέψη του τις ομορφιές της φύσης, τα καταπράσινα λιβάδια και την πλούσια βλάστηση των βουνών του Πόντου. Βαθιά μέσα του η πίστη στην ορθοδοξία ανακαλεί στη μνήμη του το μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά. Θυμάται ακόμη και όλα τα άλλα μοναστήρια στα οποία κάποτε οι χριστιανοί εξυμνούσαν το Θεό και καλλιεργούσαν μαζί με την πίστη τους και την αγάπη τους στο Θεό και την αγάπη τους στην ιστορική τους πατρίδα, την Ελλάδα. Επιθυμεί, όμως, η επίσκεψή του αυτή να πραγματοποιηθεί με την εικόνα της όπως ήταν πριν την Καταστροφή που έφερε ο φανατισμός και η μισαλλοδοξία των Τούρκων εθνικιστών.

Από το στίχο 14 η εικόνα της φαντασίας ταξιδεύει στους χώρους του ουρανού. Την εικόνα εκείνη που η ίδια η φύση προβάλλει με τις χαρές και τις ομορφιές της. Είναι πολλά τα λουλούδια και οι μενεξέδες του Απριλίου και του Μάη που θυμίζουν στον ποιητή τον επίγειο παράδεισο που καλούνται οι άνθρωποι να απολαύσουν. Μαζί με την ψυχική αγαλλίαση που αισθάνεται ο ποιητής έρχεται και το φως της Ανάστασης να φωτίσει το νου και τη σκέψη. Και όλα αυτά συμβαίνουν στη φαντασία. Γρήγορα, όμως, έρχεται η σκληρή πραγματικότητα να του θυμίσει ότι ακόμα βρίσκεται στην ξενιτιά. Η ζωή μακριά από τον Πόντιο τότε θεωρείται ότι είναι ξενιτιά. Ωστόσο προσεύχεται στο Χριστό να του συγχωρήσει τις αμαρτίες και να τον αξιώσει να βρει το δρόμο για την επιστροφή στην επουράνια ευτυχία.

Όσοι από μας έζησαν τους πρόσφυγες της πρώτης γενιάς στάθηκαν τυχεροί διότι έζησαν «την Ομηρική εποχή». Είχαν την ευκαιρία να γίνουν αυτήκοοι μάρτυρες των ακουσμάτων του πόνου και της δυστυχίας αλλά και του μεγαλείου της ψυχής τους. Οι πρόσφυγες της πρώτης γενιάς, οι γονείς μας, δεν συμφιλιώθηκαν εύκολα με τη ιδέα της οριστικής τους εγκατάστασης στην Ελλάδα. Όταν βεβαιώθηκαν ότι ο δρόμος της επιστροφής είναι κλειστός απογοητεύτηκαν και μοναδικό μέσο μετάβασης στον Πόντο έμενε η φαντασία. Αυτήν χρησιμοποίησε και ο ποιητής μας για να ζήσει λίγες στιγμές από το άρωμα της

νοσταλγίας και της γλυκιάς ανάμνησης. Εύχεται να τον αξιώσει ο Χριστός να περάσει καλά τα στερνά τα χρόνια της ζωής του στην Ελλάδα. Η έλλειψη της παρηγοριάς για την ξενιτιά να μη του στερήσει τη χαρά. Θέλει να ζητήσει από το Χριστό να του συγχωρηθούν οι αμαρτίες του γιατί έτσι θα μπορέσει να ακολουθήσει το δρόμο του ουρανού που οδηγεί στον Θεό.

Παναγιώτης Παπαδόπουλος
Φιλόλογος

Ο πρόεδρον τη χωρί'

Του **Δημήτρη Νικοπολιτίδη**

Πρόσωπα του έργου

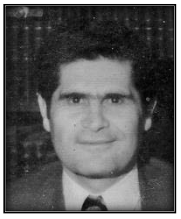

ΘΟΔΩΡΟΣ, ΘΥΜΙΑ σύζυγος του Θόδωρου, ΣΤΥΛΟΣ δάσκαλος του χωριού, ΤΑΣΙΑ σύζυγος του Στύλου, ΚΩΣΤΗΣ, ΤΟΤΟΣ, ΣΤΑΘΟΣ, ΓΙΩΡΙΚΑΣ, ΛΕΥΤΕΡΤΣ, ΓΑΡΑ ΚΟΣΜΑΣ, ΦΩΤΕΙΝΗ, ΕΛΕΓΚΩ χήρα, ΣΤΟΦΟΡΟΣ λυράρης, ΚΟΥΡΤΟΝ ΓΙΑΝΝΕΣ πρώην πρόεδρος, ΣΤΕΦΑΝΟΣ εξάδελφος του Θόδωρου, νομάρχης, αστυνόμος και χωρικοί.

Περίληψη του έργου

Ο δάσκαλος ενός μικρού χωριού προτείνει, από συμπάθεια, έναν απλό χωρικό, τον Θόδωρο, για την προεδρία στις προσεχείς εκλογές. Ο Θόδωρος αναλαμβάνει την προεδρία, αλλά διάφορα συμβάντα και αλλεπάλληλες απαιτήσεις από τους συγχωριανούς του, φέρνουν τα πάνω κάτω στην ήσυχη μέχρι τότε ζωή του. Όταν ξαφνικά έρχεται για επίσκεψη στο χωριό ο νομάρχης, μπαίνουν μεν όλα σε μια τάξη, αλλά η τυπική πολιτική επίσκεψη μετατρέπεται τελικά σε ποντιακό γλέντι.

ΣΤΥΛΟΣ: Εγώ, ατώρα, ας πάω, Θόδωρε, και ο θεόν να δι' σε ύαν και ίλᾳ υπομονήν (Πάει μέχρι την πόρτα).

ΘΟΔΩΡΟΣ: (Στους θεατές) Ήμαρτα, θα έλεγα ατώρα έναν άπρεπον λόγον.

ΣΤΥΛΟΣ: (Ξαναγυρίζει και λέει) Θόδωρε, υπομονήν και ξαν υπομονήν (Φεύγει).

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ήμαρτα, και ξαν ήμαρτα. Ας ευτά(γ)ω υπομονήν, ας τερούμε πού θα πάει αβούτο. (Παίρνει τη σφραγίδα και χτυπάει το κεφάλι του) Είπαμε, αΐκον κιφάλ' αΐκα θέλ'. Εγώ γιατί να μη έκου(γ)α την Θυμίαν; Γιαμ' έρται αναχάπαρα κι

ακούει με. Ατότε ν' αϊλί εμέν και βάι εμέν, εχάθα, άλλο ας σο στομαν ατ'ς 'κι γλυτώνω. (Σε λίγο ακούει κλάματα).

ΕΛΕΓΚΩ: Κλαίγοντας έρχεται προς την Κοινότητα).

ΘΟΔΩΡΟΣ: 'Αμον κλάματα; ακούω (Πάει ως την πόρτα για ν' ακούσει καλύτερα. Βάζει το χέρι του στ' αυτί του και λέγει) και η κλαίη τη Θυμίας ομᾰ́ζ'. Άτζαπαν ντο να έπαθεν;

ΕΛΕΓΚΩ: (Μπαίνει στο γραφείο και κλαίει με αναφιλητά).

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ελέγκω, ντο έπαθες; Γιατί κλαις;

ΕΛΕΓΚΩ: (Κλαίει χωρίς να δώσει απάντηση).

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ελέγκω, εσέν λέγω, 'κι ακούς;

ΕΛΕΓΚΩ: Ωφ, ωφ, ωφ.....

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ωφ ωφ, ντο έτονε αβούτο σ' εμόν το κιφάλ'.

ΕΛΕΓΚΩ: Ωφ, μανίτσα μ' ωφ, μανίτσα μ'.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Τε ησύχασον, ευλο(γ)ημέντσα, μη τογραεύς την καρδία μ'. Πέει με, ντο έ'εις και κλαις;

ΕΛΕΓΚΩ: (Συνεχίζει το κλάμα).

ΘΟΔΩΡΟΣ:·Ελέγκω, κανείται, άλλο μη κλαις, εγώ 'κ' έρχουμαι σο κλάμαν. Θα ευτάς με και κλαίγω κ' εγώ. Κανείνταν τα στεναχωρίας ντο έχω εγώ σο κιφάλι μ'.

ΕΛΕΓΚΩ: Αχ, εγώ η μάρσα, εύρα την πελᾰ́ μ'.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ντο πελᾰ́ν εύρε σε, Ελέγκω;

ΕΛΕΓΚΩ: Σα στράτας να σιρινεύκεται, άσπρον ημέραν να μη ελέπ'. Η ταβάρα να κάθεται απάν' σον κόλφον ατ'.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ελέγκω, τίναν δις ατά τα τρανά τα κατάρας;

ΕΛΕΓΚΩ: Τον αντράδελφο μ' τον Πανίκαν, ναι να γουτουρεύ' κι άμον σ̆κυλίν να ουρνούται.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ελέγκω, εζάντυνες;

ΕΛΕΓΚΩ: Τα ποδάρᾰ́ τ' να γαγγρούνταν, το στόμαν ατ' να ζαρούται, να τεντελίζ' και να πορπατεί.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ελέγκω, ντο εποίκε σε και δις ατον αϊκα τρανά κατάρας;

ΕΛΕΓΚΩ: Χατεύ' με ας οσπίτ' το σ̆κυλίν και θελ' να παίρ' και τα χωράφᾰ́.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Σωστά είν' ατά ντο λες; Ο σ̆κυλίτσον επαλαλώθεν;

ΕΛΕΓΚΩ: Τα σ̆κυλία να καρτέλίζ'ν ατον. Να εξέρτς μαναχόν ντο σύρω η μάρσα ας εκείνον τον λειφτοτσίμιδον και τον πεινασμένον. Οξ̆ωκά 'κ' επορώ να εβγαίνω ας σα φαρμακερά τα λόγια τ', εντρέπουμαι.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ντο λέει σε ο γαβρανοκέφαλον;

ΕΛΕΓΚΩ: Και ντο 'κι λέει με το μαύρον το σ̆κυλίν. Τσούνα, έφαες τον αδελφό μ', τσούνα και περή, να πας χάσαι απαδακέσ' και τ' ομμάτ̔α μ' άλλο να μη ελέπ'νε σε.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Το χαμένον το παρτάλ' λέει σε αΐκα λόγια;

ΕΛΕΓΚΩ: Ναι, να. γουτουρεύ', αΐκα και χειρότερα. Εντρέπουμαι να λεγ' ατα. (Το βάζει πάλι στα κλάματα. Αχ η μαυράχαρος, ντο θα 'ίνουμαι 'κ' εξέρω.·Κανάν 'κ' έχω να πονεί με.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ατό, Ελέγκω, άλλο μη λες ατο. Να εξέρτς μαναχόν πώς εγένουμνε.

ΕΛΕΓΚΩ: Θόδωρε, λελεύω την ψ̆η σ', κατ' ποίσον κι ας γλυτώνω ας σο στόμαν ατ'. Ας αφήν' με να σύρω την καμονή μ'.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ελέγκω, μη στεναχωρεύκεσαι. Μαναχόν ποίσον ολίγον υπομονήν κι ατόν τ' εσόν τον κοντοκάμισον μαθίζ' ατον εγώ ποίος έν' ο Θόδωρον. Αν 'κ' ευτάγ' ατον να χάται ας σο πρόσωπον τη γης, εμέν, Θόδωρε, να μη λένε με.

ΕΛΕΓΚΩ: Να είσαι, καλά, Θόδωρε, σ' εσέν κιβ̔νεύκουμαι, εσέν έχω παραθεόν.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Πολλά καλά ευτάς και κιβ̔νεύκεσαι σ' εμέν. 'Αμα, ατώρα, Ελέγκω, δέβα σ' οσπίτ' κι αδακέσ' άλλο μ' έρ̆χεσαι. Ο κόσμος, Ελέγκω, κακός έν', πολλά κακός, τον ψύλλον (την μύαν) καμέλ' ευτάει, άμον τον γαρά Κοσμάν και τον Κούρτον τον Γιάννεν. (Στους θεατές) Κι αν ρούζω και σο στόμαν τη Θυμίας, άλλο 'κι γλυτώνω, άλλο εφτά ποτάμ̔α 'κι κατενίζ'νε με. Κι αέτσ' όπως ζελεύ' με, ντο θα 'ίνουμαι εγώ πα 'κ' εξέρω.

ΕΛΕΓΚΩ: Κύριε πρόεδρε, να σ'χωράς με που εστεναχώρεψα σε.

ΘΟΔΩΡΟΣ: Ελέγκω, ξάι πα 'κ' εστεναχώρεψες με, καλά εποίκες και έρθες είπες μ' ατο.

Λεξιλόγιο

γιαμ' έρται αναχάπαρα= μήπως έρθει ξαφνικά. **κλαίη**= κλάψιμο. **μη τογραεύς**= μην κομματιάζεις (ρ. **τογραεύω**). **μάρσα**= καημένη. **να σιρινεύκεσαι**= να σέρνεσαι (ρ. **σιρινεύκουμαι**). **ταβάρα**= εφιάλτης, βραχνάς. **να γουτουρεύ'**= να λυσσάξει (ρ. **γουτουρεύω**). **να ουρνούται**= να ουρλιάζει (ρ. **ουρνούμαι**). **εζάντυνες**= τρελάθηκες (ρ. **ζαντύνω**). **να γαγγρούνταν**= να παραλύσουν (ρ. **γαγγρώνω**, μέσ. **γαγγρούμαι**). **να ζαρούται**= να στραβώσει (ρ. **ζαρώνω**, μέσ. **ζαρούμαι**). **να τεντελίζ'**= να τρέμει (ρ. **τεντελίζω**). **χατεύ' με**= με διώχνει (ρ. **χατεύω**). **επαλαλώθεν**= τρελάθηκε (ρ. **παλαλώνω**, μέσ. **παλαλούμαι**). **να καρτελίζ'ν ατον**= να τον κομματιάσουν (ρ. **καρτελίζω**). **γαβρανοκέφαλος** και

γαβανοκέφαλος= ο έχων τεράστιο ωσάν **γαβράνα** (κυψέλη μελισσών φτιαγμένη από χοντρό κορμό δέντρου), ο ανεπίδεκτος μαθήσεως, ο χοντροκέφαλος. **κανάν**= κανέναν. **να λελεύω την ψή σ'**= να χαρώ την ψυχή σου. **να σύρω την καμονή μ'**= να υποφέρω τη μεγάλη λύπη μου. **κοντοκάμισος**= ανόητος. **σ' εσέν κιβᾰνεύκουμαι**= σ' εσένα βασίζομαι. **αδακέσ'**= προς τα εδώ. **αν ρούζω**= αν πέσω. **'κι κατενίζ'νε με**= δεν με ξεπλένουν (ρ. **κατενίζω**).

(Συνεχίζεται)

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ρήμα *κλαινίζω*= κάνω κάποιον να κλαίει

Ενεργητική Φωνή

Ενεστώς	Παρατατικός	Αόριστος	Προστακτική
κλαινίζω	εκλαίνιζα	εκλαίντσα	
κλαινίεις	εκλαίνιζες	εκλαίντσες	κλαίντσον
κλαινίζ'(ει)	εκλαίνιζεν	εκλαίντσεν	
κλαινίζο(υ)με	εκλαίνιζαμε	εκλαίντσαμε	
κλαινίζετε	εκλαίνιζετε	εκλαίντσετε	κλαινίστε(ν)
κλαινίζ'νε	εκλαίνιζαν	εκλαίντσαν	

Φρ. ***Εγώ αΐκον χαΐν' άνθρωπον καμίαν 'κ' είδα. Πάντα πολεμά να κλαινίζ' τ' ανθρώπ'ς***

χαΐντς= άπονος, σκληρόκαρδος

πολεμά= προσπαθεί

τραγ. Εγώ αγαπώ σε κι έρχουμαι κι εσύ παραμερίεις με,
ντόσιλεγον καρδίαν έεις, σίτᾰ γελώ κλαινίεις με.

σίτᾰ= ενώ

Όμοιες λέξεις Κρήτης – Πόντου
Με βάση το λεξιλόγιο της Κρητικής Διαλέκτου

Του **Σάββα Πορφ. Παπαδόπουλου**

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Β

1. **αγάλι αγάλι/γάλᾰ γάλᾰ**= βραδέως, σιγά σιγά
   ΙΛΠ 1, 4 Δ. Νικοπολ. 22
   Από το μεσαιων. επίρρ. *αγάλη*
   «... *και αγάλη αγάλη...*»
   Φρ.: *Γάλᾰ γάλᾰ έλα αδακά*
2. **άγγουρος/αγγούρ'(ιν)**= το φυτό αγγουριά και ο καρπός του
   ΙΛΠ 1, 7 Δ. Νικοπολ. 25

Το μεσαιων. *αγγούριν*

Φρ.: *Καλά είπαν «καλανταρί' αγγούρ̣α ψαλαφά»*

3. **αθρωπιά/α(ν)θρωπία**= Η ιδιότης του ανθρώπου, ευγενής και πολιτισμένη συμπεριφορά, ευεργεσία

ΙΛΠ 1, 64 Δ. Νικοπολ. 91

Από το ουσ. *άνθρωπος*

Φρ.: *Ατός εξέβεν ας σην ανθρωπίαν*

4. **αλισβερίσι/αλισφερίσ'**= συναλλαγή

ΤΕΛ 15 Δ. Νικοπολ. 62

Από το τούρκ. *alisveriş*

Φρ.: *Οσήμερον αλισφερίσ' 'κ' εποίκα*

5. **αναστορούμαι/αναστορά**= ενθυμούμαι, θυμάμαι

ΙΛΠ 1, 62

Από το αρχ. *ανιστορώ* = ερωτώ να μάθω

6. **ασκέρι/ασκέρ'**= στρατός

ΙΛΠ 1, 151 Δ. Νικοπολ. 144

Από το αραβ. *asker*

Φρ.: *Ατός αγαπά και τ' ασκέρ'*

7. **βαρεμένη/βαρεμωσύνη** (και **βαρεμέντζα**)= εγκυμοσύνη γυναίκας

ΙΛΠ 1, 180 Δ. Νικοπολ. 269

Από το ρήμα *βαρύνω* ή το μεσαιων. *βάρεμα*

8. **βερέμι/βερέμ'(ιν)**= φυματίωση

ΙΛΠ 1, 186 Δ. Νικοπολ. 176

Από το αραβ. *Verem*=η φθίση, το χτικιό των πνευμόνων

Φρ.: *Ατέ έχ' βερέμ', είπεν ο γιατρόν* (*διατρόν*)

9. **βου/βουίδ'**= βους, βόδι

ΙΛΠ 1, 193 Δ. Νικοπολ. 180

Από το αρχ. *Βοΐδιον*

Φρ.: *Το βουίδ'* (*ή το βούδ'*) *εγέρασεν*

10. **γιαγκίνι/γιαγκούν**= πυρκαγιά

ΙΛΠ 1, 224 Δ. Νικοπολ. 697

λ. τούρκ.

Τραγ.: *Γιαγκούν τρανόν σο Τζάμπαζιν, 'σπίτ̣α 'κι θ' απομέν'νε*

11. **γρωνίζω /(ε)γρωνίζω**= αναγνωρίζω, γνωρίζω ε(ν)γνωρίζω

ΙΛΠ 1, 234 Δ. Νικοπολ. 213

Το αρχ. *γνωρίζω*

Φρ.: *Απ' ατά το είπες τα ημ̣ά εγνωρίζω*

12. **δεματιάζω/δεματ̣άζω**= κάνω ή δένω δέματα

ΙΛΠ 1, 259 Δ. Νικοπολ.

Από το ουσ. *δέμα*

Φρ.: *Ατός θερίζ' κ' εγώ δεματ̔άζω*

13. **εργώ/ριγώ, ερ'γώ**= ριγώ (κρυώνω), *ερρίγασα* (αόρ.)

ΙΛΠ 2, 250 Δ. Νικοπολ. 466

Το αρχ. *ριγώ*= τρέμω από το ψύχος. Το *ε* του *ερ'γώ* από τον αόρ. *ερρίγασα*

14. **ζαμάνι/ζαμάν'(ν)**= εποχή, καιρός, χρόνος

ΙΛΠ 1, 331 Δ. Νικοπολ. 299

Από το αραβ. *zeman*

Φρ.: *Έναν ζαμάνιν έτον καλόν*

15. **ζαράρι/ζαῥάρ'**= ζημιά

ΤΕΛ 572

Από το αραβ. *zarar*

Φρ.: *Μ' ευτάς κ' εσύ ζαῥάρ'*

16. **καϊρέτι/γαϊρέτ'**= καρτερία, υπομονή

ΤΕΠ 249 Δ. Νικοπολ. 375

Από το τούρκ. *gayret*

Φρ.: *Ποίσον κ' εσύ γαϊρέτ', υπομονήν το λένε*

(συνεχίζεται)

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Παˇσκείμντο έσπαξα σερανταπόδαρον;

Γράφει ο **Αναστάσιος Ιγν. Αγαθαγγέλου**

Ο Αναστάσιος. Ι. Αγαθαγγέλου

Εϊκιτι χρονίας. Τα παλ̔ά τα χρόν̔α, όντες έσπαζεν είνας μουˇχ' σο χωρίον, αμάκι τ' ημ'σόν το κρέας εμοίῥαζεν ατο σοι τˇσ̔αντ̔άν συγγενούς ατ', σοι καλούς τοι γειτονάδες, σοι πολλά εφτωχούς τη γειτονίας να εμνοστύν'νε κι εκείν' εναξά το δόντ'ν ατουν.

Ο ίδϊον με την φαμέλιαν ατ' έτρωεν ντο θα έτρωεν και το άλλο εσυνορθίαζεν ατο για ύστερα. Εποίνεν το κρέας αλισμένα παρτˇσάδες κ' επάτ'νεν ατα σο πουλούλ', εποίνεν σάλαν, άλειμμαν, τσιλγάν̔α, γαβουρμάν, σουτˇσούχ̔α.

Ατώρα, ζατί, 'κι τερεί κανείς μουχτερόν σ' οσπίτ'ν ατ'. Ν̔α πεσλήν εˇχ' σ' έναν κιοˇσ̔άν τη μαντρί' ατ'. Άντˇζαμ π' εˇχ' παράδας πάει σον χασάπ' κι αγοράζ' όσον ντο θέλ' κρέας και πη 'κ' εˇχ' παράδας βυζάν' το δάχτυλόν ατ'.

Ατό το επάγγελμαν τη χασάπ' άμον εντώκεν απάν'. Ατό είδεν και ο Ηλίας τη Χατούνας κ' επεφάσισεν ν' ανοί(ει) χασάπικον σο χωρίον. Ζατί άλλος κανείς 'κ'

επᾰᾰνεύτεν να ευτάει ατό τη δουλείαν. Την ορθίαν αν θα λέγωμ' 'κ' έν' κ' εύκολον δουλείαν.

Αρ' με τα πολλά εποίκεν χασάπικον το πονίκ'ν ατ' που έτον εύκαιρον. Ελούξεν ατο έναν καλά, εσέγκεν απέσ' έναν μικρόν ψυγείον, ετά(χε)ψεν σ' έναν περ'βόλ' κάντζας να κρεμάν' τα κρέατα, εσέγκεν και σο μεσοχάμ' απέσ' έναν τρανόν κουρίν με τρία ποδάρᾰ. Τελευταία εζώστεν τ' άσπρον την εμπροστέλαν κ' επήρεν σο χέρ' ν ατ' το τρανόν το μαχαίρ. Εγέντον ταμάμ'ς χασάπ'ς.

Για δοκιμήν, σην αρχήν, έσπαξεν έναν μουχοπούλ' ντ' ετράνυνεν σην αυλαγούν ατ'. Σην κανείναν γουρπάν' 'κ' εποίκεν. Έγδαρεν κ' εκρέμασεν το μουχοπούλ' σην κάντζαν. Επεκεί ετικλᾰεύτεν σην πόρταν κιάν' και ενεμείνεν τοι μουστᾰρήδες.

Το χαπάρ' αγλήγορα εμαθεύτεν σο χωρίον. Μέρ' έταν, μέρ' 'κ' έταν εταμπλάεψαν οι χωρέτ'.

-Ήλια, θα δί(ει)ς με τρία κιλά κρέας, άμα ασ' σο οπίσ' το ποδάρ'.

-Ήλια, τ' άλλο το πατσάχ' θα δί(ει)ς ατο σ' εμέν'.

-Σίτᾰ'κ' έεις ασ' σ' οπίσ'το ποδάρ' θα δί(ει)ς με ασ' σ' εμπροστινόν.

-Εμέν' πα θα δί(ει)ς με τ' άλλ' τ' εμπροστινόν το ποδάρ'.

Έρθεν και τη δεξιματέα το παιδίν και είπεν: «η μάνα μ' είπεν να δί(ει)ς με ασ' σ' οπίσ' το πατσάχ'. Αν 'κ' έν' ξάι μη δί(ει)ς με». Τάχ' ασ' σ' άλλ' τη μαχαλάν έρθεν και η θεία τ' Ηλία. «Χαϊρλίτικα, Ηλία. Εγώ πα θα επαίρνα εναξά ασ' σο πατσάχ', άμα τερώ επούλτσες τα πατσάχᾰ. 'Κι πειρᾰζ, σ' άλλ' το μίαν αρχάλ' είμαι κι άλλο τυχερέσσα». Αέτσ είπεν κ' εδέβεν πλαν.

Έρθαν κι άλλ' χωρέτ', άμα όλ' εκλώσταν οπίσ', γιατί ο Ηλίας 'κι είχεν άλλο ποδάρᾰ για πούλεμαν. Έρθεν το κιντίν και η γαϊτᾰ το ιδίον. Ο Ηλίας θα τσατλαεύ' ασ' σα νεύρα τ'.

-Τη μάνα σ' και το πράμα σ'! όλ' εσουν ποδάρ' ψαλαφάτεν. Εγώ μέρ' θα ευρήκω ατόσα ποδάρᾰ; Εγώ έναν μουχοπούλ' έσπαξα, πασκείμντο έσπαξα σεραντπόδαρον; Καιρόν 'κ' εχάσεν κι αμάν επεζώστεν την εμπροστέλαν ατ'.

Λεξιλόγιο

έσπαζεν= έσφαζε.**μούχ'** = γουρούνι. **αμάκι**= σχεδόν. **σοι τσᾰντᾰν**= στους στενούς. να **εμνοστύν'νε**= να νοστιμέψουν (ρ. **εμνοστύνω**). **εναξά**= λίγο. **φαμέλια**= φαμίλια, οικογένεια. **εσυνορθίαζεν**= τακτοποιούσε (ρ. **συνορθᾰζω**). **αλισμένα παρτσάδες**= αλατισμένα κομμάτια. **πουλούλ'**= πιθάρι. **σάλα**= λαρδί. **άλειμμαν**= λίπος. **τσιλγάνᾰ**=- αποτσιγαρίδια. **ζατί**=φυσικά. **'κι τερεί**= δεν συντηρεί (ρ. **τερώ**). **νᾰ πεσλήν έχ'**= ούτε παχυντήριο έχει. **κιοσᾰ**= γωνία. **άντζαμ**

και άντζαχ= μόνον. **εντώκεν απάν'**= πήρε τ' απάνω του, είχε πέραση (ρ. **κρούγω**, άορ. **εντώκα**). **επᾰᾰνεύτεν**= αποτόλμησε (ρ. **πᾰᾰννεύω** και **πᾰᾰνεύκουμαι**). **αρ' με τα πολλά**= λοιπόν ύστερα από σκέψη. **πονίκ'ν**= κοτέτσι. **εύκαιρον**= άδειο. **ελούξεν**= άσπρισε, ασβέστωσε (ρ. **λουκίζω**, λέξ. λατινική). **έναν καλά**= πολύ καλά. **εσέγκεν απέσ'**= έβαλε μέσα (ρ. **βάλλω**, αόρ. **έβαλα** και **εσέγκα**).**ετά(χ)εψεν**= στερέωσε [ρ. **τα(χ)εύω**]. **περ'βόλ'**= τοίχος. **κάντζας**= γάντζους, τσιγκέλια. **μεσοχάμ'**= δάπεδο και μάλιστα στο κέντρο του δωματίου. **κουρίν**= κομμάτι από κορμό δέντρου, κούτσουρο. **ταμάμ'ς**= σωστός. **μουχόπούλ'**= γουρουνάκι. **αυλαγού**= αυλή. **σην κανείναν γουρπάν 'κ' εποίκεν**= σε κανέναν δεν χαρίστηκε. **ετικλᾰεύτεν**= στήθηκε (ρ. **τικλᾰεύκουμαι**). **μουστᾰρήδες**= πελάτες. **χαπάρ'**= χαμπέρι, είδηση. **μέρ' έταν, μέρ' 'κ' έταν**= όπου ήταν και όπου δεν ήταν, γρήγορα, αμέσως. **εταμπλάεψαν**= πρόφτασαν. **πατσάχ'**= μπατζάκι, μπούτι, μηρός. **σίτᾰ**= καθώς, αφού, μια και… **δεξιματέα**= βαφτιστικιά. **τάχ'**= από πέρα, από μακριά. **σ' άλλ' το μίαν**= την άλλη φορά. **αρχάλ'**= ίσως. **εδέβεν πλαν**= έφυγε (ρ. **δᾰβαίνω**). **κιντίν**= απόγευμα. **γαϊτᾰ**= κατάσταση, σκοπός. **θα τσατλαεύ'**= θα σκάσει (ρ. **τσατλαεύω**). **όλ' εσουν**= όλοι σας. **πασκείμντο**= μήπως. **κι αμάν επεζώστεν την εμπροστέλαν ατ'**= κι αμέσως ξεζώστηκε (ρ. **αποζώνω**, **αποζώσκουμαι**).

Π. Γυναικόκαστρο Κιλκίς
Απρίλτς 2014 τη χρονίας

Ηλίας Λαζαρίδης (Χαβενίτες) ο ξακουστός λυράρης του Καυκάσου

Του Παναγιώτη Μωυσιάδη

Ο Ηλίας Λαζαρίδης γεννήθηκε το 1884 στο Αλήσοφι του Κάρς και πέθανε το 1941 στο χωρίο Μαυροπηγή της Πτολεμαΐδας. Τον έλεγαν και Χαβενίτα, γιατί κατάγονταν από την Χαβίανα της Αργυρούπολης του Πόντου και Αλησοφέτε, γιατί γεννήθηκε στο Αλήσοφι του Καυκάσου.

Ο Ηλίας, ο Χαβενίτες, ήταν ο πιο ξακουστός λυράρης και κεμανεντσής του Καυκάσου. Η μουσική του δεινότητα τον είχε κάνει γνωστό σε όλους τους σύνοικους λαούς. Είχε κάνει μάλιστα κομπανία με τον επίσης ξακουστό βιολιτσή του Κάρς, τον Ντιβανιά. Ήταν εκπληκτικός λυράρης στους χορευτικούς σκοπούς. Έπαιζε πολύ εντυπωσιακά το χορό σέρα (τρομαχτόν). Τον συνόδευαν εκλεκτοί τραγουδιστές, όχι μόνο του χωριού του, αλλά και από άλλα χωριά.

Οι συμπατριώτες του Αλησόφληδες είχαν ιδιαίτερη επίδοση στην απαγωγή όμορφων κοριτσιών. Στην ενέργειά τους αυτή έπαιρναν πάντα μαζί τους τον Ηλία. Η απαγωγή κάθε κοπέλας γινόταν με τους ήχους της μελωδικής λύρας και με το τραγούδι των απαγωγέων. Στην περιοχή Καρς ήταν πασίγνωστη αυτή η συνήθεια των Αλησοφλήδων. Λεγόταν χαρακτηριστικά: «**Αφορισμέν' Αλήσοφληδες, όθεν έν' έναν έμορφον κορίτσ', θα κλέφ'ν ατο**», δηλαδή, φοβεροί αυτοί οι Αλησοφλήδες, όπου πληροφορηθούν πως υπάρχει μια όμορφη κοπέλα, δε γλιτώνει, θα την κλέψουν.

Στα 1917 έπρεπε να υπηρετήσει στον ρωσικό στρατό. Επειδή όμως με το επάγγελμα του μουσικού βιοπορίζονταν όλη η οικογένεια υπηρέτησε τη θητεία του ο αδελφός του Ιωάννης.

Με τον μπολσεβικικό πόλεμο στα 1918 η οικογένεια του για λόγους ασφάλειας εγκαταστάθηκε στο Νοβοροσίσκ της Ρωσίας και από εκεί το 1922 ήρθε με πλοίο αρχικά στον Πειραιά, μετέπειτα στο Επταπύργιο της Θεσσαλονίκης και τελικά στην Μαυροπηγή της Πτολεμαΐδας. Απόκτησε πέντε παιδιά, τον Αναστάση, τον Θεμιστοκλή, τον Αγαθόνικο, τον Ιωσήφ, και την Μαρία μετέπειτα Ποζίδου.

Ο θρυλικός λυράρης
Ηλίας Λαζαρίδης

Στην Ελλάδα μαζί με τον Σταύρη, τον κεμεντζετσή, πατέρα του Γώγου, ήταν οι δύο πιο γνωστοί λυράρηδες. Πολλές φορές συναντήθηκαν σε γλέντια. Λέγεται μάλιστα ότι σε ένα πανηγύρι της Παναγίας Σουμελά, στο Βέρμιο, ο Σταύρης, αφού άκουσε τον Ηλία, εξέφρασε τον θαυμασμό του για τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίον έπαιζε τη λύρα.

Ο Ηλίας, επαγγελματίας λυράρης, κρατούσε τη λύρα με τον αντίχειρα και τον δείκτη του χεριού και έπαιζε με τα τρία δάχτυλα όρθιος, γιατί αυτό απαιτούνταν στους γάμους και στα πανηγύρια. Ο Ηλίας, έμαθε την τέχνη της λύρας στον γιο του Αναστάση, που από εφτά χρονών άρχισε να τον παίρνει μαζί του στα πανηγύρια. Με τον τρόπο αυτό συνέβαλε στη διάσωση του μουσικού ποντιακού πολιτισμού, που τόσο αγάπησε και υπηρέτησε με πάθος σε όλη του τη ζωή.

Πέθανε στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, το 1941, σε ηλικία πενήντα εφτά χρονών. Πριν πεθάνει έπαιξε και τραγούδησε ένα αντιχιτλερικό τραγούδι, μέσα από το οποίο έβγαλε τον προσωπικό του πόνο για την νέα κατοχή στην Ελλάδα.

Εμέν' αβούτο 'κ' έπρεπεν άμα ντο να εφτάγω;
Για δείξτε 'μεν έναν στράταν, 'ς σην χαμονήν να πάγω.

Τον λυρωδό του Κάρς έκλαψαν όλοι οι Καρσλήδες που τον γνώριζαν και τον αγαπούσαν. Ο πόντιος λαογράφος, Στάθης Ευσταθιάδης, στο βιβλίο του με τίτλο

«Τα τραγούδια του Ποντιακού Λαού» τιμά τον Ηλία Λαζαρίδη, δημοσιεύοντας τη φωτογραφία του και προβάλλοντας το μουσικό του ταλέντο.

Σε μια εκδήλωση, που διοργάνωσε ο σύλλογος Τέχνης της Πτολεμαΐδας στον κινηματογράφο Αχίλλειο, ο Στάθης Ευσταθιάδης τον τίμησε παρουσιάζοντας το βιογραφικό του και οι μουσικοί Αναστάσιος Λαζαρίδης, Κώστας Ρακόπουλος, Άρης Λαζαρίδης έπαιξαν και τραγούδησαν τα τραγούδια του.

Ο μεγάλος πόντιος τραγουδιστής Χρύσανθος τον μνημονεύει στη δισκογραφία του με ένα τραγούδι αυτοβιογραφικό, του ίδιου του Ηλία, με τον τίτλο: «Εγώ είμαι ας σ' Αλήσοφι».

Ο Ηλίας δεν ήταν καλός αοιδός, έγραφε όμως ωραίους στίχους. Μερικούς από αυτούς μου αφηγήθηκε ο ανιψιός του Άρης Λαζαρίδης και τους δημοσιεύω ως απότιση ελάχιστης τιμής στη μνήμη του εξαίρετου λυράρη.

Ο Ηλίας, ορφανός από πατέρα και μάνα εξέφρασε τον πόνο και το παράπονό του στο παρακάτω τραγούδι:

Θεέ μ', κανείται ντ' έβρεξες, θα λύντς και τα λιθάρ̱α,
τ' εμά, τ' ορφανού τα δάκρ̱α, κανείνταν τα χορτάρ̱α.
Χάρε, για πέει 'με ντ' έγροιξες, εσύ μάναν 'κ' εγνώρ'τσες;
Και την μανίτσα μ' έρπαξες, κ' εμέν 'ς σα μαύρα εφόρ'τσες!

Τα παρακάτω δίστιχα είναι αυτοβιογραφικά, διασώθηκαν από τους οικείους του και δείχνουν την άδολη αγάπη του στην γυναίκα του, φανερώνοντας ταυτόχρονα τον εύθυμο και εκφραστικό χαρακτήρα του.

Εγώ είμ' ας σ' Αλήσοφι, άξιον παλληκάρ' ι,
τρία σερτζίν̱α έσ̆κισα με το κόρ' τ' αξινάρ' ι .
Εγώ είμ' ας σ' Αλήσοφι ας ση Χαβενιτ̱άντας,
χωρίς εμέν 'κι (γ)ίνουνταν σουμάδ̱α και χαράντας.
Εγώ είμ' ας σ' Αλήσοφι τ' όνομα μ' έν' Ηλία,
να τραγωδώ 'κ' εντρέπουμαι 'ς σα ξένα τα χωρία.

Για τον έρωτα του στην αγαπημένη του γυναίκα, έγραψε πολλούς ερωτικούς στίχους. Καταγράφω μερικούς:

Πάντα τη νύχταν τραγωδώ και σ' εμόν το χωρίον,
ακούει τ' αρνί μ' και έξ' 'κ' εβγαίν' και τρώγω την καρδία μ'.
-Έβγα, πουλί μ', μ' εντρέπεσαι, μη χαλάντς το χατίρ' ι μ',
- Ηλία, πώς να εβγαίνω έξ'; εμέν ωρ̱άζ' ο κύρ'' ι μ'.
'Σ σ' Αλήσοφι 'ς σ' έναν κορίτσ' εχάρτσα την καρδία μ',
τη νύχταν, όντες τραγωδώ, ατέ ακούει τη λαλία μ'.

Η Ποντιακή Κοινότητα Μελβούρνης και Βικτωρίας γιόρτασε τα 22α γενέθλιά της

Γράφει από τη Μελβούρνη ο ***Χαράλαμπος Προδρομίδης***

Με μια λαμπρή εκδήλωση στις 12 Ιουλίου η Ποντιακή Κοινότητα Μελβούρνης - Βικτωρίας γιόρτασε τα είκοσι δύο χρόνια προσφοράς και αγώνων για τον Ποντιακό και Απόδημο Ελληνισμό, είκοσι δύο χρόνια προβολής του ελληνοποντιακού πολιτισμού στο χώρο της Αυστραλίας και όχι μόνον.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους πάνω από 250 μέλη κα φίλοι της Ποντιακής Κοινότητας, καθώς και εκλεκτοί προσκεκλημένοι. Το μουσικοχορευτικό πρόγραμμα κάλυψε ο Κωνσταντίνος Ξανθόπουλος με την ορχήστρα του δίνοντας κέφι, καλύπτοντας μουσικοχορευτικά όλες τις περιοχές της Ελλάδας.

Την παράσταση έκλεψαν τα χορευτικά συγκροτήματα της Ποντιακής

Ο Κωνσταντίνος Ξανθόπουλος παρουσιάζει τους λυράρηδες και νταουλτσήδες της τρίτης και τέταρτης γενιάς των μεταναστών στην μακρινή Αυστραλία.

Κοινότητας, ιδίως το μικρό, το οποίο αποτελείται από Ποντιόπουλα τρίτης και τέταρτης γενιάς. Πολλά συγχαρητήρια πρέπουν στην χοροδιδασκάλισσα Μαρία Σωφρονίδου για τη δουλειά την οποία κάνει, μεταλαμπαδεύοντας και ενσταλάζοντας τον ποντιακό πολιτισμό στους μικρούς χορευτές της.

Η έκπληξη της βραδιάς ήταν όμως όταν ο κ. Κωνσταντίνος Ξανθόπουλος παρουσίασε στο πάλκο τους μικρούς λυράρηδες και νταουλτσήδες – παιδιά τρίτης και τέταρτης γενιάς – που διδάσκονται την ποντιακή μουσική κάθε Τρίτη βράδυ στην αίθουσα της Ποντιακής Κοινότητας. Πολλά συγχαρητήρια πρέπουν και στον κ. Κωνσταντίνο Ξανθόπουλο που με πολύ μεράκι και υπομονή εκπαιδεύει και προετοιμάζει τους αυριανούς μουσικούς της παροικίας μας.

Πριν κλείσει η βραδιά ο πρόεδρος της Ποντιακής Κοινότητας και της Συντονιστικής Επιτροπής των εκδηλώσεων κ. Κώστας Αντωνιάδης τίμησε με αναμνηστική πλακέτα τον κ. Δημήτρη Νασιόπουλο για την προσφορά του στην Συντονιστική Επιτροπή των Ποντιακών Συλλόγων Μελβούρνης που διοργανώνει κάθε Μάιο τις εκδηλώσεις Εθνικής Μνήμης για τη Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού.

Η ποντιακή οικογένεια μεγαλώνει

Χαρούμενη και ευτυχισμένη βγήκε νύφη η Στεφανία Τανιμανίδου το απόγευμα της 13ης Σεπτεμβρίου 2014 από το Μελισσανίδειο Μέλαθρο στην «Παναγία Σουμελά». Δίπλα της οι γονείς της, συγγενείς και φίλοι, που ήρθαν να μοιραστούν

τη χαρά της ωραιότερης στιγμής της ζωής της. Τη γαμήλια πομπή συνοδεύει το ποντιακό τραγούδι και ο ήχος της λύρας, σύμφωνα με τα παραδοσιακά έθιμα του αλησμόνητου Πόντου. Στιγμές συγκινητικές για όλους. Συμμετέχει και η ίδια η νύφη μαζί με τους καλεσμένους της στους ρυθμούς της ποντιακής μουσικής. Ο Πόντος της χαράς και της ευτυχίας ζωντανεύει. Στην είσοδο της εκκλησίας την περίμενε ο γαμπρός με την ανθοδέσμη στα χέρια για να την υποδεχθεί και να της υποσχεθεί αιώνια αγάπη και αφοσίωση. Στην εκκλησία με το μυστήριο του γάμου θα επαναβεβαιώσουν και οι δύο την υπόσχεσή τους ενώπιον Θεού και ανθρώπων να μοιραστούν τις χαρές και τις λύπες της ζωής. Εκεί θα δεχτούν τις ευχές της εκκλησίας και της Παναγίας Σουμελά που υπηρέτησαν με αυταπάρνηση η ίδια και οι γονείς της, Γεώργιος και Στεφανία Τανιμανίδου.

Το μυστήριο ευλόγησαν οι σεβασμιότατοι μητροπολίτες Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων, Δράμας κ. Παύλος και Ρουμανίας κ. Νικόδημος. Ήταν μια ξεχωριστή τελετή. Κουμπάρα ήταν η Αθηνά Παπαδάκη, δικηγόρος και σύμβουλος του σωματείου «Παναγία Σουμελά». Ακολούθησε ποντιακό γλέντι για τους καλεσμένους σε αίθουσα διασκέδασης, στο Πανόραμα Θεσσαλονίκης.

Ο γαμπρός, ο σύζυγος της Στεφανίας Γεωργίου Τανιμανίδου, ο Βασίλης, …δεν γινόταν να μην ονομάζεται Πόντιος. Ναι, καλά το διαβάσατε. Το επίθετο του Βασίλη είναι Πόντιος! Ναι, έτσι είναι. Τα εγγόνια του προέδρου μας Γιώργου Τανιμανίδη, τα δισέγγονα του αείμνηστου Παναγιώτη Τανιμανίδη δεν μπορεί να μην έχουν το επίθετο Πόντιος. Να ζήσετε και να ευτυχήσετε …και πολλά Ποντιοπούλια.

Η Συντακτική Επιτροπή

ΑΝΑΣΤΟΡΩ
Πόντος 1918

Τραπεζούντα, Φεβρουάριος 1918. Οι Ρώσοι αποχωρούν και ο μητροπολίτης Χρύσανθος Φιλιππίδης αναλαμβάνει να περισώσει ό,τι μπορεί από τη μανία των νεότουρκων. Στη φωτογραφία ο μητροπολίτης Τραπεζούντος ανάμεσα σε τούρκους αξιωματούχους, τον Ραούφ μπέη και τον Χουσρέφ μπέη.